

มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี: ศึกษากรณี
การค้ามนุษย์ในกิจการประมง

พรรณนิภา สวยลิก

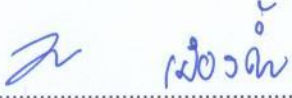
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายและการจัดการ)
คณะนิติศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2560

มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี: ศึกษากรณี
การคุ้มครองในกิจการประมง
พรรณนิภา สวยลึก
คณะนิติศาสตร์

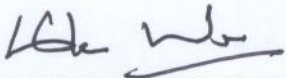
ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.วริยา ล้ำเลิศ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายและการจัดการ)

อาจารย์..........ประธานกรรมการ
(ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.วริยา ล้ำเลิศ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ)

รองศาสตราจารย์..........คณบดี
(นเรศร์ เกษะประกร)
สิงหาคม 2560

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษา: ศึกษากรณีการค้ามนุษย์ ในกิจการประมง
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพรรณนิภา สวยลึก
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายและการจัดการ)
ปีการศึกษา	2560

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษากรณีการค้ามนุษย์ในกิจการประมง นอกจากนี้ยังศึกษาเปรียบเทียบนโยบายและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าของไทยและต่างประเทศเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าโดยอาศัยการค้ามนุษย์ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจภาคประมงให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มกำลังพัฒนาซึ่งต้องการขยายตัวทางเศรษฐกิจและด้วยสภาพภูมิประเทศที่ตั้งอยู่ติดกับชายฝั่งทะเล จึงทำให้ภาคอุตสาหกรรมประมงทะเลของไทยเติบโตได้อย่างรวดเร็ว และส่งผลให้ประเทศไทยยังคงขาดแคลนแรงงานในภาคประมงทะเลมาโดยตลอด ทั้งนี้แรงงานในเรือประมงทะเลต้องเจอกับสภาพการทำงานที่ยากลำบาก เสี่ยงอันตราย และต้องอยู่กลางทะเลเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ส่งผลให้ไม่มีแรงงานอยากทำงานในเรือประมงทะเล ผลที่ตามมาจึงทำให้เกิดขบวนการนายหน้าค้าแรงงานประมง ซึ่งมีการลักลอบนำแรงงานต่างชาติเข้ามามากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานตามมา

จากการศึกษาพบว่าหากเวทีเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศมีการหยิบยกประเด็นเรื่องมาตรฐานแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาใช้เป็นเงื่อนไขในการค้าแล้วประเทศไทยจะได้รับผลกระทบอย่างน้อยเพียงใด หากมองถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตที่จะได้รับ เป็นไปได้ว่านานาประเทศอาจใช้ประเด็นนี้เพื่อเป็นการกีดกันทางการค้าในการชะลอการนำเข้าสินค้าในธุรกิจภาคประมงจากไทยซึ่งจะส่งผลกระทบต่อส่งออกของไทยเป็นอย่างมาก และยังเป็นการทำลายภาพพจน์ของไทยในเวทีโลก

อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่ให้การป้องกันหรือให้ความคุ้มครองแรงงานก็ตาม แต่การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยยังขาดการบูรณาการในแง่ของอำนาจการบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินการทั้งต่อผู้ค้ามนุษย์รายใหญ่ และรายย่อยจึงอาจกล่าวได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง

จากปัญหาดังกล่าวผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา โดยสร้างกลไกการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยจัดให้เจ้าหน้าที่

(4)

ในพื้นที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถทำการเข้าตรวจเรือได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะในเวลา กลางคืน โดยไม่ต้องให้ผู้ที่ป็นหัวหน้าในการเข้าค้นจะต้องดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือรองผู้กำกับ การตำรวจขึ้นไป หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับเจ็ดขึ้นไปจะต้องเข้าร่วมตรวจค้นในเวลา กลางคืนด้วยเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเข้าตรวจสอบเมื่อมีเหตุอันเป็นที่น่าสงสัย และบังคับใช้ กฎหมายต่อนายจ้างที่ละเมิดสิทธิแรงงานในที่ทำงานอย่างจริงจัง นอกจากนั้นแล้ว ควรจัดให้มี มาตรฐานการคุ้มครองแรงงานเกี่ยวกับการจ้างงาน สภาพการทำงาน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการ ต่างๆ ที่แรงงานพึงจะได้รับตลอดจนการได้รับการคุ้มครองในการดำเนินชีวิตอยู่บนเรือในระหว่างการ ทำงาน ทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพแรงงานภาคประมงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อเป็นแรงงานจงใจให้ แรงงานเต็มใจที่จะเข้ามาทำงานมากขึ้น ส่งผลให้ไม่เกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน ผู้ประกอบการก็ไม่ จำเป็นต้องจัดหาแรงงานอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ในแรงงานภาค ประมงในที่สุด

ABSTRACT

Title of Thesis	Non-Tariff Barrier: A Case Study of Human Trafficking In Fishing Industry
Author	Miss Phannipa Suayluek
Degree	Master of Arts (Law and Management)
Year	2017

An object of this thesis is to study an idea and theory of non-tariff barrier in a case study of a human trafficking in fishing industry. It also includes a comparative study of legal policy and measure regarding to Thailand's measure of trade barrier and foreign country to analyze a concrete solution relevant to the measure of trade barrier appropriately and effectively by referring to the human trafficking that affects the fishery business.

Thailand is a developing country aiming for economic expansion and, due to its coastal geographic, Thailand's fishery industry has been rapidly developing resulting in a shortage of a sea labor in the fishery business simultaneously. Seeing that the sea labor in the fishery ship has to face a difficult and risky work environment, including its long period of sea cruising, no labor wants to work on the fishery ship. As a consequence, human trafficking agent in fishing has been established which leads to an escalation in smuggling of illegal foreign labor and human trafficking problem.

According to the study, its result shows that if an international trading negotiation has raised an issue of labor standard relevant to human trafficking as a trading condition, how much consequence Thailand would have suffered considering a future effect that might occur. Perhaps, other nations may raise this issue as the trade barrier to slow an importation of fishery goods from Thailand resulting in a great effect in Thailand's exportation and destruction of Thailand's reputation among international trade.

Despite of Thailand's regulations of labor safe guard and protection, an enforcement of labor law, a protection and suppression regulation are not fully effective as they should be given that it lacks of integration of enforcement power to take a legal action against both major and minor human trader. To put in another word, legal enforcement of such regulations was completely failed.

(6)

Regarding to the described problems, the author suggests solutions that systematic enforcement of the labor protection law and the protection and suppression regulation of human trafficking have to be established provided that local officers in relating unit has to be enabled to inspect the ships at all time with suspicious cause for promptness without court order, and enforce the law to an employer who violates employee's rights in work place pragmatically.

Moreover, the standard of labor protections in employment, work environment, benefits, and other welfare which employee ought to receive are necessary, together with a life protection during an on-board working period provided to improve quality of life of sea labor and to attract labor to work willingly which will resolve shortage of sea labor. Hence, the operator does not have to seek for illegal labor and human trafficking in fishery business will be dissolved.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี ศึกษากรณีการค้ามนุษย์ในกิจการประมงสำเร็จลู่ลงได้เนื่องมาจากความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ล้ำเลิศ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อีกทั้งสละเวลาให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ และกรุณาให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า ให้แนวคิดเพิ่มเติม ตลอดจนให้กำลังใจและสร้างแรงกระตุ้นให้แก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด

ในโอกาสนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วนาพิทักษ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ และแนวความคิดทางวิชาการ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านแห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งให้แก่ผู้เขียน และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของคณะนิติศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างดี ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขอขอบคุณครอบครัว บิดา มารดา ของผู้เขียน ที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และเป็นกำลังใจ ตลอดจนเป็นแรงใจที่สำคัญยิ่งให้กับผู้เขียนตลอดมา จนทำให้การศึกษานี้ประสบผลสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจ ผู้เขียนขอมอบ ความสำเร็จจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่บุคคลที่มีพระคุณที่ได้กล่าวมาข้างต้น

พรรณนิภา สวยล็ก

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.7 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีศีกษากรณีการค้ามนุษย์ ในกิจการประมงทะเล	8
2.1 ความหมายและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ	8
2.1.1 ความหมายของการค้าระหว่างประเทศ	9
2.1.2 ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ	10
2.1.3 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ	12
2.1.4 นโยบายการค้าระหว่างประเทศ	12
2.2 มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี	14
2.2.1 ความหมายของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี	14
2.2.2 ประเภทของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี	15
2.2.3 สาเหตุของการกีดกันทางการค้า	16
2.2.4 ข้อดี ข้อเสียของมาตรการกีดกันทางการค้า	17
2.3 การค้ามนุษย์ในกิจการประมง	18
2.3.1 ความหมายของการค้ามนุษย์	18
2.3.2 รูปแบบของการค้ามนุษย์	19

2.3.3	ความสัมพันธ์ของกิจการการประมงกับการค้าระหว่างประเทศ	20
2.3.4	สถานการณ์ค้ามนุษย์ในกิจการประมง	20
บทที่ 3	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้กรณีการค้ามนุษย์ ในกิจการประมงเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศ	23
3.1	ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ	23
3.1.1	องค์การการค้าโลก (World Trade Organization)	23
3.1.2	ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade)	25
3.1.3	อนุสัญญาฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง ค.ศ. 2007	27
3.2	หลักกฎหมายต่างประเทศศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศมาเลเซีย	29
3.2.1	หลักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา	29
3.2.1.1	การแข่งขันทางการค้า	29
3.2.1.2	กฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์	31
3.2.1.3	การคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเล	35
3.2.2	หลักกฎหมายประเทศมาเลเซีย	37
3.2.2.1	การแข่งขันทางการค้า	37
3.2.2.2	กฎหมายคุ้มครองการค้ามนุษย์	38
3.2.2.3	การคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเล	39
3.3	หลักกฎหมายประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้ กรณีการค้ามนุษย์ในกิจการประมง	44
3.3.1	การแข่งขันทางการค้า	44
3.3.2	กฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์	47
3.3.3	การคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเล	49
บทที่ 4	บทวิเคราะห์การใช้มาตรการกีดกันทางการค้าและผลกระทบจากการกีดกัน ทางการค้า โดยอาศัยการค้ามนุษย์	53
4.1	วิเคราะห์นโยบายและมาตรการทางกฎหมายจากการใช้มาตรการกีดกัน ทางการค้าของไทยและต่างประเทศ	53
4.2	วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของไทยและต่างประเทศ	55
4.2.1	ด้านการแข่งขันทางการค้า	55
4.2.2	ด้านการค้ามนุษย์	57
4.2.3	ด้านการคุ้มครองแรงงานประมง	58
4.3	วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการกีดกันทางการค้าโดยอาศัยการค้ามนุษย์ ที่มีผลต่อธุรกิจภาคประมง	60
4.3.1	ปัญหาและผลกระทบด้านการส่งออกสินค้าในธุรกิจภาคประมง	60
4.3.2	ปัญหาและผลกระทบต่อผู้ประกอบการในธุรกิจภาคประมง	61

4.3.3 ปัญหาและผลกระทบต่อแรงงานในธุรกิจภาคประมง	62
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	64
5.1 บทสรุป	64
5.2 ข้อเสนอแนะ	66
5.2.1 หลักเกณฑ์การป้องกันมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี	66
5.2.2 นโยบายในการควบคุมการกีดกันทางการค้าโดยอาศัยการค้านุชย์ ในธุรกิจภาคประมง	66
บรรณานุกรม	69
ประวัติผู้เขียน	74

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ข้อมูลการจัดอันดับการค้ำมนุษย์ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2559	2
4.1	เปรียบเทียบกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของไทย สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย	55
4.2	เปรียบเทียบประเด็นสำคัญของกฎหมายการคุ้มครองแรงงานภาคประมง	59

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.1 สถิติมูลค่าสินค้าส่งออกประมงของไทยปีพ.ศ. 2550 - 2559

3

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่แต่ละประเทศล้วนแสวงหาความร่วมมือและพันธมิตรจึงเกิดมิติใหม่ในการเจรจาที่จะร่วมมือกันในการทำการค้าการลงทุนในทางทางธุรกิจระหว่างกันมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นานาประเทศมีความต้องการที่จะทำการค้าระหว่างประเทศร่วมกันเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

การค้าระหว่างประเทศแสดงให้เห็นถึงการค้าที่ไร้พรมแดน ทำให้เกิดการกระจายวิทยาการใหม่ ๆ ไปทั่วโลก อีกทั้งยังช่วยให้มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น เมื่อมีการผลิตเพิ่มขึ้นส่งผลให้ประชาชนมีงานทำมีรายได้ เป็นการสร้างความมั่นคงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ผลกระทบที่สำคัญประการหนึ่งของโลกาภิวัตน์ต่อระบบเศรษฐกิจ คือ การเพิ่มการแข่งขันมากขึ้นและรุนแรงมากขึ้นในเวทีการค้าระหว่างประเทศ ถึงแม้ว่าในภาพรวมทุกประเทศให้การสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ และมีความพยายามที่จะเจรจาเขตการค้าเสรีระหว่างกันมากขึ้นเพื่อลดกำแพงภาษีและขจัดอุปสรรคทางการค้า แต่ในขณะเดียวกันก็มีความพยายามที่จะนำเอามาตรการกีดกันทางการค้ามาใช้มากขึ้น โดยเฉพาะมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี เพื่อเป็นการสร้างอุปสรรคต่อการส่งออกของประเทศคู่ค้า และเป็นการกีดกันการนำเข้าที่ไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งการส่งออกถือเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการส่งออกช่วยเพิ่มความต้องการของสินค้าที่ผลิตในประเทศซึ่งมีขอบเขตจำกัดให้มีความต้องการสินค้ามากขึ้น¹

การค้าระหว่างประเทศมีความเป็นสถาบันมากขึ้น โดยมีองค์กรระดับโลกที่เข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการเศรษฐกิจโลกเพิ่มมากขึ้น เช่น องค์การการค้าโลก หรือ WTO ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น หากไม่ทำตามเงื่อนไข ข้อตกลงของการค้าระหว่างประเทศเหล่านี้ การส่งสินค้าไปขายในต่างประเทศก็จะเกิดปัญหาขึ้น เช่น โรงงานอุตสาหกรรมต้องปิดกิจการลง เพราะประเทศคู่ค้าไม่ยอมสั่งสินค้า เนื่องจากโรงงานเหล่านี้ดูแลคนงานไม่ได้มาตรฐานตามหลักการสิทธิมนุษยชน หรือใช้สารเคมีที่อันตรายต่อคนหรือต่อสิ่งแวดล้อมในการผลิตสินค้าของตน ไม่มีการลงโทษใดที่รุนแรงไปกว่าการลงโทษของผู้บริโภคที่ไม่ซื้อสินค้านั้น ซึ่งเป็นไปตามตรรกะของระบบทุนนิยมที่ว่าอยู่ด้วยตลาดก็ตายด้วยตลาดซึ่งเป็นเกิดปัจจัยทางเศรษฐกิจแบบใหม่

¹ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนไทยในโลกไร้พรมแดน, ค้นวันที่ 4 เมษายน 2559 จาก <http://www.kriengsak.com/node/1363>

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลการจัดอันดับการค้ำมนุษย์ของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2559

	2544 - 2546	2547	2548 - 2552	2553 - 2556	2557 - 2558	2559
ระดับ 1						
ระดับ 2	✓		✓			
ระดับ 2 (ที่ถูกจับตามอง)		✓		✓		✓
ระดับ 3					✓	

แหล่งที่มา: U.S. Department of State, 2016.

จากข้อมูลแผนรายงานประจำปี สถานการณ์การค้ำมนุษย์ ประจำปี 2557 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยอยู่ในกลุ่มบัญชีที่ 3 ซึ่งหมายถึงประเทศไทยไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายสหรัฐอเมริกา และไม่มี ความพยายามแก้ไข ปัญหา ส่งผลให้สินค้าส่งออกของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศลดอันดับการค้ำมนุษย์ของประเทศไทยจากระดับ 2 มาเป็นระดับ 3 (Trafficking in Persons Report)² ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันเหยื่อการค้ามนุษย์ ค.ศ. 2000 ของประเทศสหรัฐอเมริกา และเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 กระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา โดยการกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา เผยแพร่รายงานประจำปี เรื่อง สถานการณ์การค้ำมนุษย์ ประจำปี 2558 (Trafficking in Persons Report 2015 หรือ TIP Report 2015) เป็นการสำรวจทุกประเทศ โดยในปี 2558 ประเทศไทยยังคงอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 (Tier 3) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีสถานการณ์การค้ำมนุษย์ระดับเลวร้ายที่สุด โดยอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 ติดต่อกันเป็นปีที่ 2 นับตั้งแต่ปี 2557 และในปี 2559³ ประเทศไทยถูกจัดให้ขึ้นไปอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 2 โดยสหรัฐอเมริกามองว่ารัฐบาลไทยได้ดำเนินการความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการขจัดการค้ำมนุษย์ในช่วงเวลาการทำรายงานจัดอันดับ แต่ทว่าการดำเนินงานนั้นยังไม่ได้เป็นไปตาม

² รายงานสถานการณ์การค้ำมนุษย์ (Trafficking in Persons Report)

1) ระดับที่ดีที่สุด คือ Tier 1 หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในการป้องกันละเมิดใช้กฎหมายการต่อต้านการค้ามนุษย์

2) ระดับ Tier 2 หมายถึง ประเทศที่มีการดำเนินการยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่ได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา

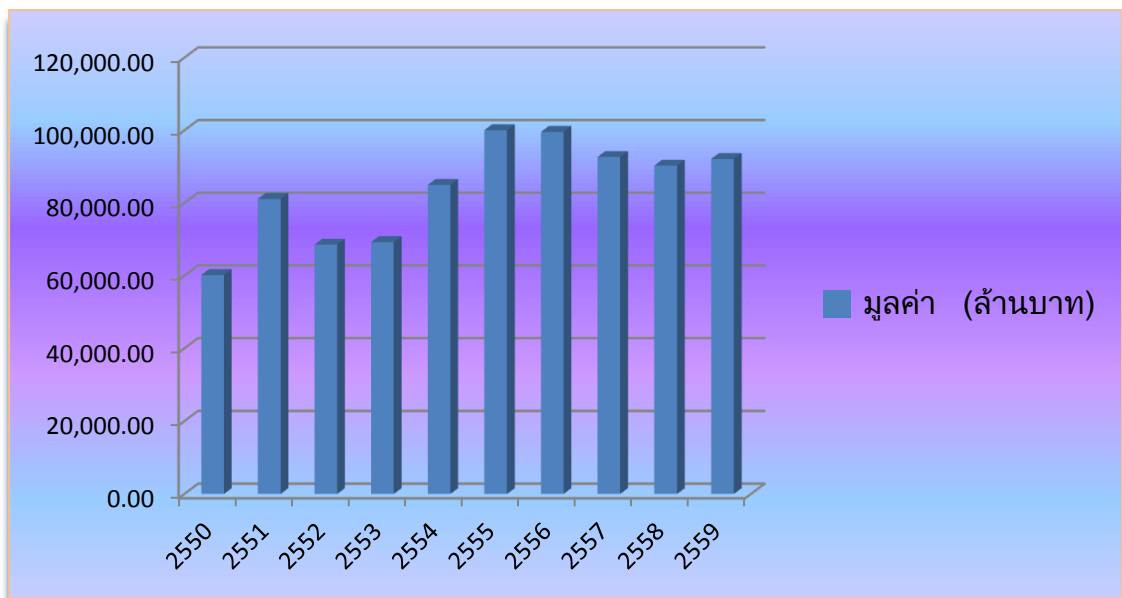
3) ระดับ Tier 2 Watch List หมายถึง ประเทศที่มีรายงานเหยื่อการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น หรือไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ารัฐบาลได้พยายามต่อต้านการค้ามนุษย์

4) ระดับต่ำสุด คือ ระดับ Tier 3 หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายสหรัฐอเมริกา และไม่มี ความพยายามแก้ไข ปัญหา

³ U.S. Department of State, Trafficking in Persons Report 2015, Retrieved May 16, 2016 from <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2015/index.htm>

มาตรฐานขั้นต่ำสุดอย่างครบถ้วน การถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามองนั้น เป็นการย้ำว่าปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยยังมีอยู่อย่างกว้างขวางและรัฐบาลต้องแสดงความ เป็นผู้นำในการดำเนินการมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยให้มีผลงานเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล⁴

การค้ามนุษย์ เป็นปัญหาสังคมที่ประชาคมโลกห่วงใยและเร่งหามาตรการแก้ไขป้องกันด้วย ถือว่าเป็นการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และในยุคประชาธิปไตยได้มีแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ประเทศที่เจริญแล้วได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก ด้วยเหตุนี้จึงอาจมีผลให้ประเทศ สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรกีดกันสินค้าไทย แม้การประกาศจะไม่มีบทลงโทษ แต่การห้ามนำเข้า สินค้าจากประเทศไทยมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ และประชาชนที่ต่อต้านสินค้าจากผู้ใช้แรงงานที่ ไม่ได้รับความเป็นธรรม ที่เข้าข่ายในลักษณะของการค้ามนุษย์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการในประเทศ สหรัฐอเมริกา งดซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการของประเทศไทยซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของ ประเทศไทยในเวทีแรงงาน เวทีการค้าระดับภูมิภาค และในระดับการค้าโลก⁵

ภาพที่ 1.1 สถิติมูลค่าสินค้าส่งออกประมงของไทยปี พ.ศ. 2550 - 2559

⁴ พจน อร่ามวัฒนานนท์, สภาหอการค้า...ชี้ผลการจัดอันดับ TIP Report 2016 กระทรวง การต่างประเทศสหรัฐ, คำนวณวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 จาก http://www.thai-frozen.or.th/news_tffa/file_news/news_245pdf

⁵ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, รมว.พม.เปิดสัมมนาการพัฒนา ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายและนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ, คำนวณวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 จาก http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=4195

จากภาพที่ 1.1 กราฟแสดงสถิติการส่งออกสินค้าประมงของไทยพบว่าในช่วงปี 2550 – 2555 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในทุก ๆ ปี ทำให้ประเทศไทยมีความเติบโตและก้าวหน้าในการส่งออกสินค้าประมง จนส่งผลให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลรายใหญ่ของโลก แต่ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับการถูกใช้มาตรการกีดกันทางการค้าจากประเด็นการค้ามนุษย์ จนส่งผลให้มูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทยในปี 2556 – 2559 มีมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงลดลงอย่างต่อเนื่อง⁶

กระแสโลกาภิวัตน์ที่โลกไร้พรมแดนมีการเปิดกว้างให้มีการโยกย้ายถ่ายเทการลงทุนและทรัพยากรที่ใช้เพื่อการผลิตและบริการ เพื่อให้นักธุรกิจมีโอกาสได้ประโยชน์จากการบินไปมาอย่างเต็มที่ จึงเกิดการอพยพแรงงานข้ามชาติซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติของยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบกับการขาดแคลนแรงงานระดับไร้ฝีมือจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยแรงงานเหล่านี้จึงอาจตกเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกบังคับใช้แรงงาน การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้านแรงงาน การถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังและทารุณกรรม

นอกจากนั้นแล้ว ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มกำลังพัฒนาซึ่งต้องการขยายตัวทางเศรษฐกิจและด้วยสภาพภูมิประเทศที่ตั้งอยู่ติดกับชายฝั่งทะเล จึงทำให้ภาคอุตสาหกรรมประมงทะเลของไทยเติบโตได้อย่างรวดเร็ว และส่งผลให้ประเทศไทยยังคงขาดแคลนแรงงานในภาคประมงทะเลมาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานในเรือประมงทะเลต้องเจอกับสภาพการทำงานที่ยากลำบาก ต้องทำงานอย่างโดดเดี่ยวห่างไกลครอบครัว เสี่ยงอันตราย และต้องอยู่กลางทะเลเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ส่งผลให้ไม่มีแรงงานอยากทำงานในเรือประมงทะเล ผลที่ตามมาทำให้เกิดขบวนการนายหน้าค้าแรงงานประมงซึ่งมีการลักลอบนำแรงงานต่างชาติเข้ามามากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานตามมานับว่าประเทศไทยตกอยู่ในสถานภาพที่ล่อแหลมเป็นอย่างมากจากการค้ามนุษย์เนื่องจากมีที่ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของกลุ่มแม่น้ำโขง และยังเป็นศูนย์กลางการเดินทางของเอเชียกับภูมิภาคต่างๆของโลกทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ จึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันแก้ไข มีปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร ตลอดจนมีแนวโน้มในการดำเนินการในอนาคตอย่างไร⁷

วิทยานิพนธ์นี้จึงต้องการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี พร้อมทั้งพิจารณาหาแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายในการควบคุมการกีดกันทางการค้าโดยอาศัยการค้ามนุษย์ในธุรกิจภาคประมง เพื่อการ

⁶ กรมประมง กองประมงต่างประเทศ กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ, รายงานปริมาณและมูลค่าสินค้าประมงของไทย, ค้นวันที่ 17 พฤษภาคม 2559 จาก http://www.fisheries.go.th/foreign/fisher2/index.php?option=com_goods&view=imports&layout=search&Itemid=140

⁷ เอกลักษณ์ หลุ่มชมแข, ลูกเรือประมงความท้าทายภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน, ค้นวันที่ 13 สิงหาคม 2559 จาก http://www.notforsale.in.th/autopagev4/show_page.php?topic_id=877&auto_id=7&TopicPk=

กำหนดท่าทีเชิงรุกและเชิงรับของนโยบายการค้าระหว่างประเทศในกรอบเวทีต่าง ๆ ของโลก โดยเน้นถึงมาตรการทางด้านแรงงาน (Labor Measures) ที่ถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการกีดกันทางการค้า จึงเป็นเหตุให้ไทยไม่สามารถส่งออกสินค้าไปยังประเทศคู่ค้าได้ ผู้ประกอบการจึงมีผลกระทบต่อการขาดรายได้ และกระบวนการผลิตจึงต้องมีการหยุดชะงัก เพราะไม่สามารถดำเนินการผลิตและส่งออกได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในประเด็นที่จะศึกษาได้มีการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศมาเลเซีย โดยในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เป็นประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประเทศต้นแบบในการป้องกันและบังคับใช้กฎหมายการต่อต้านการค้ามนุษย์ จึงเป็นที่น่าศึกษาข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อนำมาเปรียบเทียบ และปรับใช้กับประเทศไทย ส่วนประเทศมาเลเซียนั้นมีพื้นที่ภูมิประเทศอยู่ติดกับชายฝั่งทะเลซึ่งก็ประสบปัญหาในเรื่องของกระบวนการค้ามนุษย์เช่นเดียวกัน โดยในปี พ.ศ. 2557 มาเลเซียถูกประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศจัดอันดับการค้าการมนุษย์ให้อยู่ในระดับ Tier 3 ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดและในปีต่อมาก็ได้เลื่อนอันดับขึ้นมาอยู่ในระดับ Tier 2 จึงเป็นที่น่าศึกษาถึงมาตรการของประเทศมาเลเซียที่ได้มีความพยายามต่อต้านการค้ามนุษย์และสามารถแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้ไปในทางที่ดีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน
- 2) เพื่อศึกษานโยบายและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าของไทยและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อธุรกิจภาคประมง
- 3) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการกีดกันทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภาคประมงที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจภาคประมงของไทย
- 4) เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อที่จะลดปัญหาในเรื่องของการกีดกันทางการค้าของไทยจากธุรกิจภาคประมง

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันการกีดกันทางการค้าทำให้เกิดความไม่เสมอภาคเท่าเทียมกันในการขับเคลื่อนธุรกิจการหมุนเวียนสินค้าทั้งการนำเข้า และการส่งออกจากปัญหาเรื่องของการค้ามนุษย์ในกิจการประมง ดังนั้นภาครัฐจึงควรเข้ามาตรวจสอบ และมีการควบคุมแก้ไขสาเหตุของมาตรฐานแรงเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมาย รวมถึงกำหนดนโยบายในการควบคุมการกีดกันทางการค้าโดยการค้ามนุษย์เพื่อลดการถูกกีดกันและการเลือกปฏิบัติทางการค้าโดยไม่เป็นธรรม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภาคประมงโดยมุ่งเน้นถึงแนวคิดของสิทธิและเสรีภาพในกิจการแรงงานประมง

2) ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้า การค้ามนุษย์ และแรงงานประมงในประเทศไทย รวมไปถึงในระดับสากล ได้แก่ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558 เป็นต้น รวมถึงอนุสัญญาและปฏิญญาสากลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้กรณีการค้ามนุษย์ในกิจการประมง

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งจากหนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ วารสาร อนุสัญญา พิธีสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารเผยแพร่ทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยการเสนอข้อมูลวิจัยในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้
- 2) เพื่อทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับธุรกิจในการประมงจากการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้
- 3) เพื่อทราบถึงประเด็นปัญหาในการกีดกันทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภาคประมงที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจภาคประมงของไทย
- 4) เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อที่จะลดปัญหาในเรื่องของการกีดกันทางการค้าของไทยจากธุรกิจภาคประมง

1.7 นิยามศัพท์

ค่าจ้าง หมายความว่ารวมถึง ส่วนแบ่งที่นายจ้างตกลงจ่ายให้ลูกจ้างตามมูลค่าของสัตว์น้ำที่จับได้⁸

งานประมงทะเล หมายความว่า งานหรือการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับการประมงในทะเลโดยใช้เรือประมง⁹

ทำการประมง หมายความว่า ค้นหา ล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำหรือกระทำการใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ¹⁰

⁸ เรืองเดียวกัน.

⁹ ข้อ 3 แห่งกฎกระทรวง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2541 ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

¹⁰ มาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

นายจ้าง หมายความว่า เจ้าของเรือประมงซึ่งใช้หรือยอมให้บุคคลอื่นใช้เรือประมงนั้นทำงานประมงทะเล เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์กัน แต่มิให้หมายความรวมถึง เจ้าของเรือประมงซึ่งให้ผู้อื่นเช่าเรือประมงเพื่อประกอบกิจการโดยตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง¹¹

เรือประมง หมายความว่า เรือที่ใช้สำหรับทำประมงในทะเล¹²

เหยื่อ การค้ามนุษย์ หมายถึง ผู้ที่เข้าสู่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งการค้าประเวณีหรือการแสวงหาประโยชน์ทางกามารมณ์ในรูปแบบอื่น การบังคับแรงงานหรือบริการ การเอาลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ทั้งเพศชายและหญิง โดยที่ผู้ตกเป็นเหยื่อรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม¹³

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹² เรื่องเดียวกัน.

¹³ เรื่องเดียวกัน.

บทที่ 2

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี ศึกษากรณีการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเล

ในปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาประเทศมากขึ้นกว่าในอดีต การส่งออกเป็นแหล่งรายได้และการจ้างงาน ในขณะที่การนำเข้าเป็นการเปิดโอกาสให้มีการบริโภคสินค้าที่ผลิตไม่ได้ภายในประเทศทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชากรดีขึ้นซึ่งตามหลักการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการนั้น ประเทศที่ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน โดยยึดการผลิตสินค้าที่ตนทำได้ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอีกประเทศหนึ่งย่อมได้รับผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำ ต้นทุนการผลิตต่ำลง สินค้ามีราคาถูกลง แรงงานมีงานทำและมีรายได้มากขึ้น รวมทั้งยังเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและเสริมสร้างสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกเจริญเติบโตและเกิดความสงบสุขแก่ทุกประเทศ¹⁴

อย่างไรก็ดี ตามสภาพความเป็นจริงนั้น แต่ละประเทศมีความแตกต่างกันทั้งในด้านเศรษฐกิจและพื้นฐานความคิดในการพัฒนาประเทศ บางประเทศต้องการปฏิรูประบบเศรษฐกิจให้เปิดกว้างและเสรีมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการลงทุนและค้าขาย มุ่งแสวงหาความได้เปรียบด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งวัตถุดิบต้นทุนต่ำ การขยายตัวของการลงทุน หรือการสร้างเชื่อมโยงเพื่อลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกในขณะเดียวกันหลายประเทศมีความเห็นว่ารัฐควรปกป้องคุ้มครองธุรกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศที่ไม่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตในประเทศอื่นได้ โดยกำหนดมาตรการทางการค้าที่มีผลกระทบต่อการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ส่วนบางประเทศต้องการกำหนดมาตรฐานสินค้าเพื่อปกป้องประชากรให้ได้บริโภคเฉพาะสินค้าที่มีคุณภาพเท่านั้น¹⁵

2.1 ความหมายและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ

ในระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Open Economy) กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศในเรื่องการค้า เศรษฐกิจและการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อรายได้ประชาชาติโดยตรง การที่ประเทศจะพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศเพื่อให้ประชาชนมีรายได้ มีการอยู่ดีกินดี แน่ใจว่าแต่ละประเทศจะต้องมีการติดต่อกับต่างประเทศเพื่อทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้าหรือการลงทุนเพราะตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นแหล่งเงินที่สำคัญที่จะนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ดังนั้น

¹⁴ โกลด์ ฉันทิกุล, *คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ* (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2543), หน้า 2.

¹⁵ *เรื่องเดียวกัน*.

จำเป็นต้องทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีการเจริญเติบโต ซึ่งการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญด้านหนึ่งคือ การค้าระหว่างประเทศซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ¹⁶

2.1.1 ความหมายของการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) คือ กิจกรรมที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ อาจเปลี่ยนเป็นสิ่งของต่อสิ่งของโดยตรง หรือใช้เงินตราต่างประเทศเป็นที่ยอมรับทั่วไปเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการจึงทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนและวิทยาการเทคโนโลยีต่าง ๆ ระหว่างประเทศโดยประเทศที่ทำการซื้อขายสินค้าระหว่างกัน เรียกว่า "ประเทศคู่ค้า" สินค้าที่แต่ละประเทศซื้อเรียกว่า "สินค้าเข้า" (Imports) และสินค้าที่แต่ละประเทศขายไปเรียกว่า "สินค้าออก" (Exports) ประเทศที่ซื้อสินค้าจากต่างประเทศเรียกว่า "ประเทศผู้นำเข้า" ส่วนประเทศที่ขายสินค้าให้ต่างประเทศ เรียกว่า "ประเทศผู้ส่งสินค้าออก" โดยทั่วไปแล้วแต่ละประเทศจะมีฐานะเป็นทั้งประเทศ ผู้นำสินค้าเข้า และประเทศผู้ส่งสินค้าออกในเวลาเดียวกัน เพราะประเทศต่าง ๆ มีการผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน เมื่อแต่ละประเทศมีทรัพยากร มีความสามารถ มีความชำนาญที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคลหรือประเทศ การดำเนินนโยบายช่วยตนเองอย่างสมบูรณ์จึงเป็นไปได้ยาก ปัจจุบันนี้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำเป็นต้องติดต่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ประเทศใดที่พยายามจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ติดต่อกับต่างประเทศดำเนินนโยบายปิด จะพบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั้นจะเชื่องช้าและมาตรฐานการครองชีพของประชาชนจะอยู่ในระดับต่ำประชาชนต้องบริโภคสินค้าและบริการที่ผลิตได้ในประเทศเท่านั้นไม่มีโอกาสที่จะบริโภคสินค้าและบริการที่จำเป็นในการครองชีพ¹⁷

เหตุผลทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกทำการค้าขายกันเป็นเพราะว่าไม่มีประเทศใดในโลกสามารถผลิตสินค้าและบริการทุกอย่างได้ครบ และเพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ ถึงแม้ว่าบางประเทศจะมีขีดความสามารถผลิตสินค้าได้ทุกอย่างแต่อาจจะมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าซึ่งไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน การที่แต่ละประเทศผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนมีความถนัดหรือมีความได้เปรียบจึงเป็นสิ่งที่คุ้มค่า และเกิดประโยชน์แก่ทุกประเทศร่วมกัน ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้นถือว่าการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศตามความชำนาญของประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิอากาศในแต่ละประเทศซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรของโลกให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดรัฐบาลของแต่ละประเทศจะสนับสนุนหรือเลือกใช้ความได้เปรียบ หรือความถนัดในการผลิตสินค้าและบริการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1) ขาดวัตถุดิบในประเทศ เนื่องจากทรัพยากรในแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน ในกรณีที่ประเทศขาดวัตถุดิบสำหรับใช้เป็นปัจจัยการผลิตจึงจำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศมาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้านั้น ความแตกต่างในปริมาณและชนิดของทรัพยากร สภาพภูมิอากาศ และ

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

¹⁷ กนกพร ชัยประสิทธิ์, "ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ," วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 3, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559): หน้า 3.

ความชำนาญในการผลิตประกอบกับความไม่สามารถผลิตสินค้าได้ทุกชนิดที่ต้องการได้เองภายในประเทศ จึงมีความต้องการแลกเปลี่ยนสินค้าบางอย่างที่ผลิตได้กับสินค้าที่ต้องการแต่ไม่สามารถผลิตได้ภายในประเทศ หรือผลิตได้คุณภาพก็ไม่ดีพอ การค้าระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้นมาโดยมีหลักการสำคัญคือ ประเทศจะผลิตสินค้าที่ตนเองขาดแคลนหรือผลิตได้แต่ต้องใช้ต้นทุนสูงจากต่างประเทศการซื้อขายแลกเปลี่ยนย่อมทำให้การใช้ทรัพยากรของโลกที่มีอยู่อย่างจำกัดมีประสิทธิภาพสูงขึ้น¹⁸

2) ความชำนาญในการผลิตอย่างไรก็ตามความมากน้อยของทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่เพียงอย่างเดียวมิใช่เป็นสิ่งที่กำหนดต้นทุนให้ต่ำกว่าประเทศอื่นเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น ความชำนาญของประชากรระดับเทคโนโลยี นั้นหมายถึงว่านอกจากปริมาณของทรัพยากรแล้ว ประสิทธิภาพการผลิตหรือความชำนาญของปัจจัยก็เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้า ความแตกต่างของปัจจัยดังกล่าวนี้ผลักดันให้แต่ละประเทศเลือกผลิตสินค้าบางอย่างที่มีต้นทุนต่ำ มีความรู้ความชำนาญ และเลือกสั่งซื้อสินค้าแต่ละประเภทที่ผู้บริโภคในประเทศของตนต้องการแต่ไม่สามารถผลิตได้ หรือผลิตได้ในต้นทุนที่สูงกว่า¹⁹

3) จำนวนของพลเมือง ในกรณีที่มีประเทศมีพลเมืองหนาแน่นและผลผลิตของประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในประเทศ รัฐบาลจำเป็นต้องสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากรในประเทศนั้น

4) การเลียนแบบการบริโภค (Demonstration Effect) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศโดยทำให้พฤติกรรมการรับรู้จะสอดแทรกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรม ซึ่งค่านิยมการเลียนแบบจากต่างประเทศจะมีมากขึ้น เช่น แฟชั่นต่างๆการแต่งตัว โดยประเทศที่มีมาตรฐานการครองชีพสูง ยิ่งประชาชนมีรายได้มากขึ้นก็จะต้องการสินค้าที่มีคุณภาพสูงและสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้นด้วย ทำให้ต้องมีการนำเข้าสินค้าบางชนิดจากต่างประเทศ

2.1.2 ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศคู่ค้าดังนี้

1) การผลิตสินค้า ประเทศคู่ค้ามีโอกาสเลือกผลิตสินค้าที่ตนถนัดและชำนาญ ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าดีขึ้น สินค้ามีมาตรฐานสูงขึ้น การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัด และได้ประโยชน์สูงสุด สินค้าใดที่ผลิตในประเทศหนึ่งไม่ได้ก็สามารถซื้อหาจากประเทศอื่นได้ ทำให้แต่ละประเทศมีสินค้าสนองความต้องการได้มากขึ้น สินค้าใดถ้าแม้จะผลิตในประเทศได้ แต่มีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ประเทศนั้น ก็จะไม่ผลิต แต่จะเลือกผลิตแต่สินค้าที่มีต้นทุนสูงต่ำกว่าและมีคุณภาพดี แล้วส่งไปขายแลกเปลี่ยนกัน เราจะได้สินค้าที่มีคุณภาพดีและราคาถูกกว่าที่จะผลิตเอง²⁰

¹⁸ Nuttapong, การค้าระหว่างประเทศ, ค้นวันที่ 21 พฤษภาคม 2559 จาก http://megaclever.blogspot.com/2008/07/blog-post_8307.html

¹⁹ เรื่องเดียวกัน.

²⁰ ชฎากานต์ วรรณวงศ์, ผลกระทบจากการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้ [NTBs] ต่อการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), หน้า 14.

2) การบริโภคร การค้าระหว่างประเทศทำให้ประชากรทั่วโลกมีโอกาสได้บริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้และได้รับความพอใจจากการบริโภคเต็มที่ ทำให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น และประชาชนได้ใช้สินค้าคุณภาพดีในราคาถูก นอกจากนั้นแล้วยังทำให้ประชาชนได้รู้จักผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศตนเอง ส่งผลให้ประชาชนได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกสบายเหล่านั้น ซึ่งถ้าไม่มีการนำเข้าจากต่างประเทศประชาชนจะเสียโอกาสไป²¹

3) การให้วิทยาการใหม่ (Know-How) การค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดการกระจายวิทยาการใหม่ ๆ ไปทั่วโลก การพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านการบริหาร การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม โดยการค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดความรู้ความชำนาญในการผลิตเฉพาะอย่าง ตามความถนัด ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะคิดค้นเทคนิคการผลิตให้ได้คุณภาพและราคาต่ำยิ่งขึ้น และยังช่วยให้ประเทศที่กำลังพัฒนาได้เรียนรู้เทคโนโลยี และแบบอย่างการผลิตที่ทันสมัยขึ้น โดยสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ผลิตเพื่อส่งออกได้มากขึ้น นอกจากนั้นแล้วประเทศกำลังพัฒนา ยังได้รู้จักการใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญขึ้น เช่น ปรับปรุงการผลิต ปรับปรุงก่อสร้าง ปรับปรุงที่อยู่อาศัย พัฒนาถนนหนทางและพลังงานต่าง ๆ เป็นต้น²²

4) การกระจายรายได้ การค้าระหว่างประเทศจะช่วยให้การกระจายรายได้ดีขึ้น เมื่อมีการผลิต การจ้างงานจะเพิ่มขึ้น ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ ทำให้รายได้ประชาชาติและมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น และการส่งออกยังทำให้รัฐบาลมีรายได้จากอากรขาออกและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ทำให้เกิดรายได้เข้าประเทศในกรณีของประเทศกำลังพัฒนาที่มีหนี้สินมากจะช่วยให้มีความสามารถในการชำระหนี้สินได้ดีขึ้น²³

5) การตลาด การค้าระหว่างประเทศช่วยให้ตลาดของสินค้าและบริการขยายตัว ส่งผลให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น อุปสงค์รวมทั่วโลกเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจโดยทั่วไปดีขึ้นด้วย โดยเฉพาะในเรื่องการส่งออกซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเมื่อมีอุปสงค์ภายในประเทศมากขึ้นทำให้มีการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปขายต่างประเทศสูงขึ้น ทำให้ตลาดภายในประเทศมีการขยายตัวเนื่องจากการผลิตภายในประเทศเพิ่มขึ้น โดยมีการค้าขายระหว่างตลาด 2 ตลาดคือ ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศซึ่งเป็นผลดีต่อประชาชนภายในประเทศในเรื่องการก่อให้เกิดการจ้างงานและก่อให้เกิดรายได้ประชาชาติ เพราะการค้าระหว่างประเทศทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเรื่องของการลงทุนระหว่างประเทศ²⁴

²¹ เรื่องเดียวกัน.

²² เรื่องเดียวกัน.

²³ เรื่องเดียวกัน.

²⁴ เรื่องเดียวกัน.

2.1.3 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ

1) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) ของ อัดัม สมิธ (Adam Smith) เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดในเรื่องการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ประเทศจะผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบโดยสมบูรณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับอีกประเทศหนึ่งและส่งออกสินค้านั้นไปยังประเทศนั้น ในทางตรงกันข้ามก็จะนำเข้าสินค้าที่ผลิตแล้วเสียเปรียบโดยสมบูรณ์จากประเทศนั้น โดยทฤษฎีนี้จะยึดหลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัด ทำให้เกิดความชำนาญในการผลิตสินค้านั้นๆ ทำให้การค้าระหว่างประเทศเกิดประโยชน์สูงสุด ความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ คือความได้เปรียบในการผลิตที่ประเทศหนึ่งสามารถผลิตสินค้าได้เท่ากับที่ประเทศอื่นผลิตได้โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่น้อยกว่า หรือในกรณีที่ปัจจัยการผลิตจำนวนเท่ากัน แต่ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์สามารถผลิตสินค้าได้จำนวนมากกว่าอีกประเทศหนึ่ง ทฤษฎีนี้เชื่อว่าประเทศหนึ่งจะผลิตสินค้าชนิดหนึ่งได้มีประสิทธิภาพมากกว่าอีกประเทศหนึ่ง เพราะมีความเชี่ยวชาญมากกว่าแล้วส่งสินค้านั้นไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ตนต้องการ อัดัม สมิธ จะเน้นให้ใช้นโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy) โดยไม่มีการควบคุมแทรกแซงใด ๆ จากรัฐ เพื่อส่งเสริมให้มีการแบ่งแยกแรงงานอย่างเต็มที่ให้ทุกประเทศได้เลือกผลิตสินค้าแต่เฉพาะที่สามารถผลิตได้ด้วยต้นทุนต่ำเพื่อแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน หากการค้าของโลกไม่มีข้อจำกัดแต่ละประเทศจะมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน โดยแต่ละประเทศจะมุ่งผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน²⁵

2) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ของ เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ในการยึดหลักการแบ่งงานกันทำ โดยประเทศต่าง ๆ ควรมุ่งผลิตสินค้าที่ตนสามารถผลิตได้โดยเสียต้นทุนต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบ การกระทำเช่นนี้ ทำให้ทุกประเทศได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) หรือก็คือ การที่ปัจจัยการผลิตจำนวนเท่ากัน ประเทศที่ผลิตสินค้าโดยเสียต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด จะผลิตสินค้านั้นเพื่อการส่งออกไปยังประเทศนั้น ในทางตรงกันข้ามก็จะนำเข้าสินค้าที่ผลิตแล้วเสียเปรียบ หรือต้นทุนค่าเสียโอกาสที่สูงกว่าจากประเทศนั้นการค้าของโลกก็จะเพิ่มขึ้น²⁶

2.1.4 นโยบายการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Policy)²⁷

นโยบายการค้าระหว่างประเทศ คือ นโยบายและมาตรการทางการค้าที่แต่ละประเทศใช้เพื่อกำหนดขอบเขตในการนำสินค้าเข้า และส่งสินค้าออกให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น นโยบายแบบเสรี และ นโยบายแบบคุ้มกัน

1) นโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy) เป็นนโยบายที่จะส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ นำสินค้านำมาทำการค้าขายระหว่างกันอย่าง เสรีโดยดำเนินการค้าที่ปราศจากข้อจำกัดใด ๆ จาก

²⁵ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **ทฤษฎีการค้า**, ค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2559 จาก [http://www.stou.ac.th/Study/Services/Sec/60340\(2\)/Trade.html](http://www.stou.ac.th/Study/Services/Sec/60340(2)/Trade.html)

²⁶ เรื่องเดียวกัน.

²⁷ ชยันต์ ตันตวิศตการ, **นโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยในช่วงปี 2543-2549**, (กรุงเทพมหานคร: โครงการ WTO Watch (จับกระแสการค้าโลก), 2549), หน้า 11.

การกีดกันทางการค้าจากประเทศที่มีอำนาจในการวางกฎเกณฑ์ ลดอัตราภาษีการค้า และอัตราภาษีศุลกากรเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศรวมทั้งไม่มีการเข้าแทรกแซงของรัฐบาลในการค้าระหว่างประเทศด้วย²⁸

นโยบายการค้าเสรีไม่สนับสนุนการเก็บภาษีศุลกากรในอัตราที่สูงและขจัดข้อบังคับต่าง ๆ ที่กีดกันการค้าระหว่างประเทศ และไม่ให้สิทธิพิเศษหรือกีดกันสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง มีการเก็บภาษีอัตราเดียวและให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าของประเทศเท่า ๆ กัน และที่สำคัญจะต้องไม่มีข้อจำกัดทางการค้า (Trade Restriction) ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ไม่มีการควบคุมการนำเข้าหรือการส่งออกที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ จึงเป็นที่มาของการทำความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) เป็นความตกลงระหว่าง 2 ประเทศขึ้นไป ซึ่งจะรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็น 0% แล้วความตกลงยังกำหนดต้องยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยต้องยกเลิกการควบคุมการนำเข้าและการส่งออก สินค้าเกษตรสำหรับกรณีสินค้าที่มีความอ่อนไหว อาจมีผลกระทบต่อเกษตรกรภายในประเทศ²⁹

2) นโยบายการค้าแบบคุ้มกัน (Protective Trade Policy) เป็นนโยบายการค้าที่ต้องการให้ประเทศของตนส่งออกสินค้าได้มากขึ้นรวมทั้งการกีดกันการนำเข้าสินค้า และมุ่งสนับสนุนภาพการผลิตในประเทศ มีหลักการตรงกันข้ามกับนโยบายการค้าโดยเสรี คือรัฐบาลจะใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อจำกัดการนำเข้าและส่งเสริมการส่งออก รัฐบาลจะเข้ามาแทรกแซงในการค้าระหว่างประเทศโดยวิธีการต่าง ๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินนโยบายการค้าแบบคุ้มกันจะมุ่งส่งเสริมการส่งสินค้าออกและกีดกันการนำเข้าสินค้าเข้า คือ การตั้งกำแพงภาษีศุลกากร (Tariff) เป็นการเก็บภาษีจากสินค้านำเข้าในอัตราที่แตกต่างกันตามความสำคัญของสินค้าและคำนึงถึงประโยชน์หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยจะใช้วิธีการจัดเก็บภาษีศุลกากรจากสินค้านำเข้าหลายอัตรา คือ จัดเก็บภาษีศุลกากรตั้งแต่ 2 อัตราขึ้นไปในสินค้าชนิดเดียวกัน และเลือกใช้อัตราสูงแก่สินค้าที่ต้องการจะกีดกันไม่ให้นำเข้าซึ่งเป็นมาตรการทางอ้อม³⁰

2.1) การจำกัดสินค้าเข้า (Import Quota) เป็นการกำหนดโควต้าด้านปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่จะนำเข้าจากต่างประเทศ หรืออาจเป็นการห้ามโดยเด็ดขาดที่จะให้นำเข้าสินค้าเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายใน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เพิ่งเกิดใหม่ ถ้ารัฐบาลไม่ห้ามสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาตีตลาด อุตสาหกรรมภายในประเทศอาจจะต้องเลิกล้มเลิกกิจการ

2.2) การจำกัดสินค้าออก (Export Restriction) เป็นการกำหนดโควต้าด้านปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่จะส่งออกเพื่อป้องกันมิให้เกิดการขาดแคลนภายในประเทศและราคาสินค้าในตลาดโลกลดลง หรืออาจจะเพื่อให้ประเทศช่วยตนเองได้เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน เช่น เมื่อเกิด

²⁸ วิไล เจียมจรุงกิจ, การค้าระหว่างประเทศไทย-ออสเตรเลีย (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 10-12.

²⁹ เรื่องเดียวกัน.

³⁰ เรื่องเดียวกัน.

สงครามขึ้น อาจจะไม่ มีสินค้าที่จำเป็นบางอย่างใช้ เพราะไม่สามารถนำเข้ามาตามปกติได้ ในยามปกติจึงควรเตรียม การผลิตสินค้าที่จำเป็นสำรองไว้

2.3) การทุ่มตลาด (Dumping) เป็นการขายสินค้าในตลาดต่างประเทศในราคาที่ต่ำกว่าราคาในตลาดในประเทศหรือต่ำกว่าต้นทุนการผลิต โดยจะส่งสินค้าไปขายประเทศอื่น ในราคาที่ต่ำกว่าต้นทุนเพื่อทำลายคู่แข่งในตลาดต่างประเทศ และเมื่อทุ่มตลาดสำเร็จได้ครองตลาดแห่งนั้นแล้วก็จะเพิ่มราคาสินค้าให้สูงขึ้นในเวลาต่อมา ซึ่งจะทำให้ได้ส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นหรือทำลายคู่แข่งในตลาดการค้า

2.4) การให้เงินอุดหนุนสินค้าออก (Export Subsidy) เป็นการให้เงินอุดหนุนแก่ผู้ผลิตหรือเพิ่มราคาสินค้าให้แก่ผู้ผลิตเพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตผลิตสินค้าและสามารถส่งสินค้าออกไปแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้รวมทั้งสามารถขยายปริมาณการผลิตได้มากกว่าเดิม

2.2 มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี

ถึงแม้ว่าหลายประเทศในโลกจะมีความพยายามเจรจาตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างกันมากขึ้น เพื่อลดช่องว่างของกำแพงภาษีและขจัดอุปสรรคทางการค้า แต่ในขณะเดียวกันประเทศเหล่านี้มีความพยายามนำเอามาตรการกีดกันทางการค้ามาใช้มากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการกีดกันที่มีใช้ภาษี เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ ปกป้องผู้ผลิตหรือผู้บริโภคของตนแทนการกีดกันโดยใช้ภาษีหรือใช้การกำหนดปริมาณนำเข้าเช่นในอดีต นอกจากนี้แล้วทิศทางการค้าที่เริ่มมีการเปิดเสรีแบบทวีภาคีเพิ่มขึ้นก็มีความเป็นไปได้สูงที่การกีดกันทางการค้าจะถูกใช้มากขึ้นและจะมีผลกระทบคลุมในวงกว้างมากขึ้น มีการนำประเด็นทางสังคมต่างๆ มากำหนดเป็นมาตรฐานทางการค้าระหว่างประเทศ และแนวโน้มในอนาคตมาตรฐานที่ถูกสร้างขึ้นจากประเทศที่พัฒนาแล้วน่าจะถูกผลักดันให้กลายเป็นมาตรฐานของโลกและมีการพัฒนาเงื่อนไขของการกีดกันการค้าที่เข้มงวดมากขึ้น รวมถึงการมีรูปแบบการกีดกันทางการค้าแบบใหม่ออกมามากขึ้น³¹

2.2.1 ความหมายของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี

มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี หมายถึง มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีนำเข้ารูปแบบต่าง ๆ โดยเป็นกฎระเบียบข้อบังคับของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศที่องค์การการค้าโลก (WTO) อนุญาตให้ใช้ได้ ในกรณีของการส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมหรือมีสิทธิใช้เป็นข้อยกเว้นในกรณีฉุกเฉินและจำเป็นรวมทั้งเพื่อคุ้มครองชีวิตและสุขภาพมนุษย์พืชและสัตว์ ทั้งนี้จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่มีเหตุผล และไม่มีผลต่อการกีดกันการค้าอย่างแอบแฝง อีกทั้งยังต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ภายใต้ความตกลงที่กำกับดูแล แต่ประเทศต่าง ๆ ได้นำมาเพื่อเป็นสร้างอุปสรรคต่อการส่งออกของประเทศคู่ค้า หรือเพื่อกีดกันการนำเข้าที่ไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ โดยทั่วไปพบว่าประเทศต่าง ๆ นำมาตรการที่มีใช้ภาษีมาใช้อย่างเข้มงวดเกินไป จน

³¹ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ผู้ประกอบการจะรับมือกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีอย่างไร, ค้นวันที่ 26 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.kriengsak.com/node/1359>

ทำให้ประเทศอื่นมองว่าเป็นมาตรการที่ไม่เป็นธรรมกลายเป็นอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษีเกิดขึ้น เช่น การกำหนดคุณภาพที่เกินมาตรฐานสากลหรือการเข้มงวดในการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และใช้เวลาในการตรวจสอบนานมากจนอาจทำให้สินค้าเกิดความเสียหายตลอดจนการปฏิบัติด้านพิธีการศุลกากรที่ไม่เป็นธรรม

2.2.2 ประเภทของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี³²

1) มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping) ประเทศผู้นำเข้าเก็บอากรตอบโต้การทุ่มตลาดเพิ่มเติมจากภาษีนำเข้าปกติ โดยอ้างว่ามีการทุ่มตลาดจากบริษัทผู้ส่งออกมายังประเทศผู้นำเข้า เป็นมาตรการทางการค้าที่ประเทศผู้นำเข้าใช้เพื่อปกป้อง อุตสาหกรรมภายในที่ได้รับ ความเสียหาย หรือมี แนวโน้มที่จะได้รับความเสียหายจากการทุ่มตลาด อันเกิดจากการนำเข้าสินค้า จากต่างประเทศที่ไม่เป็นธรรม

2) มาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Counter-Vailing Duty) ประเทศผู้นำเข้าเก็บ อากรตอบโต้การอุดหนุนเพิ่มเติมจากภาษีนำเข้าปกติ โดยอ้างว่าสินค้านำเข้าได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลประเทศที่ผลิตสินค้านั้น ๆ

3) มาตรการปกป้องจากการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard) ประเทศผู้นำเข้าเก็บ อากรปกป้องเพิ่มเติมจากภาษีนำเข้าปกติได้โดยอ้างว่ามีการนำเข้าที่ผิดปกติ ทั้งในรูปของการนำเข้า มาของสินค้าในปริมาณที่มากกว่าปกติหรือมีการนำเข้ามาในราคาที่ต่ำกว่าปกติ

4) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary) เป็น มาตรการที่ใช้ในการจำกัดการนำเข้าสินค้าเกษตรด้วยเหตุผลทางสุขอนามัย เพื่อปกป้องสุขภาพและ คุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อสินค้านำเข้าในเชิงพาณิชย์

5) มาตรการอุปสรรคเทคนิคทางการค้า (Technical Barrier to Trade) กำหนด มาตรฐานทางการค้า อาทิ การกำหนดการติดฉลากและบรรจุภัณฑ์ ที่สูงมากจนเป็นอุปสรรคต่อสินค้านำ เข้าในเชิงพาณิชย์

6) มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการค้า (Trade-Related Environmental Measures) เป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อต้นทุนใน การผลิตสินค้า โดยต้องเข้มงวดในวิธีการผลิต ขั้นตอนการผลิต มาตรฐานบรรจุภัณฑ์ มาตรการฉลาก เชี่ยว และมาตรฐานการจัดระบบสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินการผลิตไม่เป็นผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม อาทิเช่น การปล่อยควันเสียทำให้เกิดปฏิกิริยาก๊าซเรือนกระจกส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อน ด้วยเหตุนี้จึงนำมาเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า

7) มาตรการด้านแรงงาน (Trade and Labour Standard) เป็นมาตรการที่นำเอา มาตรฐานแรงงานมาเป็นเงื่อนไขในการนำเข้าสินค้าตัวอย่างเช่น สินค้าที่นำเข้าต้องไม่ได้ผลิตโดย แรงงานเด็กหรือนักโทษ เป็นต้น และเรื่องนี้อยู่ภายใต้การดูแลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

³² สมพงษ์ เพ็ญอารมณ และคณะ, *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้อตกลงทางการค้าเสรี* (กรุงเทพมหานคร: จามจุรี โปรดักท์, 2549), หน้า 3.

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปมีความพยายามเป็นอย่างยิ่งในการผลักดันให้มีกฎเกณฑ์ในการใช้บังคับในเรื่องของการใช้แรงงาน

8) สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) เป็นมาตรการของสหภาพยุโรปที่ออกกฎเพื่อปรับปรุงการเลี้ยงดูสัตว์ให้อยู่อย่างสุขสบายไม่แออัด ได้แก่ การปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อมในการเลี้ยงสัตว์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่งเคลื่อนย้ายสัตว์ที่มีชีวิต การเชือดต้องไม่ให้สัตว์ได้รับการทรมาน

9) มาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบอื่น ๆ อาทิ การจัดซื้อโดยรัฐ การผูกขาดการนำเข้า การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า การปิดฉลากสินค้าตัดแต่งสารพันธุกรรม กฎระเบียบเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบสินค้าและพิธีการศุลกากร การใช้มาตรการฝ่ายเดียวและอ้างว่าประเทศคู่ค้าไม่ปฏิบัติตามความตกลงของ WTO อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

2.2.3 สาเหตุของการกีดกันทางการค้า

ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้มาตรการกีดกันทางการค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมและผลผลิตที่ได้เองภายในประเทศ ขณะเดียวกันเพื่อส่งเสริมสินค้าของประเทศตนเอง ให้สามารถส่งออกและขยายตลาดได้มากขึ้น ทั้งนี้ ประเทศที่ใช้มาตรการกีดกันทางการค้าได้อาศัยช่องโหว่หรือข้อยกเว้นต่าง ๆ ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าเป็นเครื่องมือในการดำเนินการโดยมีสาเหตุ ดังนี้³³

1) ความแตกต่างของปัจจัยการผลิตและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันของแต่ละประเทศ ส่งผลให้ราคาสินค้าของแต่ละประเทศแตกต่างกัน และเมื่อแต่ละประเทศมีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความสามารถในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดแตกต่างกันไป โดยประเทศต่างๆจะซื้อสินค้าและบริการที่มีสภาพการขาดแคลนและไม่สามารถผลิตได้เองหรือผลิตได้ไม่เพียงพอ หรืออาจผลิตได้แต่มีทุนเปรียบเทียบกับการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่งสูงกว่าประเทศอื่น และจะขายสินค้าหรือบริการที่สามารถผลิตได้มากเกินความต้องการภายในประเทศ โดยมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าประเทศอื่นหรือมีต้นทุนเปรียบเทียบกับการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ต่ำกว่าประเทศอื่น

2) เพื่อประโยชน์ทางด้านรายได้ สำหรับประเทศด้อยพัฒนาและที่กำลังพัฒนา รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศมาเป็นรายได้จากภาษีศุลกากร ดังนั้นประเทศเหล่านี้จึงจำเป็นต้องกำหนดอัตราภาษีอากรขาเข้าไว้ในอัตราที่ค่อนข้างสูง

3) เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศ รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลสุขภาพอนามัยตลอดจนความปลอดภัยในการบริโภคของประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาออกข้อบังคับ เพื่อห้ามหรือจำกัดสินค้านำเข้าที่อาจเป็นพิษ หรืออันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งนี้ประเทศต่างๆได้เพื่อมาตรการในการตรวจสอบสินค้านำเข้า

³³ ปรีชญา พุดน้อย, มาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อส่งออกของไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2537), หน้า 45-46.

4) เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาสินค้า ยกระดับรายได้ของประชาชนและขยายการส่งออก มาตรการบางอย่างแม้มิใช่มาตรการกีดกันทางการค้าโดยตรง แต่เป็นมาตรการที่รัฐบาลออกมา เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เป็นผู้ผลิตในประเทศ โดยการอุดหนุนด้านราคา ด้านรายได้ และช่วยเพิ่มความสามารถของผู้ส่งออกให้สามารถผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายในตลาดโลกได้ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อหรือได้เปรียบผู้ส่งออกประเทศอื่นซึ่งเป็นคู่แข่งกันได้

2.2.4 ข้อดี ข้อเสียของมาตรการกีดกันทางการค้า

การกีดกันทางการค้ามีข้อดีอยู่หลายประการ ในขณะเดียวกันก็มีข้อเสียควบคู่กันไป อย่างไรก็ตามประเทศต่าง ๆ ยังมีความเชื่อว่านโยบายทางการค้าเสรี เป็นวิธีการค้าที่ดีที่สุด การลดการใช้มาตรการกีดกันทางการค้า จึงเป็นความพยายามของหลายประเทศในการเจรจาความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้ารอบอุรุกวัย

2.2.4.1 ข้อดีของการกีดกันทางการค้า³⁴

- 1) ช่วยคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศให้สามารถขยายตัว และแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ โดยเฉพาะการผลิตและการจ้างงาน
- 2) ช่วยสงวนเงินตราประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาภาระหนี้ต่างประเทศ
- 3) ช่วยการแก้ปัญหาดุลการค้า มาตรการกีดกันทางการค้าถูกนำมาใช้เสมอ ด้วยเหตุผลลดการขาดดุลทางการค้า ประเทศเล็กก็สามารถแก้ปัญหาได้ เพียงการกีดกันสินค้านำเข้า ในขณะที่ประเทศใหญ่สามารถใช้อำนาจเศรษฐกิจที่มีอยู่กีดกันสินค้าเข้า พร้อมกับการเร่งขยายการส่งออก ซึ่งเท่ากับการใช้มาตรการกีดกันการส่งออกประเทศอื่นด้วย
- 4) ช่วยส่งเสริมการลงทุนและการผลิตในภาคอุตสาหกรรมมาตรการกีดกันทางการค้ามีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจให้นักลงทุนชาวต่างชาติมาเลือกลงทุนในประเทศ ซึ่งย่อมจะเกิดผลดีต่อประเทศมากขึ้น ทั้งในด้านรายได้และการจ้างงาน
- 5) ช่วยจัดระเบียบทางการค้าให้เป็นไปได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของเจ้าของประเทศในขณะใดขณะหนึ่ง

2.2.4.2 ข้อเสียของการกีดกันทางการค้า³⁵

- 1) ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวม การกีดกันทางการค้ามีผลให้ผู้บริโภคจำเป็นต้องบริโภคสินค้า ซึ่งอาจเป็นสินค้าที่ต่ำกว่ามาตรฐาน หากการเลือกบริโภคสินค้าโดนกีดกัน จำเป็นต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
- 2) บิดเบือนการพิจารณาและการตัดสินใจลงทุน ทั้งด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม บางครั้งนโยบายกีดกันทางการค้ามีผลต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมหนึ่งอุตสาหกรรมใดในประเทศหนึ่ง ๆ ได้ แม้ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร อันเป็นผลให้มีการใช้ทรัพยากรที่แท้จริงของประเทศอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

³⁴ เรื่องเดียวกัน.

³⁵ เรื่องเดียวกัน.

3) เป็นอุปสรรคต่อการขยายการค้าและขยายอุตสาหกรรมของประเทศ กำลังพัฒนาที่มีความสามารถทางเศรษฐกิจต่ำไม่สามารถจะใช้มาตรการตอบโต้ที่ได้ผลกับในทันที เป็นผลให้ผู้ส่งออกขาดความมั่นใจในการส่งออกและเกิดการระสับระส่ายขึ้นระหว่างประเทศ

4) การกีดกันสินค้านำเข้า เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศมีผลให้อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองขาดความกระตือรือร้น การผลิตเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสูญเสียทรัพยากรแล้วยังเป็นการขัดต่อหลักการการค้าได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เมื่ออุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครอง มีต้นทุนการผลิตสูงกว่าอุตสาหกรรมอื่นโดยเปรียบเทียบ

2.3 การค้ามนุษย์ในกิจการประมง

2.3.1 ความหมายของการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Trafficking in Person ซึ่งมีผู้ให้คำอธิบายไว้มากมาย เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ให้ความหมายของการค้ามนุษย์ไว้ว่า การค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้าในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ของคนหรือองค์กรอาชญากรรมนับเป็นการค้าทาสรูปแบบใหม่ที่อาศัยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ยากไร้ ชนกลุ่มน้อย เด็ก และสตรี มาแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น การบังคับให้ค้าประเวณี หรือบังคับแรงงาน³⁶

ในส่วนของมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้ระบุไว้ว่าผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้³⁷

1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็กผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

แต่ความหมายที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดของการค้ามนุษย์ได้แก่ความหมายที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารแนบท้ายสองฉบับที่ได้รับการลงนามโดย 120 ประเทศ โดยได้ให้ความหมายไว้ว่าการค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหาขนส่งโยกย้ายให้ที่พักพิง หรือรับบุคคลด้วยการขู่ หรือใช้กำลัง หรือรูปแบบอื่น ๆ ของการบังคับการลักพา ฉ้อฉล หลอกลวง หรือใช้อำนาจในทางที่ผิด หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ การให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์ต่อบุคคลที่ทำการ ควบคุมบุคคลอื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน ซึ่งหมายความรวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่นในการเป็นโสเภณี หรือรูปแบบอื่นของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ แรงงานหรือ

³⁶ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, **ศัพท์สิทธิมนุษยชน** (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2555), หน้า 165.

³⁷ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

การบริการที่ถูกบังคับการเป็นทาส หรือการอื่นใดที่คล้ายกับการเป็นทาสหรือการเคลื่อนย้ายอวัยวะใด ๆ ของร่างกายหากกระทำต่อเด็กซึ่ง หมายถึง บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี แม้ไม่ใช้วิธีต้องห้ามดังกล่าว ก็ถือเป็นความผิดการค้ามนุษย์³⁸

จากความหมายของการค้ามนุษย์ดังกล่าวในข้างต้นพอสรุปได้ว่า การค้ามนุษย์เป็นกระบวนการ หรือการจัดการเพื่อการจัดหา จัดส่งหรือ การบังคับ ข่มขู่ จับตัว หรือหลอกลวง โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่เต็มใจ

2.3.2 รูปแบบของการค้ามนุษย์

ตามพิธีสารได้แบ่งรูปแบบของการค้ามนุษย์เป็น 3 รูปแบบดังต่อไปนี้³⁹ คือ

1) การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าทาส หรือค้าแรงงาน

เด็กนั้นเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกอยู่ในขบวนการค้ามนุษย์ เพราะยังขาดทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิประกอบกับด้วยความไร้เดียงสาจึงง่ายต่อการถูกล่อลวงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ตลอดจนถึงกลายสภาพเป็นแรงงานเด็ก แต่ในบางกรณีอาจมาด้วยความสมัครใจเนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ยากจนโดยผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่ยินยอมและคนดำเนินการให้นายหน้าพาบุตรของตนเข้าไปสู่ขบวนการขบวนการขอทานในที่สุด

2) การค้ามนุษย์ในลักษณะแรงงานภาคประมง

การประมงถือว่าเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศซึ่งส่งผลให้ความต้องการแรงงานในธุรกิจภาคประมงเพิ่มสูงมากขึ้น และการทำงานภาคประมงถือว่าเป็นการทำงานในที่หนักและมีความเสี่ยงสูงมาก เนื่องจากจะต้องออกทะเลเป็นระยะเวลายาวนาน จึงทำให้ห่างไกลครอบครัว จึงไม่ค่อยมีบุคคลใดยากจะเข้าไปทำงานในธุรกิจภาคประมง ซึ่งจุดนี้เองจึงทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมภาคประมง จึงส่งผลให้เกิดขบวนการหลอกล่อ นำพา มาเพื่อเป็นแรงงานประมง และมีการใช้งานแรงงานที่ทำงานในธุรกิจประมงอย่างหนักโดยได้รับค่าแรงต่ำกว่าความเป็นจริง ส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาวะที่ต้องจำยอม แล้วไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ ซึ่งจะมีแรงงานจำนวนมากที่อยากจะหลุดจากวง โศจรของการเป็นแรงงานในภาคประมงโดยการลักลอบหนีออกมา บางรายก็หนีออกมาได้บางรายก็ไม่สามารถหนีออกมาได้จึงต้องทนทำงานต่อไปด้วยความยากลำบาก ไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง และได้รับค่าแรงที่ไม่เหมาะสม

3) การค้ามนุษย์ในรูปแบบการบริการทางเพศ

การแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก หมายถึง การบังคับ ชักจูง การส่งเสริมหรือการยินยอมด้วยประการทั้งปวงให้เด็กกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก โดยพื้นที่เสี่ยงถ้าในประเทศไทยจะอยู่ในบริเวณสนามหลวง สถานีรถไฟหัวลำโพง ท่ารถขนส่งต่าง ๆ เป็นต้น และในประเทศเพื่อนบ้านก็มีการลักลอบนำเด็กมาจาก ประเทศลาว

³⁸ สราวุธ ยะหะกร, “การค้ามนุษย์ในประเทศไทย,” 5, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558), ค้นวันที่ 2 ตุลาคม 2559 จาก http://e-jodil.stou.ac.th/filejodil/11_8_499.pdf

³⁹ *เรื่องเดียวกัน.*

พม่า กัมพูชาโดยผ่านเข้ามาทางชายแดนโดยการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายซึ่งการค้าแรงงานเด็กเพื่อการค้าประเวณีและขอทานถือว่าเป็นความผิดฐานการค้ามนุษย์อีกรูปแบบหนึ่ง

2.3.3 ความสัมพันธ์ของกิจการประมงกับการค้าระหว่างประเทศ

ปัญหาธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ประเทศคู่ค้าของไทย ไม่ว่าจะเป็น EU/ USA เริ่มกำหนดเงื่อนไข และข้อจำกัดออกมาเพื่อสกัดกั้นทางการค้าของประเทศไทย ที่เริ่มไปมีบทบาทอย่างมากในประเทศคู่ค้าดังกล่าว สหภาพยุโรป (EU) ยื่นคำขาดให้ประเทศไทยปฏิรูปนโยบายเรื่องการค้าประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีกฎข้อบังคับ หรือที่เรียก Illegal Unreported and Unregulated Fishing มิฉะนั้นจะถูกห้ามส่งออกอาหารทะเลไปยัง สหภาพยุโรป ถ้า EU สั่งห้ามการส่งออกอาหารทะเลจากประเทศไทยจริง คาดว่าประเทศไทยจะประสบการสูญเสียรายได้มากกว่า 500 ล้านดอลลาร์ต่อปี⁴⁰

เรื่องของปัญหาประมงที่ถูก EU ขีดเส้นตาย มีผลต่อเนื่องถึงแรงงานด้านการประมงของประเทศไทยที่ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะกับเรือประมงที่ใช้ฉนวนลาก อวนรุน หรือเรือปั่นไฟที่หาปลาทั้งในทะเลไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งประเทศไทยเป็นจุดที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศยากจนไปยังประเทศอื่น ๆ ที่มีรายได้ดีกว่า ดังนั้นการเคลื่อนย้ายแรงงานก็จะมีนายหน้าเข้ามาหาผลประโยชน์ ทำให้เกิดส่วนต่างของค่าแรงงาน เป็นที่มาของการค้ามนุษย์ในปัจจุบันโดยประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าวอยู่ในระบบโดยประมาณ 4 ล้านคน ทั้งที่ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย จนทำให้เกิดมาตรการกีดกันจาก EU และสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกว่า Trip Report ที่ประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับ Tier 2 Watch List ถึงจะมีเสียงไม่เห็นด้วยจากสหภาพเพื่อการยุติการค้าทาส และการค้ามนุษย์ องค์การด้านสิทธิมนุษยชนของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนไทยต่างเดินทางมาเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานประมงไทยอย่างยั่งยืน เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สะสมมานาน จำเป็นต้องใช้เวลา และความร่วมมือจากทุกฝ่ายด้วย เพื่อช่วยยกระดับมาตรฐานแรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2.3.4 สถานการณ์ค้ามนุษย์ในกิจการประมง

เมื่ออุตสาหกรรมการส่งออกสินค้าประมงมีความเจริญเติบโตก้าวหน้าไปอย่างมาก ส่งผลให้เกิดสภาวะวิกฤติการขาดแคลนแรงงานภาคประมงคู่ขนานมากับปัญหาของคนชนบท ที่ตกอยู่ในสภาวะตกงานไม่มีงานทำและต้องเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงหรือเคลื่อนย้ายถิ่นฐานไปยังประเทศเพื่อนบ้าน จึงก่อให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ที่แอบแฝงอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ที่คอยอาศัยช่วงจังหวะนี้ทำการล่อลวงเหยื่อที่มีความต้องการจะทำงานเพื่อหารายได้ไปขายให้กับเรือประมงอีกทอดหนึ่ง

⁴⁰ EU ยื่น 'ใบเหลือง' ให้ไทยปฏิรูปอุตสาหกรรมประมง, ค้นวันที่ 1 กันยายน 2559 จาก http://ewt.prd.go.th/ewt/region/1ewt_news.php?nid=17374&filename=mainpage_intranet

ลักษณะของการค้ามนุษย์ในกิจการประมง

1) ใบสั่งจากเรือประมง

ด้วยเหตุที่เศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมกำลังเจริญเติบโต และด้วยสภาพการทำงาน ของแรงงานประมงที่ค่อนข้างยากลำบาก ต้องเสี่ยงอันตรายในการทำงานบนเรือ จึงทำให้แรงงาน ประเภทนี้ไม่ได้รับความสนใจจากแรงงานที่จะเข้ามาทำงาน ส่งผลให้อุตสาหกรรมประมงขาดแคลน แรงงานเป็นอย่างมาก โดยเรือประมงที่กำลังจะออกจากท่าเรือไปหาปลาในน่านน้ำนอกชายฝั่งทะเล ยังต้องการแรงงานเพื่อให้ครบตามตำแหน่งงานก่อนออกเรือ ปัญหาของเรื่องการค้าแรงงานประมง เกิดจากสาเหตุที่ผู้ประกอบการ ได้จ้างให้ผู้ควบคุมเรือประมง (ไต๋ก๋ง) เป็นผู้บริหารจัดการแรงงาน และการจัดหาแรงงาน นอกจากนั้นแล้วยังเป็นผู้จัดการส่วนแบ่งจากการจับปลา เป็นผลให้ผู้ควบคุม เรือประมงจะต้องพยายามทำทุกวิถีทางให้มีแรงงานประมงครบตามจำนวนก่อนเรือออกเดินทาง “ใบสั่ง แรงงาน” จึงเกิดขึ้นและส่งไปถึง “นายหน้าค้าแรงงานประมง” เพื่อบอกจำนวนแรงงานที่ต้องการ และวันที่เรือต้องออกเดินทาง โดยวิธีการคือผู้ควบคุมเรือหรือไต๋ก๋งจะติดต่อไปยังนายหน้าค้าแรงงาน หรือนายหน้านักต่อเพื่อสั่งแรงงานตามจำนวนที่ต้องการ⁴¹

2) นายหน้า

นายหน้าจะเป็นนักต่อซึ่งเป็นนายหน้าคนแรกที่จะหลอกล่อเหยื่อให้ติดกับ โดย นายหน้าเหล่านี้จะแฝงตัวอยู่ตามสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณสถานีขนส่งหมอชิต สถานี รถไฟหัวลำโพง สนามหลวง และบริเวณชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน นายหน้ากลุ่มนี้จะ กระจายตัวกันไปเพื่อหาเหยื่อโดยจะหาเวลาที่เหยื่ออยู่คนเดียว จะไม่ใช้กำลังบังคับหรือ ประทุษร้าย แต่จะใช้คำโฆษณาชวนเชื่อจน และจะใช้วาทศิลป์และจิตวิทยาในการพูดชักชวน ในการ หว่านล้อม ทั้งพูดจาภาษาถิ่นเดียวกัน และเสนอเงื่อนไขและลักษณะงานที่น่าสนใจ บางกรณีอาจจะมี การเลี้ยงอาหารหรือสุราแก่เหยื่อด้วยจนเหยื่อติดกับ ซึ่งกลุ่มนายหน้าเหล่านี้จะแต่งกายเพื่อให้ ภายนอกมีท่าทาง ซึ่งกลุ่มคนพวกนี้มักจะถูกจับกุม ว่าเป็นความสมัครใจของผู้เสียหายเอง⁴²

3) ผู้ค้า

ผู้ค้าจะเป็นลำดับที่สองที่รับช่วงต่อจากนายหน้า โดยเมื่อล่อลวงแรงงานมาจาก สถานที่ต่าง ๆ ได้แล้ว พวกเขาจะนำเหยื่อมาขายให้กับนายหน้าพักแรงงานจากนั้นภารกิจของ นายหน้าเป็นอันเสร็จสิ้น ผู้ค้าจะมีบ้านพักไว้เพื่อรองรับแรงงาน และรอให้ได้แรงงานครบตามจำนวน ใบสั่งที่สั่งมา ก่อนส่งไปตามท่าเรือประมง มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนบ้านไปเรื่อย ๆ ภายในบ้านจะมี คนคอยคุมดูแลเป็นชายฉกรรจ์พร้อมอาวุธคอยควบคุมเหยื่ออยู่อีกชั้นหนึ่ง ส่วนภายนอกทางเข้าของ บ้านก็จะมีสายคอยส่งข่าวเวลาที่มีเจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐจะเข้ามาตรวจสอบ

พฤติกรรมของผู้ค้ากลุ่มนี้ที่ยังลอยนวลอยู่ได้ ถึงแม้จะมีผู้เสียหายถูกกักขังอยู่ในบ้าน ก็ตาม เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจค้นเหยื่อหลายรายซึ่งต้องเป็นพยานก็ยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่า

⁴¹ เอกลักษณ์ หลุ่มชมแข, **ล้วงลึกขบวนการค้าแรงงานประมง**, ค้นวันที่ 16 กันยายน 2559 จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/17719-ล้วงลึกขบวนการค้าแรงงานประมง.html>

⁴² *เรื่องเดียวกัน.*

ตัวเองถูกหลอก เพราะนึกแต่เพียงว่ากำลังรอไปทำงาน ประกอบกับในทางกฎหมายมองว่ายังไม่ได้นำผู้เสียหายไปทำงาน จึงยังไม่มี การแสวงหาผลประโยชน์ ดังนั้น จึงยังไม่เข้าข่ายของการค้ำมนุษย์

4) ผู้รับ

มีหน้าที่รับเหมาเข้าสู่ขบวนการค้ำมนุษย์ ผู้รับจะเป็นลำดับสุดท้าย ที่รับเหมาต่อมาจากผู้ค้า จากนั้น ผู้รับเรืออาจจะนำเรือขึ้นเรือประมงทันที หรือถ้าเรือยังไม่ออก ก็จะพาเรือไปพักยังห้องเช่าซึ่งอยู่ใกล้กับบริเวณท่าเรือ เมื่อผู้ควบคุมเรือได้จ่ายเงินเป็นค่าหัวของแรงงานเหล่านั้นให้นายหน้าแล้ว ย่อมหมายความว่า แรงงานประมงเหล่านี้ต้องทำงานฟรี หรือได้รับเงินที่ต่ำกว่าความเป็นจริงมาก ๆ

นายหน้าท่าเรือประมง จะอยู่ตามพื้นที่ท่าเรือประมงต่างๆ คอยรับใบสั่งจากผู้ควบคุมเรือว่าต้องการแรงงานจำนวนเท่าใด และกำหนดวันที่เรือต้องออกเดินทางเพื่อมาส่งแรงงานให้ทันตามกำหนด ซึ่งในวงการจะทราบกันเป็นอย่างดีว่าใครเป็นคนทำธุรกิจมีดนี้บ้าง นายหน้าประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่เคยเป็นผู้ควบคุมเรือหรือเคยทำงานบนเรือประมงมาก่อน แล้วผันตัวเองเข้าสู่ธุรกิจขบวนการค้ำมนุษย์นี้ จึงทำให้รู้จักกับผู้ควบคุมเรือประมงลำต่าง ๆ เป็นอย่างดี นี่คงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ำมนุษย์ในรูปแบบค่าแรงงานประมงนั้น ยังคงเป็นเรื่องที่อยู่ในมุมมืด เนื่องจากมีกลุ่มอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง การทำมาหากินบนชีวิตของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเป็นเรื่องที่โหดร้ายทารุณ หน่วยงานรัฐจึงอย่าปิดหูปิดตาต่อปัญหาที่เกิดขึ้น หากมีกลุ่มอิทธิพลและการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้องก็จำเป็นต้องแก้ด้วยการเมืองเช่นเดียวกัน คงถึงเวลาแล้วที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะต้องจัดการแก้ไขกับปัญหาการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน⁴³

⁴³ เรื่องเดียวกัน.

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีกรณีการค้ามนุษย์ ในกิจการประมงเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศ

3.1 ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

3.1.1 องค์การการค้าโลก World Trade Organization

3.1.1.1 องค์การการค้าโลก (WTO) เป็นองค์การนานาชาติสังกัดองค์การสหประชาชาติทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงทางการค้าระหว่างชาติ เป็นเวทีสำหรับการเจรจาต่อรองตกลงและจัดข้อขัดแย้งในเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ทางการค้าและการบริการระหว่างประเทศสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตามความพร้อมของประเทศสมาชิก และระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิก กฎกติกาต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลก ได้กำหนดให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้สามารถเข้าร่วมในระบบการค้าพหุภาคีได้ องค์การการค้าโลกจึงเป็นองค์กรที่ไม่หยุดนิ่ง จะมีการเจรจาเพื่อพัฒนาและสร้างกฎกติกาใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถรองรับกับวิวัฒนาการของการค้าระหว่างประเทศและรูปแบบการค้าการเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก ทำให้ประเทศสมาชิกมีสิทธิและพันธกรณี ที่จะต้องปฏิบัติตามภายใต้ความตกลงต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลก กฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศขององค์การการค้าโลกนอกจากจะช่วยส่งเสริมให้การแข่งขันทางการค้าเป็นธรรมแล้ว ยังสร้างความมั่นใจให้แก่ทั้งผู้ค้าและผู้ลงทุน ผู้ผลิตและส่งออกสามารถคาดการณ์และวางแผนการค้าระหว่างประเทศล่วงหน้าได้

1) วัตถุประสงค์ของ WTO

- (1) เพื่อสนับสนุนให้มีการค้าเสรีระหว่างประเทศสมาชิก
- (2) เพื่อดูแลประเทศสมาชิกให้ดำเนินการตามข้อตกลงทางการค้าที่มี

ต่อกัน

(3) เพื่อสร้างกระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ เป็นการป้องกัน ไม่ให้เกิดความเสียหายจากการใช้มาตรการตอบโต้กันเมื่อเกิดความขัดแย้ง ทางการค้าระหว่างประเทศขึ้นในหมู่สมาชิก

2) กฎระเบียบการค้า

(1) ความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อนุญาตให้ประเทศสมาชิกกำหนดระดับความปลอดภัยและการตรวจสอบมาตรฐานสินค้านำเข้า โดยใช้ในการจำกัดการนำเข้าสินค้าเกษตรเพื่อปกป้องและคุ้มครองชีวิตและสุขภาพของมนุษย์พืช สัตว์ภายในประเทศของตนเอง ในด้านที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในการบริโภคหรือเสี่ยงต่อโรคที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตที่ติดมากับพืช สัตว์และผลิตภัณฑ์รวมทั้งสารเจือปนในอาหาร สารพิษหรือจุลินทรีย์ที่เป็นพาหะของโรค ทั้งนี้การกำหนดระดับความปลอดภัยและการตรวจสอบมาตรฐานสินค้านำเข้าจะต้อง

สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้แต่ละประเทศกำหนดมาตรฐานตามใจชอบ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการค้า⁴⁴

(2) ความตกลงว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาด เป็นมาตรการทางการค้าที่ประเทศผู้นำเข้าเพื่อใช้ปกป้องอุตสาหกรรมภายในที่ได้รับความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะได้รับความเสียหายจากการทุ่มตลาด อันเกิดจากการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศที่ไม่เป็นธรรม โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไต่สวนการทุ่มตลาดให้รัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติให้สอดคล้องกันเป็นการลดโอกาสที่อาจมีประเทศผู้นำเข้าใช้มาตรการตอบโต้เพื่อกีดกันการค้าอย่างไม่เป็นธรรม⁴⁵

3) ความตกลงว่าด้วยการตอบโต้การอุดหนุน กำหนดประเภทของการอุดหนุนไว้อย่างชัดเจนว่าการอุดหนุนประเภทใดเป็นการอุดหนุนที่ต้องห้าม ประเภทใดเป็นการอุดหนุนที่ทำได้และประเภทใดเป็นการอุดหนุนที่ เมื่อทำแล้วอาจถูกมาตรการตอบโต้ นอกจากนั้นยังได้กำหนดแนวปฏิบัติในการไต่สวนเพื่อการตอบโต้สินค้าเข้าที่ได้รับการอุดหนุนจากประเทศผู้ผลิตเพื่อให้แต่ละประเทศถือปฏิบัติ⁴⁶

3.1.1.2 บทบาทของไทยในองค์การการค้าโลก

เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของไทย ทั้งในฐานะผู้ส่งออกและในฐานะที่จะต้องให้การคุ้มครองปกป้องสินค้าและบริการที่มีความอ่อนไหวของประเทศ ตลอดจนในฐานะประเทศกำลังพัฒนาขนาดกลางในเวทีการค้าโลก นอกจากไทยจะได้เข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ และเจรจาในนามของประเทศไทยแล้ว ไทยยังได้เข้าร่วมประชุมกับกลุ่มประเทศสมาชิกที่มีท่าทีคล้ายกันเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นในเรื่องสถานการณ์การเจรจา ตลอดจนเพื่อให้การผลักดันประเด็นต่างๆของไทย มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้นด้วย เช่น ร่วมกับกลุ่ม G20 ในการเจรจาเกษตร กลุ่ม AD Friends ในการเจรจากฎระเบียบกลุ่มอาเซียนในการเจรจาเพื่อจัดทำกลไกปกป้องฉุกเฉินสำหรับการค้าบริการ และกลุ่ม GI Friends เพื่อผลักดันเรื่องการขยายสินค้าที่จะได้รับความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และร่วมกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ เพื่อผลักดันเรื่องการแก้ไขปัญหา โดยที่การเจรจาในองค์การการค้าโลก จะครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ที่หลากหลาย ท่าทีของไทยและสมาชิกต่าง ๆ จึงแตกต่างกันไปตามผลประโยชน์ในแต่ละเรื่อง ไม่จำเป็นว่าประเทศกำลังพัฒนาเหมือนกันจะต้องรวมกลุ่มกัน เพื่อต่อสู้กับประเทศพัฒนาแล้วทุกครั้ง ในบางเรื่องไทยก็อาจเป็นพันธมิตรกับประเทศพัฒนาแล้วที่มีผลประโยชน์ร่วมกันก็ได้

การที่ไทยเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ทำให้ไทยได้รับประโยชน์จากการที่สมาชิกซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 147 ประเทศ ครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วโลก ทั้งประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา จะต้องปฏิบัติตามหลักการการค้าเสรี และเป็นธรรมขององค์การการค้าโลก นอกจากนี้ยังได้รับประโยชน์จากหลักการทั่วไปขององค์การการค้าโลก เช่น หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (MFN และ National

⁴⁴ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO), ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://guru.sanook.com/4056>

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน.

Treatment) หลักการเรื่องความโปร่งใส หลักการคุ้มครองผู้ผลิตภายในด้วยภาษีศุลกากรเท่านั้น เป็นต้น ยังรวมไปถึงประโยชน์จากพันธกรณีที่สมาชิกผูกพันไว้ในความตกลงย่อยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การลดภาษีศุลกากร การอุดหนุน และอุปสรรคทางการค้าต่างๆ การเปิดเสรีสินค้าเกษตร การเปิดเสรี สินค้าสิ่งทอ การใช้มาตรการสุขอนามัยต่างๆ ต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ⁴⁷

การมีกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศขององค์การการค้าโลก ช่วยส่งเสริมให้การ แข่งขันทางการค้าเป็นธรรม และสร้างความมั่นใจให้แก่ทั้งผู้ค้า ผู้ลงทุน และผู้ผลิต โดยผู้ส่งออก สามารถคาดการณ์ และวางแผนการค้าระหว่างประเทศล่วงหน้าได้ เนื่องจากผู้บริโภคมักมีทางเลือกจากการ มีผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น ตลอดจนได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพมากขึ้นและราคาถูกลง ซึ่งเป็นผลจากการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศ มีเวทีในการร้องเรียนข้อพิพาททางการค้าและมีแนว ร่วมในการต่อสู้กับประเทศใหญ่ในกรณีประเทศเหล่านั้นมีการใช้มาตรการที่บิดเบือนการค้า ซึ่งไทย ได้รับประโยชน์และชนะเลิศที่ประเทศอื่นๆได้กีดกันทางการค้าในหลายกรณี เช่นกรณีกำหนดราคา อ้างอิงนำเข้าข้าวของสหภาพยุโรป ไทยขอหารือ และเจรจาตกลง โดยสหภาพยุโรปได้เพิ่มโควตาแบ่ง มั่นสำปะหลังและลดภาษีนำเข้าข้าวให้เป็นการชดเชย⁴⁸

ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมการเจรจาหารือและเฝ้าติดตามความคืบหน้าของ การเจรจาในแต่ละเรื่องอย่างใกล้ชิดเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ โดยเฉพาะการ เจรจาท่องเรื่องสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นประเด็นที่ไทยให้ความสำคัญสูงสุด การค้าที่เกี่ยวข้องกับการ ลงทุน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่สอดคล้องกับการพัฒนา ตลอดจนมาตรการกีดกัน/อุปสรรค ทางการค้าต่างๆ ทั้งนี้ กระบวนการเปิดเสรีการค้าของไทยภายใต้องค์การการค้าโลก รวมทั้งการเจรจาเขต การค้าเสรีควรสอดคล้องกับโครงสร้างและการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งติดตามกระบวนการ สัมผัสเข้าเป็นภาคีสมาชิกองค์การการค้าโลกของประเทศต่าง ๆ และเข้าร่วมการเจรจาวิภาคีตามความ เหมาะสม

3.1.2 ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade)

หลักการพื้นฐานของ GATT

1) หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) สาระสำคัญของหลักการไม่ เลือกปฏิบัติ คือ สินค้าที่เหมือนกันที่มีถิ่นกำเนิดใน หรือที่ส่งออกไปยังประเทศสมาชิกต่าง ๆ จะต้อง ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน ณ พรมแดนนำเข้า และส่งออก และภายในประเทศ โดยจะต้อง ปราศจากปราศจากเงื่อนไข ในเรื่องอัตราภาษีศุลกากร ค่าธรรมเนียม ปริมาณนำเข้าส่งออก ภาษี อื่น ๆ ที่เรียกเก็บจากสินค้านำเข้า กฎหมายภายในข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจำหน่าย การ ขนส่ง ภาษีภายใน หลักการไม่เลือกปฏิบัติถือเป็นหลักการที่จะนำไปสู่การเจริญเติบโตทางการค้า

⁴⁷ คณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก, **บทบาทของไทยในองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)**, ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://www.iei.or.th/media/www/file/345/70972451378717363.doc>

⁴⁸ *เรื่องเดียวกัน*.

ระหว่างประเทศ อันจะยังผลให้เกิดแก่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะการที่ประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งปฏิบัติต่อประเทศสมาชิกอีกประเทศหนึ่งอย่างไร จะต้องปฏิบัติเช่นนั้นต่อประเทศภาคีอื่นด้วย เพื่อให้ทุกประเทศภาคีได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน จะทำให้ทุกฝ่ายเจริญไปด้วยกัน ให้การช่วยเหลือกันโดยไม่มีกีดกันทางการค้า ซึ่งองค์การการค้าโลกได้ถือหลักนี้เป็นนโยบายสำคัญ⁴⁹

2) หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured Nation: MFN) เป็นหลักการพื้นฐานทางกฎหมายที่สำคัญที่สุดที่ถือว่าเป้น “เสาหลัก” ของ GATT ซึ่งบัญญัติไว้ใน Article I : 1 ของ GATT โดยมีสาระสำคัญว่า ผลประโยชน์ การให้เปรียบ เอกสิทธิ และความคุ้มกันต่าง ๆ ที่ให้โดยสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งขององค์การการค้าโลกต่อสินค้าที่มาจาก หรือที่จะส่งไปยังดินแดนของประเทศสมาชิกทุกประเทศขององค์การการค้าโลก โดยทันที และปราศจากเงื่อนไข นอกจากนี้ ยังรวมถึงการยกเลิกการให้สิทธิประโยชน์หรือความได้เปรียบอื่นใดที่ต้องปฏิบัติต่อทุกประเทศเหมือนกันด้วย⁵⁰ หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งนั้นเป็นเทคนิคทางกฎหมายที่ช่วยเร่งให้เกิดการค้าเสรีให้เร็วขึ้น เพราะจะเป็นการขจัดเวลาการเจรจาเกี่ยวกับการลดภาษีศุลกากรลง เพราะการเจรจาเพื่อลดกำแพงภาษีนั้นใช้เวลานานยิ่งหากมีการให้หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งมากขึ้นเท่าใด รัฐภาคีอื่นก็จะได้ประโยชน์จากการลดภาษีหรือเอกสิทธิ์ต่าง ๆ มากขึ้นเท่านั้น⁵¹

3) หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment: NT) หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้บัญญัติไว้ใน Article III เป็นหลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่งขององค์การการค้าโลก หลักการนี้จะอยู่บนพื้นฐานของหลักการไม่เลือกปฏิบัติเช่นเดียวกับหลักหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง เพียงแต่หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติจะเป็นการปฏิบัติต่อสินค้าที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกันระหว่างสินค้านำเข้าจากประเทศสมาชิกอื่นกับสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ⁵² โดยห้ามมิให้รัฐสมาชิกเลือกปฏิบัติแก่สินค้าต่างประเทศให้แตกต่างไปจากสินค้าภายในโดยมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเสียเปรียบหรือโอกาสในการแข่งขันทางการค้า กล่าวอีกนัยหนึ่งรัฐภาคีต้องให้หลักประกันว่า รัฐจะต้องไม่เลือกปฏิบัติระหว่างสินค้านำเข้าของตนกับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศในลักษณะที่สินค้านำเข้าต่างประเทศอยู่ในฐานะด้อยกว่าหรือเสียเปรียบในเรื่องของการแข่งขัน⁵³ ไม่ว่าจะ เป็นในด้านการเรียกเก็บภาษี หรือในด้านการออกระเบียบหรือกฎเกณฑ์ภายใน หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติมีหลักเกณฑ์ว่า ต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติระหว่างสินค้านำเข้าที่ผลิตภายในประเทศกับสินค้านำเข้าภายในประเทศนั้น กล่าวคือ ประเทศผู้นำเข้าต้องปฏิบัติต่อสินค้านำเข้าเช่นเดียวกับสินค้าที่ผลิตใน

⁴⁹ อัจฉริย์ ศุภวรรธนะกุล, หลักการพื้นฐานขององค์การการค้าโลก, ค้นวันที่ 28 กันยายน 2559 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/62802>

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁵¹ ทัชชฌีย์ ฤกษ์สุต, แกตตและองค์การการค้าโลก (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2551), หน้า 51.

⁵² อัจฉริย์ ศุภวรรธนะกุล, เรื่องเดิม.

⁵³ กาญจนภรณ์ อินทป็นตี เลิศลอย, “หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ,” กฤษฎีกาสาร 7, 2 (ธันวาคม 2554–มกราคม 2555): 4-8.

ประเทศนั้น ๆ หรือกล่าวได้ว่ามาตรการที่ใช้กับสินค้านำเข้าต้องเหมือนกับมาตรการที่ใช้กับสินค้าภายในประเทศ⁵⁴

4) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักความโปร่งใสเป็นหลักการที่ช่วยให้ประเทศสมาชิกสามารถรับทราบข้อมูล ข่าวสาร กฎระเบียบ มาตรการต่าง ๆ และนโยบายของประเทศสมาชิกอื่นได้ โดยโดยประเทศสมาชิกจะต้องพิมพ์เผยแพร่กฎระเบียบ เกี่ยวกับมาตรการทางการค้าต่อสาธารณชน และแจ้งให้ประเทศสมาชิกอื่น ๆ ทราบเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการค้าระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก กำหนดให้ประเทศสมาชิกเผยแพร่กฎหมาย และกฎระเบียบที่มีความเกี่ยวข้องกับการจำกัด หรือการห้ามนำเข้า และส่งออก รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้ง การปรึกษาหารือ การระงับข้อพิพาท และการสอดส่องดูแลกฎระเบียบภายในเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าของประเทศสมาชิก ให้ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกทราบ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการอย่างรอบคอบในการออกกฎหมาย โดยหากไม่มีการแจ้งกฎระเบียบใหม่แล้ว กฎระเบียบดังกล่าวก็อาจถือว่าขัดต่อหลักการของ GATT / WTO ได้ นอกจากนี้หลักความโปร่งใสยังมีจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่เอกสารทางราชการที่มีสาระสำคัญต่อรัฐบาล และประเทศคู่ค้าเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเอกสารดังกล่าว และมีโอกาสรับทราบข้อมูลข่าวสาร โดยวิธีการเผยแพร่อาจทำโดยวิธีการใด ๆ ตามที่รัฐบาลของแต่ละประเทศเลือกใช้ หรืออาจแจ้งข้อมูลข่าวสารไปยังโดยตรงก็ได้ หลักความโปร่งใสนี้เป็นการกำหนดการบังคับใช้ หรือการให้สิทธิประโยชน์ทางการค้า โดยภาคีใด ๆ ต้องมีความชัดเจนเปิดเผยเป็นที่รู้กันทั่วไปทั้งนี้เพื่อทำให้การค้าเป็นสิ่งที่ทำนายได้ล่วงหน้า และระบบการค้ามีเสถียรภาพ⁵⁵

3.1.3 อนุสัญญาฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง ค.ศ. 2007

อนุสัญญาว่าด้วยการทำงานในภาคการทำประมงปี 2007 ได้กำหนดมาตรฐานใหม่เพื่อภาคการทำประมง โดยผ่านการรับรองจากผู้แทนรัฐบาล แรงงาน และนายจ้าง ในที่ประชุมแรงงานระหว่างประเทศ ที่จัดโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ โดยวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฉบับนี้ คือเพื่อให้แน่ใจว่าชาวประมงจะมีสุขภาพ การทำงานที่เหมาะสมเมื่ออยู่บนเรือ โดยคำนึงถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการ ทำงานสำหรับการทำงานบนเรือ อาทิ เงื่อนไขในการบริการ อาหารและที่พัก ความปลอดภัยในการทำงานและการป้องกันสุขภาพ การรักษาพยาบาล และความปลอดภัยทางสังคม แต่อย่างไรก็ดี ยังมีอีกหลายประเด็นที่ อนุสัญญาฉบับปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมไปถึง ได้แก่ การส่งตัวกลับประเทศ การจ้างงาน การรักษาพยาบาลขณะออกทะเล ความปลอดภัยในการทำงาน การป้องกันสุขภาพและความปลอดภัยทางสังคมการดำเนินการทางกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย⁵⁶

⁵⁴ อัจฉริย์ ศุภวรรธนะกุล, *เรื่องเดิม*.

⁵⁵ *เรื่องเดียวกัน*.

⁵⁶ ความร่วมมือสากลเพื่อสนับสนุนชาวประมง (IDSF), *คู่มือไอซีเอสพี: ความเข้าใจ*

อนุสัญญาว่าด้วยการทำงานในภาคการทำประมงปี 2007 (Chennai: International Collective in Supporting of Fishworkers, 2007), หน้า 7.

หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย

ประเทศที่ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาว่าด้วยการทำงานในภาคการทำประมง ปี 2007 จะต้องกำหนดข้อกำหนดหลักเพื่อความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพในการเดินเรือและการปฏิบัติงานบนเรือประมง โดยคำนึงถึงการกำหนดงานของลูกเรืออย่างปลอดภัย ดังนั้น สมาชิกรองการแรงงานระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนามาตรฐานในเรื่องดังต่อไปนี้⁵⁷

1) ข้อกำหนดขั้นต่ำเพื่อการทำงานบนเรือประมง⁵⁸

(1) อายุขั้นต่ำของแรงงานที่ปฏิบัติงานบนเรือประมง โดยคำนึงถึงอันตรายต่อสุขภาพ ปลอดภัย หรือศีลธรรมของผู้เยาว์

(2) การวินิจฉัยทางการแพทย์เพื่อให้แน่ใจว่าชาวประมงมีความพร้อมทางกายภาพที่จะปฏิบัติหน้าที่เรือประมง

(3) การกำหนดงานอย่างปลอดภัยเพื่อให้แน่ใจว่าจะมีการควบคุมเรือ และปฏิบัติงานบนเรือประมงอย่างปลอดภัย

(4) ระยะเวลาพักของชาวประมงที่ทำงานบนเรือประมง การรับประกัน ปลอดภัย และการมีสุขภาพดี

(5) การเก็บรักษารายชื่อลูกเรือที่ทำงานบนเรือ และมอบสำเนารายชื่อ ให้กับผู้มีอำนาจรับผิดชอบก่อนออกเรือ

(6) การจัดเตรียมข้อตกลงในการทำงานของชาวประมง และข้อกำหนดขั้นต่ำเพื่อการันตีสภาพการทำงาน และการใช้ชีวิตที่เหมาะสมของชาวประมงบนเรือประมง

(7) การจัดส่งลูกเรือประมงกลับประเทศจากท่าเรือต่างประเทศ

(8) การจ้างงานและการกำหนดตำแหน่งหน้าที่การงานของชาวประมง

(9) มาตรการอื่น ๆ ที่รับประกันการจ่ายค่าจ้างแก่ชาวประมงอย่างสม่ำเสมอ

2) ที่พักอาศัยและอาหาร

(1) การจัดหาที่พักอาศัย อาหาร และน้ำดื่มในขณะที่อยู่บนเรือประมง การรักษาพยาบาล การคุ้มครองสุขภาพ และความปลอดภัยทางสังคม

(2) การรักษาพยาบาลและสิทธิในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์เมื่อขึ้นฝั่ง สิทธิในการขึ้นฝั่งเพื่อรับการรักษาพยาบาลอย่างทันกาล ในกรณีที่มีอาการป่วยหรือบาดเจ็บสาหัส

(3) การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน การเจ็บป่วยจากการ ประกอบอาชีพ และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงาน บนเรือประมง รวมถึงการประเมิน และการจัดการความเสี่ยง

⁵⁷ Maritime Labour Convention, 2006.

⁵⁸ สักัญญา เจริญวัย, **สรุปสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2549 (Maritime Labour Convention: MLC) ในประเด็นที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพของแรงงานที่ทำงานบนเรือประมง**, ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://www.fisheries.go.th/foreign/fisher2/images/law/sukanya11.pdf>

- (4) การฝึกอบรมให้แก่ลูกเรือในการทำงานกับเครื่องมือจับสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ และความรู้ด้านการจับสัตว์น้ำ
- (5) การรายงาน และตรวจสอบอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนเรือประมง
- (6) รับรองสิทธิของลูกเรือประมงในการได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัยทางสังคม ภายใต้เงื่อนไขที่ไม่มี การให้สิทธิพิเศษกับลูกเรือบางกลุ่ม ทุกคนที่อยู่บนเรือสามารถได้รับการคุ้มครอง ความปลอดภัยทางสังคมเช่นเดียวกัน และจะรักษาสีทธิความปลอดภัย ทางสังคมเพื่อทุกคน
- (7) การคุ้มครองการเจ็บป่วย การบาดเจ็บ หรือการเสียชีวิตจาก การทำงาน และทำให้แน่ใจว่าเจ้าของเรือประมงมีหน้าที่ในการจัดหา การดูแลทางการแพทย์ และการป้องกัน สุขภาพให้แก่ลูกเรือประมง การปฏิบัติตามกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย
- (8) การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพในการใช้อำนาจเพื่อการบังคับคดี และกำกับให้เรือประมงกำหนดระบบที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ของอนุสัญญา

3.2 หลักกฎหมายต่างประเทศศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศมาเลเซีย

3.2.1 หลักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1.1 การแข่งขันทางการค้า

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของโลกเป็นผู้ส่งออกและผู้นำเข้าสินค้าและบริการที่ใหญ่ที่สุดของโลก และยังเป็นผู้รับเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากที่สุดในโลก จึงเป็นสิ่งชัดเจนว่าการค้า และการลงทุน มีความสำคัญต่อ ความเจริญรุ่งเรืองของเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของโลก โดยการค้าและการลงทุนนั้น ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สนับสนุนงานที่มีคุณภาพ และ ช่วยกระจายการความคิด นวัตกรรมและคุณค่าของอเมริกัน สหรัฐอเมริกาเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตจากที่ต่างๆ ทั่วโลกเข้าไปดำเนินกิจการในประเทศเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกามีความเข้มข้นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้การป้องกันการผูกขาดจึงมีความสำคัญอย่างมาก ทำให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเห็นถึงความสำคัญของการป้องกันการผูกขาดทางการค้า⁵⁹

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำกับดูแลพฤติกรรมทางการค้าที่ส่งผลจำกัดการแข่งขันทางการค้าโดยออกกฎหมายที่มีชื่อว่า Sherman Act 1890 โดยมีลักษณะสำคัญ ๆ จำนวน 3 ลักษณะพฤติกรรมดังนี้⁶⁰

⁵⁹ จีรัตติกาล สุริยะ, ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556), หน้า 40.

⁶⁰ Law of America, Sherman Act 1890

1) การผูกขาด หรือใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ (Monopolization or Abuse of Dominance)

กฎหมายที่กำกับดูแลพฤติกรรมผูกขาด คือ Sherman Act ในมาตรา 2 ซึ่งบัญญัติการห้ามทำการผูกขาด หรือพยายามที่จะทำการผูกขาด หรือรวมกัน หรือสมคบกับบุคคลอื่นๆ เพื่อผูกขาดทางการค้า หรือการพาณิชย์ระหว่างรัฐ หรือกับต่างชาติ ด้วยวิธีการที่ต่อต้านการแข่งขัน (Monopolization and Attempted Monopolization)

การผูกขาดที่ถือว่าผิดกฎหมายป้องกันการผูกขาดของสหรัฐฯ ต้องประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ผู้ประกอบธุรกิจครอบครองอำนาจการผูกขาด และมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมหรือต่อต้านการแข่งขัน เพื่อปกป้องหรือคงไว้ซึ่งอำนาจการผูกขาดของตนเอง ทั้งนี้ ในยุโรปจะใช้คำว่า ผู้มีอำนาจเหนือตลาด โดยการพิจารณาการใช้อำนาจเหนือตลาด ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบธุรกิจมีอำนาจเหนือตลาดและ 2) ผู้ประกอบธุรกิจนั้นใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ กฎหมายป้องกันการผูกขาดของสหรัฐฯ มิได้ลงโทษผู้ผูกขาด เว้นแต่จะแสวงหาประโยชน์จากการมีอำนาจผูกขาด นอกจากนี้ ผู้ผูกขาดยังสามารถตั้งราคาผูกขาดได้ตราบเท่าที่ไม่มีพฤติกรรมที่ต่อต้านการแข่งขัน

2) การรวมธุรกิจ หรือการรวมตัวกันของผู้ประกอบธุรกิจ (Mergers or Combinations of Enterprises)

กฎหมายที่กำกับดูแลพฤติกรรมรวมธุรกิจ คือ Clayton Act ในมาตรา 7 ซึ่งกล่าวถึงการห้ามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้า หรือกิจกรรมใดๆ ที่กระทบต่อการค้า ได้มาซึ่งหุ้น หรือทรัพย์สิน โดยทางตรงหรือทางอ้อม ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้าหรือกิจกรรมที่กระทบต่อการค้าที่มีผลลดการแข่งขันอย่างมาก หรือมีแนวโน้มที่จะผูกขาด (Mergers and Acquisitions) และ มาตรา 8 ได้กล่าวถึงการห้ามเป็นกรรมการร่วมในคณะกรรมการของ 2 บริษัทขึ้นไปที่เป็นคู่แข่งของบริษัทตน ซึ่งเป็นผลให้ลดการแข่งขัน (Interlocking Directorates) และเกี่ยวข้องกับกฎหมายอีกฉบับหนึ่งคือ The Hart-Scott-Rodino Act 1976 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องการจะรวมธุรกิจที่มียอดขาย หรือทรัพย์สินตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดต้องแจ้งให้คณะกรรมการการค้า ส่วนกลาง และกระทรวงยุติธรรมทราบ โดยต้องรอจนกว่าจะครบกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด ที่เรียกว่า Waiting Period โดยมีระยะเวลา 30 วัน ถ้าไม่มีการคัดค้านภายใน 30 วันก็สามารถดำเนินการรวมธุรกิจได้ (Pre-Merger Notification)

3) การตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบธุรกิจ (Agreements)

การห้ามการทำสัญญา หรือการรวมกัน หรือตกลงร่วมกันที่มีผลจำกัดการค้า หรือการพาณิชย์ระหว่างรัฐ หรือกับต่างประเทศ มีทั้งในระดับแนวนอนและแนวตั้ง ทั้งสองระดับมีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน แต่จะส่งผลกระทบแตกต่างกันและมีการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการตกลงร่วมกันในแนวนอน เรียกว่า Cartel Agreement ซึ่งชัดเจนว่าเป็นการกระทำที่มีผลเสียและห้ามกระทำโดยเด็ดขาด ใช้หลักที่เรียกว่า Per Se Illegal ถ้าหากจะถือว่าผิดกฎหมายทันทีโดยไม่ต้องพิสูจน์ถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการแข่งขัน และมีโทษทางอาญา ส่วนการตกลงกันแนวตั้ง ใช้หลักที่เรียกว่า Rule of Reason จะต้องมีการพิสูจน์ถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการแข่งขัน โดยชี้แจงน้ำหนักระหว่างประโยชน์ที่สาธารณชนจะได้รับกับ

ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณชน ทั้งนี้การลงโทษ ศาลจะออกคำสั่งให้แก้ไขหรือระงับการตกลงกันดังกล่าว โดยไม่มีโทษทางอาญา

3.2.1.2 กฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์

Trafficking Victims Protection Act of 2000: TVPA เป็นกฎหมายของสหรัฐอเมริกาฉบับแรกที่ครอบคลุมการปราบปรามการค้ามนุษย์ทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ อีกทั้งเป็นกฎหมายฉบับต้นแบบสำหรับนานาประเทศ โดยสะท้อนประเด็นการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน และทัศนคติร่วมของกลุ่มสิทธิสตรี กลุ่มอนุรักษ์นิยม คริสเตียน และกลุ่มองค์กรสิทธิมนุษยชน อันได้แก่ ทัศนคติในเรื่องพฤติกรรมทางเพศโสเภณี หลักคุณธรรม ความเปี่ยมเบนทางเพศ นโยบายคนเข้าเมือง อัตลักษณ์ของสตรีเพศ และการสาธารณสุข และ TVPA ยังเป็นส่วนหนึ่งของ “Crime Bill” ฉบับใหญ่คือ The Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000 (VTVPA) โดยวัตถุประสงค์ของ TVPA มุ่งเน้นการปราบปราม การค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าประเวณี การนำคนลงเป็นทาส ทั้งที่เกิดขึ้นในดินแดนสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ผ่านกระบวนการป้องกัน กระบวนการลงโทษ และกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ต่อผู้กระทำการค้ามนุษย์ รวมทั้งการคุ้มครอง และช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ เป็นกฎหมายที่ครอบคลุมความผิดฐานค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ามนุษย์เพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศและการบังคับใช้แรงงานทั้งใน ระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักสามประการคือ การป้องกัน (Prevention) การคุ้มครอง (Protection) และการฟ้องคดี (Prosecution) สรุปได้ดังนี้⁶¹

1) การป้องกัน: กำหนดการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่าง ๆ ในการยก ร่างกฎหมายป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ในลักษณะข้ามชาติ ส่งเสริมการ สืบสวน การฟ้องร้องคดีผู้ค้ามนุษย์ และโครงการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ แลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ของ รัฐใน โครงการที่เน้นเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์ TVPA เปรียบเหมือนแผนยุทธศาสตร์ของ สหรัฐอเมริกา ในการแก้ปัญหาการค้าหญิงและเด็ก

2) การคุ้มครอง: ให้การคุ้มครองแก่เหยื่อโดยให้สิทธิพำนักชั่วคราว และ วางยุทธศาสตร์หลัก เพื่อปราบปรามการค้าหญิงและเด็กโดยปกป้องคุ้มครองผู้เสียหาย ดึงผู้เสียหาย เข้ามาเป็นพันธมิตรเพื่อให้ได้มาซึ่ง ข่าวสารข้อมูลของกระบวนการค้ามนุษย์

3) การฟ้องคดี: ได้แยกนิยามคำว่า “รูปแบบการค้ามนุษย์ที่รุนแรง” กับ “การค้ามนุษย์ทางเพศ รวมทั้งให้คำนิยาม “กิจกรรมในทางเพศพาณิชย์” และ “การทำให้ตกอยู่ได้ บังคับโดยไม่สมัครใจ” ดังนี้

⁶¹ ศิระ สว่างศิลป์, แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ ของไทย ศึกษาเปรียบเทียบ: Trafficking Victims Protection Act 2000 ของสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล การฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวง การต่างประเทศ, 2557), หน้า 20.

“รูปแบบการค้ามนุษย์ที่รุนแรง” หมายถึง กิจกรรมทางเพศพาณิชย์ในการค้าทางเพศซึ่งได้ถูกกระทำลงโดยการใช้กำลัง การฉ้อโกง การบังคับ หรือการค้า มนุษย์ทางเพศที่ได้กระทำลงต่อบุคคลที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือ การจัดหา (ข) การจัดให้อยู่อาศัย การขนส่ง การจัดให้ หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลเพื่อการใช้แรงงานหรือการบริการด้วยวิธีการใช้กำลัง การฉ้อโกง หรือการบังคับโดยมีวัตถุประสงค์ในการทำให้ตกอยู่ภายใต้บังคับโดยไม่สมัครใจ ให้มีสภาพเป็น ข้าราชการ การผูกพันด้วยภาระหนี้สิน หรือเพื่อเอาคนลงเป็นทาส

“การค้ามนุษย์ทางเพศ” หมายถึง การจัดหา การจัดให้อยู่อาศัย การขนส่ง การจัดให้ หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในกิจการทางเพศพาณิชย์

“กิจกรรมในทางเพศพาณิชย์” หมายถึง กิจกรรมทางเพศใด ๆ ที่ได้กระทำลงอันเนื่องมาจากมีการให้หรือรับสิ่งมีค่าโดยบุคคล ใด ๆ ก็ตาม

“การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับโดยไม่สมัครใจ” หมายถึง สภาวะ ของการใด ๆ ที่ได้กระทำลงโดยวิธีการ การใช้กลอุบาย วิธีการ หรือแผนการใด ๆ โดยเจตนาที่จะทำให้บุคคลเชื่อว่า หากไม่เข้าสู่หรือยอมอยู่ต่างต่อเนื่องในสภาวะเช่นว่า บุคคลนั้นเองหรือบุคคลอื่นจะได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือถูกทำให้ปราศจากซึ่งอิสรภาพ หรือ การใช้หรือข่มขู่ว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายในทางที่มีขอบ

การจัดทำรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report – TIP Report) และรายงานของกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา⁶²

Trafficking Victims Protection Act of 2000 กำหนดให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำรายงานสถานการณ์ การค้ามนุษย์ (TIP Report) เป็นรายงานประจำปีเผยแพร่ในเดือนมิถุนายน เพื่อเสนอต่อรัฐสภา สหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์และการดำเนินการของรัฐบาล ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวนกว่า 188 ประเทศ โดยจัดระดับเป็น Tier 1, Tier 2, Tier 2 Watch List และ Tier 3 ตามมาตรฐานขั้นต่ำในการขจัดการค้ามนุษย์ที่ระบุใน TVPA โดยเป็นการประเมินความคืบหน้าการ ดำเนินการของแต่ละประเทศเปรียบเทียบกับดำเนินการของประเทศนั้น ๆ ในปีที่ผ่านมา โดยแต่ละ Tier มีหมายคามดังนี้

- 1) Tier 1 หมายถึง ประเทศที่รัฐบาลดำเนินการโดยสอดคล้องกับ มาตรฐานขั้นต่ำในการขจัดการค้ามนุษย์ตาม TVPA
- 2) Tier 2 หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำ แต่ได้ใช้ความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการปรับปรุงแก้ไข
- 3) Tier 2 Watch List คล้ายกับ Tier 2 แต่มีเหยื่อการค้ามนุษย์จำนวนมากหรือเพิ่มขึ้นมาก หรือไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าได้ใช้ความพยายามเพิ่มขึ้นในการต่อต้านการค้ามนุษย์
- 4) Tier 3 หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำ และไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างมีนัยสำคัญ

⁶² U.S. Department of State, **Tier Placements**, Retrieved August 14, 2017 from <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2016/258696.htm>

ประเทศที่อยู่ใน Tier 3 อาจถูกสหรัฐอเมริกา พิจารณาระงับการให้ความช่วยเหลือที่มีไว้ความช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Non-Humanitarian and Non-Trade-Related Foreign Assistance) รวมทั้งสหรัฐอเมริกาอาจพิจารณาไม่ใช้งบประมาณสนับสนุนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลประเทศดังกล่าวในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาและวัฒนธรรม รวมทั้งสหรัฐอเมริกาอาจคัดค้านความช่วยเหลือ ในส่วนของกระทรวงแรงงาน สหรัฐอเมริกาจะจัดทำรายงานและจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อสินค้าจากประเทศต่าง ๆ ที่กระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา มีเหตุผลเชื่อว่าผลิตโดยการใช้แรงงานเด็ก หรือแรงงานบังคับ เผยแพร่ ต่อสาธารณชน เพื่อให้ตระหนักถึงการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในการผลิตสินค้าจากประเทศ นั้นๆ และผลักดันให้ประเทศเหล่านั้นแก้ไขปัญหา ปัจจุบันมีสินค้ากว่า 130 รายการ จาก 74 ประเทศ อยู่ในบัญชีรายชื่อสินค้านี้ดังกล่าว

โดยมีมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum Standard) และหลักเกณฑ์พิจารณา (Criteria) ตามมาตรา 108 ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐาน และแนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจะนำไปใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ มีดังนี้

1) โดยมาตรฐานขั้นต่ำในการจัดการค้ามนุษย์ซึ่งใช้กับรัฐบาลของประเทศที่เป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรง ได้แก่ รัฐบาลควรห้ามการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรงและลงโทษการกระทำการค้ามนุษย์ดังกล่าว เมื่อรับทราบว่ามีกระทำการค้ามนุษย์ด้านเพศที่เกี่ยวข้องกับการบังคับ หลอกลวง ชูเชื้อ หรือเป็นกรณีที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กที่ไม่สามารถให้ความยินยอมอย่างแท้จริงได้ หรือเป็นกรณีการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการข่มขืนหรือการลักพาตัว หรือก่อให้เกิดความตาย รัฐบาลควรมีบทลงโทษที่ได้สัดส่วน เพียงพอเหมาะสมกับอาชญากรรมที่ ร้ายแรงดังกล่าว หรือเมื่อรับทราบว่ามีกระทำการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรง รัฐบาลควรมีบทลงโทษที่เข้มงวดเพียงพอที่จะป้องปรามและสะท้อนความรุนแรงของการกระทำความผิดการค้ามนุษย์ดังกล่าวได้ โดยรัฐบาลควรมีความพยายามที่จริงจังและต่อเนื่องในการจัดการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรง⁶³

2) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความพยายามที่จริงจังและต่อเนื่องในการจัดการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรงโดยมีหลักพิจารณารัฐบาล ได้แก่ ความเข้มแข็งในการสืบสวนสอบสวน และดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ รัฐบาลได้ให้การคุ้มครองผู้เสียหายและให้การสนับสนุนให้ผู้เสียหายที่ให้ความร่วมมือกับการสืบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ มีการดำเนินมาตรการป้องกันการค้ามนุษย์ และมีความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์หรือไม่ และต้องได้มีการส่งผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ข้ามแดนเพื่อให้ได้รับการดำเนินคดี รัฐบาลจะต้องมีการตรวจการเดินทางเข้า-ออกเมืองเพื่อแสวงหาหลักฐานการค้ามนุษย์และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นเมื่อพบหลักฐานดังกล่าว รัฐบาลต้องมีความเข้มแข็งในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรืออำนวยความสะดวกการค้ามนุษย์ และจะต้องมีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ มีความคืบหน้าในการดำเนินการเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยได้ดำเนินการหรือไม่เพื่อลดอุปสงค์สำหรับการกระทำที่

⁶³ ศิระ สว่างศิลป์, *เรื่องเดิม*, หน้า 23-25.

เกี่ยวกับเพศพาณิชย์ และการเข้าร่วมในการท่องเที่ยวคว่ำประเวณีระหว่างประเทศโดยผู้ถือสัญชาติของประเทศตน

อีกหนึ่งมาตรการที่คาดว่าจะกระทบต่อการส่งออกอาหารของไทย คือ การประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีกฎระเบียบควบคุม หรือที่เรียกว่า IUU Fishing (Illegal, Unreported, and Unregulated Fishing) ที่ทางสหรัฐอเมริกาจะนำมาใช้กับประเทศคู่ค้าสินค้าประมง โดยมีขอบเขตที่ครอบคลุมห่วงโซ่อุปทานสินค้าประมง สหรัฐอเมริกานั้นมีนโยบายที่เป็นการริเริ่มจัดการกับกลไกในอาหารทะเล และการประมงที่ผิดกฎหมาย ความเคลื่อนไหวของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากรายงานต่างๆของการทำวิจัยทำวิจัยนำไปสู่การค้นพบว่าอาหารทะเลที่วางจำหน่ายในสหรัฐอเมริกาที่อาจจะถูกปิดฉลากสินค้าที่เข้าข่ายหลอกลวงหรือที่มาจาก การนำเข้าสินค้าที่มาจาก การประมงผิดกฎหมายมีเป็นจำนวนมากอย่างน่าตกใจ และผู้รักษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาในการสืบสาวหาแหล่งที่มาที่แท้จริงของอาหารทะเลต่างๆที่วางจำหน่ายในตลาดสหรัฐอเมริกา จากรายงานดังกล่าวทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องจัดทำระบบที่เป็นในระดับประเทศที่จะทำให้สามารถสืบหา ต้นตอของแหล่งที่มาของปลาได้ โดยเริ่มต้นจากอาหารที่รับประทานได้ไปจนถึงเรือประมงที่จับมา ในขณะเดียวกันก็ จำเป็นต้องเพิ่มการตรวจและการทดสอบสินค้าอาหารทะเลโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อวัตถุประสงค์ในการค้นหาการปิดฉลาก สินค้าไม่ถูกต้อง และท้ายที่สุดคือต้องมีการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวดมากยิ่งขึ้น⁶⁴

ปัจจุบันนั้นสหรัฐอเมริกายังไม่มีกฎหมายควบคุมการค้าอาหารทะเลที่ผิดกฎหมายที่มีประสิทธิภาพกฎหมายหลักที่สหรัฐอเมริกาใช้อยู่ในปัจจุบันในการควบคุมการนำเข้าปลาที่ถูกจับ อย่างผิดกฎหมายคือ Lacey Act ที่ถูกประกาศใช้ครั้งแรกในปี 1900 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2008 เนื้อหาในกฎหมายฉบับนี้เน้นไปที่การทำป่าไม้ที่ผิดกฎหมาย โดยการห้ามนำเข้าและขายผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการฝ่าฝืนการอนุรักษ์ของประเทศหรือที่เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายนี้สามารถนำมาใช้กับสินค้าอาหารทะเลได้ในระดับหนึ่ง โดยกฎหมาย ระบุว่า เป็นสิ่งผิดกฎหมายที่จะนำเข้าปลาที่ถูกจับในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนปฏิบัติการต่างๆด้านการอนุรักษ์ของประเทศอื่น⁶⁵

กลยุทธ์ในการต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมายและกลไกในอาหารทะเลก็คือ การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐหลาย ๆ หน่วยงานและร่วมกับภาคอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาระบบ “การสืบสาวหาแหล่งที่มา” ที่ดีกว่า ปัจจุบัน โดยมีนโยบายดังนี้

1) ผู้บริหารทุกหน่วยงานของสหรัฐอเมริกาจะต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมายและกลไกอาหารทะเลผ่านทาง การประสานงานกันอย่างเข้มแข็งและนำอำนาจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่แล้ว โดยพัฒนาความโปร่งใสและความสามารถในการติดตามห่วงโซ่อุปทานอาหารทะเลที่ทุกๆหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอดส่องดูแลระบบอุปทานอาหารทะเลและระบุความ

⁶⁴ นวรัตน์ เสถียรมาศ, นโยบายของทำเนียบขาวในการต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมาย, สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ นครลอสแอนเจลิส 22 ธันวาคม 2557, คำนวนที่ 28 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.thaitradeusa.com/home/wp-content/uploads/2015/01/ทำเนียบขาวออกประกาศแผนการที่จะต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมาย-2.pdf>

⁶⁵ เรื่องเดิม.

ถูกต้องที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ของระบบ อุปทาน ต้องนำไปจัดทำและดำเนินการบังคับใช้นโยบาย กฎระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักประกันว่าอาหารทะเลที่มีการจำหน่ายในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจับมาอย่างถูกกฎหมายและมีการปิดฉลากอย่างถูกต้อง⁶⁶

2) มีนโยบายให้ทุกหน่วยงานช่วยกันส่งเสริมการประมงที่ถูกกฎหมายและที่ยั่งยืน และส่งเสริมการปิดฉลากอาหารทะเลที่เป็นไปอย่างถูกต้อง และจะดำเนินการต่างๆตามที่เหมาะสมภายในอำนาจ หน้าที่และงบประมาณที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือประเทศต่างๆสร้างความสามารถที่จะต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมายและกลโกง อาหารทะเล นอกเหนือไปจากนั้น หน่วยงานต่างๆจะระบุโอกาสต่างๆสำหรับการขยายการทำความพยายามภายในประเทศ และระหว่างประเทศในการต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมายและกลโกงอาหารทะเลในโลก⁶⁷

3.2.1.3 การคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเล

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเลของประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วย⁶⁸

- 1) Commercial Fishing Industry Vessel Safe Act of 1988
- 2) Fishermen's Protection Act of 1967

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถจำแนกประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงงานประมงได้ดังนี้

1) การคุ้มครองการใช้แรงงานประมงทะเลก่อนที่จะออกทำการประมงทะเล
อายุขั้นต่ำของลูกเรือประมง ประเทศสหรัฐอเมริกาห้ามจ้างแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี

การตรวจสุขภาพ ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดว่า การตรวจสุขภาพรวมถึงเรือที่มีน้ำหนัก 1,600 ตันหรือมากกว่า โดยการตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง สำหรับผู้ควบคุมเรือด้วย

การฝึกอาชีพของแรงงานประมง ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดว่า การฝึกอบรมกำหนดไว้สำหรับเรือที่มีน้ำหนักมากกว่า 200 ตันกรอส ส่วนเรือที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 200 ตันกรอส ไม่ได้กำหนดการฝึกอบรมไว้

2) สภาพการทำงาน

สัญญาจ้างหรือข้อตกลงในการจ้างงาน ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงานไว้ว่า ก่อนที่เรือประมงจะออกเดินทะเล ผู้ควบคุมเรือ ผู้ช่วยผู้ควบคุมเรือประมงจะต้องทำสัญญาเป็นหนังสือกับแรงงานประมง สัญญาจะต้องระบุระยะเวลาที่สัญญามีผลใช้บังคับ ค่าจ้าง ส่วนแบ่ง และผลประโยชน์อื่นๆ รวมถึงข้อตกลงอื่น ๆ ที่ตกลงกัน

⁶⁶ เรื่องเดิม.

⁶⁷ เรื่องเดิม.

⁶⁸ ธีรวัฒน์ ไผ่สุวรรณกุล, การคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเล: ศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2547), หน้า 79.

ชั่วโมงการทำงาน ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดชั่วโมงการทำงานของลูกจ้างสูงสุดจะต้องไม่เกิน 48

ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ค่าจ้างขั้นต่ำ กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่รวมถึงแรงงานในเรือประมง

วันหยุดประจำปี ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดวันหยุดประจำปีสำหรับแรงงานชาวประมงไว้ และแรงงานประมงก็ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน

การส่งกลับภูมิลำเนา ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดว่าเจ้าของเรือที่มีน้ำหนักมากกว่า 30 ตันกรอส นายจ้างที่เป็นเจ้าของเรือจะต้องรับผิดชอบสำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาของลูกจ้าง

3) สวัสดิการ

ที่พักอาศัย ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดว่า สำหรับเรือที่มีน้ำหนักมากกว่า 100 ตันกรอส จะต้องจัดให้มีมาตรฐานสำหรับจำนวนพื้นที่ว่างที่เพียงพอ สำหรับที่นอนของแรงงานแต่ละคน และมีมาตรฐานอื่น ๆ เช่น แสงไฟ

อาหารและเครื่องดื่ม ตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการกล่าวถึงเรื่องอาหารและน้ำดื่มไว้

การรักษาพยาบาล ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องการรักษาพยาบาลไว้

ความปลอดภัยในการทำงาน ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดว่า เรือที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 200 ตันกรอส การตรวจสอบความปลอดภัยของเรือกระทำโดยความสมัครใจของเจ้าของเรือ ส่วนเรือที่มีน้ำหนัก 200 ตันกรอส หรือมากกว่าเรือจะต้องถูกตรวจสอบความปลอดภัยโดยหน่วยยามชายฝั่งของสหรัฐอเมริกา ซึ่งหน่วยยามชายฝั่งของสหรัฐอเมริกาจะรับผิดชอบในการออกกฎ สำหรับความปลอดภัยของเรือประมง ซึ่งถ้ามีการเกิดอุบัติเหตุจะต้องรายงานต่อหน่วยยามชายฝั่ง

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายที่มีชื่อว่า Commercial Fishing Industry Vessel Safety Act 1988 เป็นกฎหมายฉบับแรกของสหรัฐอเมริกาที่นำมาใช้กับเรือประมงเพื่อการพาณิชย์ เป็นกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยของเรือประมงเพื่อการพาณิชย์ ซึ่งมาตรฐานความปลอดภัยบนเรือที่จะต้องมี เช่น ถังดับเพลิง ห่วงยางช่วยชีวิต พลุไฟ และอื่น ๆ กฎหมายฉบับนี้เป็นเพียงกรอบกว้าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการตามกฎหมายฉบับนี้มอบอำนาจให้หน่วยงานยามชายฝั่งของสหรัฐอเมริกา เป็นคนออกแบบมาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจสอบความปลอดภัย ซึ่งหน่วยงานยามชายฝั่งของสหรัฐอเมริกาได้ออกระเบียบว่า เรือที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 200 ตันกรอส การตรวจสอบความปลอดภัยของเรือกระทำโดยความสมัครใจของเจ้าของเรือ ส่วนเรือที่มีน้ำหนัก 200 ตันกรอสหรือมากกว่าเรือจะต้องถูกตรวจสอบความปลอดภัยโดยหน่วยยามชายฝั่งของสหรัฐอเมริกา ซึ่งหน่วยงานยามชายฝั่งของสหรัฐอเมริกาคือจะรับผิดชอบในการออกกฎสำหรับความปลอดภัยของเรือประมง ซึ่งถ้ามีการเกิดอุบัติเหตุจะต้องรายงานต่อหน่วยยามชายฝั่ง

3.2.2 หลักกฎหมายประเทศมาเลเซีย

3.2.2.1 การแข่งขันทางการค้า

กฎหมายแข่งขันทางการค้าในมาเลเซีย คือ The Competition Act 2010 หรือรัฐบัญญัติการแข่งขันทางการค้า ปี พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2012 และ Competition Commission Act ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรแข่งขันทางการค้าของมาเลเซีย Malaysia Competition Commission (MyCC) ให้มีหน้าที่ให้เกิดการปฏิบัติตาม และบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้าของมาเลเซีย⁶⁹

วัตถุประสงค์ของกฎหมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยส่งเสริมและปกป้องระบบการแข่งขัน รวมถึงปกป้องผลประโยชน์ของผู้บริโภคด้วย ผู้ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย คือ ผู้ประกอบการหรือบริษัทที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแข่งขันทางการค้า ซึ่งบริษัทแม้กับบริษัทลูกอาจจะรวมเป็นบริษัทเดียวกันได้ แม้จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากกัน ถ้าหากบริษัทลูกไม่มีอำนาจบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง แต่ต้องถูกควบคุม สั่งการโดยบริษัทแม่ทั้งหมด รวมไปถึงสมาคม องค์กรทางวิชาชีพต่างๆด้วย นอกจากนี้คนที่เป็นหัวหน้างานในบริษัทที่กระทำผิด อาจต้องร่วมรับผิดชอบร่วมกับบริษัทได้ เว้นแต่คนเหล่านั้นจะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้รู้เห็นกับการกระทำความผิด หรือ ไม่ได้อนุญาต ยินยอมให้กระทำความผิด และมีการบังคับใช้กฎหมายนอกอาณาเขตได้หากว่ามี การกระทำทางการค้าที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันในมาเลเซีย

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้าของมาเลเซีย แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) การใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ ปรากฏใน Chapter 2 Prohibition of the Competition Act รัฐบัญญัติ การแข่งขันทางการค้าปี (Competition Act 2010) นิยามการมีอำนาจเหนือตลาดว่าคือ “สถานการณ์ซึ่งกิจการแห่งหนึ่งหรือมากกว่านั้นครองอำนาจสำคัญในตลาดในการปรับราคาหรือผลผลิตหรือข้อกำหนดทางการค้า โดยปราศจากแรงบีบบังคับที่ได้ผลจากคู่แข่งหรือคู่แข่งที่มีศักยภาพ” ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบโดยผู้ประกอบการรายเดียว หรือ ผู้ประกอบการหลายรายร่วมกัน โดยกำหนดไว้ในว่าส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ 60% ขึ้นไป ที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่า เป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาด แต่ถ้าหากว่าเป็นสินค้าใหม่ ที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ การมีส่วนแบ่ง ตลาดแค่ 20-30% อาจจะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาดก็ได้ Section 10 เป็นกฎหมายที่ห้ามพฤติกรรมการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบและได้ให้ตัวอย่างพฤติกรรม ที่เป็นการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบไว้ใน Sub-Section 10(2)

รัฐบัญญัติการแข่งขันทางการค้าปี 2553 (Competition Act 2010) ห้ามการมีอำนาจเหนือตลาดเฉพาะเมื่อมีการใช้อำนาจโดยมิชอบตามข้อ 10 (2) ของรัฐบัญญัติการแข่งขันทางการค้าปี พ.ศ. 2553 (Competition Act 2010) การใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบแต่ไม่จำกัดเพียงการกระทำดังต่อไปนี้

⁶⁹ Law of Malaysia, The Competition Act 2010

ดังต่อไปนี้ คุกคาม ใช้กำลัง บีบบังคับ การลักพาตัว การฉ้อโกง หลอกลวง การใช้อำนาจ การรุกรานผู้ที่อ่อนแอ การให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้รับความยินยอมจากบุคคลที่มีอำนาจควบคุมผู้เสียหาย บุคคลใดเข้าข่ายแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบถือว่าการทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

2) อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามมาตรา 27 ให้เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ศุลกากร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานการเดินเรือมาเลเซีย มีอำนาจบังคับใช้ต่อบุคคลใดๆ ในการดำเนินการสอบสวนในความผิดตามพระราชบัญญัติ⁷¹ ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการจับกุมโดยไม่มีหมายค้นเมื่อพบการกระทำ หรือพยายามกระทำความผิด หรือสนับสนุนการกระทำความผิด หรือถ้าเจ้าหน้าที่สงสัยว่าผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด หรือพยายามที่จะกระทำความผิด หรือสนับสนุนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ ให้เจ้าหน้าที่มี

3) บทกำหนดโทษ

โทษสำหรับความผิดฐานค้ำมนุษย์นั้น นอกจากผู้ลงมือกระทำความผิดแล้ว ตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 และมาตรา 22 ยังกำหนดโทษสำหรับผู้ชักชวนผู้อื่นให้ร่วมกระทำความผิด เจ้าของ หรือผู้ที่ให้เช่า หรือผู้ดูแลสถานที่ หรือให้ใช้สถานที่ในการกระทำความผิด ผู้ที่อนุญาตให้ใช้อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะใช้ในการสื่อสารทางเทคโนโลยีในการกระทำความผิดค้ำมนุษย์ ผู้ที่สนับสนุนทางการเงินไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม ผู้ที่ให้การคุ้มกัน ป้องกันขัดขวางรบกวนการจับกุม ก็มีบทกำหนดโทษด้วยเช่นกัน

3.2.2.3 การคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเล

รัฐบาลมาเลเซียมีแผนที่จะทำให้มาเลเซียเป็นประเทศแห่งการพาณิชย์นาวีโดยเพิ่มจำนวนธุรกิจการเดินเรือระหว่างประเทศในมาเลเซีย เข้าร่วมผูกพันสัญญาทางการค้าการเดินเรือซึ่งเป็นสัญญาสองฝ่าย จัดการฝึกอบรมพัฒนาเทคโนโลยีในธุรกิจการพาณิชย์นาวี จัดให้มีผู้ควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีสถาบันการศึกษาในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์นาวีในด้านกฎหมายพาณิชย์นาวีนั้นมาเลเซียได้ยึดหลักปฏิบัติตามแบบอย่างของสหราชอาณาจักรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งการคุ้มครองแรงงานในเรือเดินทะเลของมาเลเซียก็ได้ปฏิบัติตามแบบอย่างสืบเนื่องมาจากสหราชอาณาจักรด้วยเช่นกัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเลของประเทศมาเลเซียประกอบด้วย⁷²

- 1) กฎหมายพาณิชย์นาวี 1952 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) 1997
- 2) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ค.ศ. 1955
- 3) พระราชบัญญัติความปลอดภัยและสุขภาพในการทำงาน ค.ศ. 1994
- 4) กฎข้อบังคับการพาณิชย์นาวีว่าด้วยกองทุนเรือ ค.ศ. 1984

⁷¹ Section 28 Power of Investigation of Law of Malaysia, Anti-Trafficking in Persons Act 2007

⁷² บริษัท เอ็กเซลเลนท์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด, การคุ้มครองแรงงานในงานเรือเดินทะเล (กรุงเทพมหานคร: กรมสวัสดิการแรงงานและคุ้มครองแรงงาน, 2545), หน้า 6-2.

หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของประเทศมาเลเซียสามารถจำแนกประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงงานประมงได้ดังนี้

1) การคุ้มครองการใช้แรงงานประมงทะเลก่อนที่จะออกทำการประมงทะเล

รายละเอียดเกี่ยวกับอายุขั้นต่ำของลูกเรือโดยมีสาระสำคัญคือ ห้ามจ้างแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ในงานทุกตำแหน่งบนเรือขนาดเล็กหรือบนเรือใด ๆ เว้นแต่จะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์ของเด็กนั้น ทั้งนี้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่จะเข้าทำงานบนเรือต้องมีใบรับรองแพทย์แสดงต่อนายเรือ หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเจ้าหน้าที่กงสุลอาจอนุญาตให้เด็กทำงานบนเรือได้โดยมีต้องส่งใบรับรองแพทย์แก่นายเรือกฎหมายยังไม่อนุญาตให้เด็กทำงานเกี่ยวกับการปรับระดับหัวท้ายเรือ (Trimmer) หรือ งานเกี่ยวกับการใส่เชื้อเพลิง (Stoker) เว้นแต่เป็นเรือฝึกหัด หากมีความจำเป็นและไม่มีบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 18 ปีทำงานในตำแหน่งเหล่านี้ อาจจ้างเด็กที่มีอายุมากกว่า 16 ปี ขึ้นไปทำงานในตำแหน่งนี้

การตรวจสุขภาพ กฎหมายพาดิซัยนาวี ค.ศ.1952 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 1997 ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการตรวจสุขภาพ การจัดหายาและเวชภัณฑ์ให้แก่ลูกเรือ โดยเจ้าหน้าที่สุขอนามัยท่าเรืออาจตรวจร่างกายลูกเรือหรือเด็กฝึกงานที่อยู่บนเรือได้ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่อาจสั่งให้จัดทำบันทึกการเดินทางเรือหรือเรียกให้แสดงเอกสารอื่นที่เห็นว่าจำเป็นต่อสุขภาพของบุคคลที่อยู่บนเรือหรือเรียกบุคคลต่าง ๆ มาสอบถามได้

ถ้ามีการร้องขอโดยเจ้าหน้าที่ของเรือหรือนายเรือของเรือทั้งที่จดทะเบียนภายในและภายนอกสหพันธรัฐ เจ้าหน้าที่สุขอนามัยท่าเรือสามารถตรวจสอบคนประจำเรือในด้านความพร้อมของร่างกายในการทำงานในเรือ และจัดทำสำเนารายงานให้แก่เจ้าของเรือหรือนายเรือซึ่งค่าธรรมเนียมในการตรวจร่างกายดังกล่าวจะจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ท่าเรือ

เรือสัญชาติอังกฤษหรือสัญชาติมาเลเซียที่มีขนาดระวางเกิน 25 ตันกรอส ไม่ว่าจะเป็เรือจดทะเบียนในหรือนอกท่าเรือของสหพันธรัฐ ต้องจัดให้มียาเวชภัณฑ์ในการรักษาพยาบาลที่เหมาะสมสำหรับโรคหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างเดินทาง

การฝึกอาชีพของแรงงานประมง ประเทศมาเลเซียกฎหมายไม่ได้กำหนดการฝึกอบรมไว้

2) สภาพการทำงาน

สัญญาจ้างหรือข้อตกลง ในการจ้างงาน ประเทศมาเลเซียกำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับสัญญาจ้าง

แรงงานไว้ว่า สัญญาจ้างลูกเรือควรระบุถึงระยะเวลาในการเดินทาง จำนวนลูกเรือ เวลาเริ่มต้นทำงานตำแหน่งของคนประจำเรือ จำนวนค่าจ้างที่ได้รับ และข้อกำหนดของคนประจำเรือแต่ละคน นอกจากนี้ นายเรือและลูกเรือสามารถทำข้อตกลงเป็นอย่างอื่นได้หากข้อตกลงนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย

ในการต่ออายุสัญญาจ้าง การขยายระยะเวลาของสัญญาจ้างหรือที่เรียกว่า สัญญาจ้างต่อเนื่อง (Running Agreement) นั้น ไม่สามารถขยายระยะเวลาได้เกินกว่า 6 เดือนนับ

จากวันที่เรือมาถึงท่าเรือปลายทางครั้งแรกหลังจากที่สัญญาจ้างงานสิ้นสุดลงหรือหลังเสร็จสิ้นการขนถ่ายสินค้าที่บรรทุกมากับเรือ

การจ้างคนประจำเรือแทนที่คนประจำเรือที่ครบกำหนดสัญญาจ้าง คนประจำเรือที่เสียชีวิตหรือละทิ้งหน้าที่หรือละทิ้งเรือหรือสูญหาย นายเรือจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ท่าเรือถึงการจ้างงานใหม่ทันทีที่สามารถทำได้

ในกรณีที่สัญญาจ้างคนประจำเรือชาวเอเชียที่อยู่ในอาณานิคมของสหราชอาณาจักรหรือเป็นพลเมืองของสหราชอาณาจักร หากได้มีการตกลงสัญญาจ้างให้การจ้างงานคนประจำเรือนั้นสิ้นสุดลงในท่าเรือภายนอกสหพันธรัฐ สัญญาจ้างเรือจะต้องระบุถึง

(1) เงื่อนไขการจ้างงานที่เหมาะสมในเรือลำอื่นที่ผูกพันกับท่าเรือที่คนประจำเรือได้เกินทางมา

(2) การจัดหาค่าธรรมเนียมท่าเรือให้แก่คนประจำเรือ

(3) การจ่ายค่าชดเชยโดยรัฐบาลสำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับ

คนประจำเรือชาวเอเชีย

ดังกล่าวที่ถูกเลิกจ้างหรือถูกทิ้งนอกท่าเรือ ทั้งนี้เจ้าของเรือหรือนายเรือต้องลงนามรับรองเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้และได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าการทางทะเล

การเลิกจ้างคนประจำเรือ นายเรือจะต้องส่งมอบใบรับรองการเลิกจ้าง พร้อมทั้งประกาศนียบัตรรับรองความสามารถคืนแก่คนประจำเรือที่ถูกเลิกจ้าง ทั้งนี้ นายเรือจะต้องจัดส่งบัญชีค่าจ้างตามความจริงรวมทั้งการหักลบกลบหนี้แก่คนประจำเรือไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมงก่อนที่คนประจำเรือจะออกจากท่าเรือ และนายเรือจะต้องลงนามและส่งมอบใบรับรองการเลิกจ้างให้แก่คนประจำเรือที่ถูกเลิกจ้างโดยใบรับรองการเลิกจ้างต้องระบุถึงระยะเวลาในการจ้าง เวลาและสถานที่ที่คนประจำเรือได้รับการว่าจ้าง หากบุคคลใดทำการปลอมแปลง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือให้ความช่วยเหลือในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือปลอมแปลงใบรับรองการเลิกจ้าง บุคคลนั้นมีความผิด

ชั่วโมงการทำงาน กฎหมายพาณิชย์นาวี ค.ศ. 1952 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 1997 มิได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับชั่วโมงการทำงาน เวลาพัก วันหยุดพักผ่อนประจำปี วันหยุดตามประเพณีของคนประจำเรือไว้ แต่ให้นำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ค.ศ. 1955 มาปรับใช้ เนื่องจากลูกจ้างในความหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานนั้นครอบคลุมถึงคนประจำเรือ และนายเรือตามกฎหมายพาณิชย์นาวี

ลูกจ้างที่ทำงาน 5 ชั่วโมงติดต่อกันต้องมีเวลาพักอย่างน้อย 30 นาที ชั่วโมงการทำงานตามปกติคือ 8 ชั่วโมงต่อหนึ่งวัน ทั้งนี้ ชั่วโมงการทำงานอาจขยายออกไปเป็น 10 ชั่วโมงต่อหนึ่งวันแต่ต้องไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อหนึ่งสัปดาห์ในกรณีที่เป็นการปฏิบัติงานต่อเนื่องนายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานติดต่อกัน 8 ชั่วโมงได้โดยมีเวลาพักไม่น้อยกว่า 45 นาที

นายจ้างสามารถให้ลูกจ้างเพิ่มชั่วโมงการทำงานหรือทำงานในวันหยุดหากเกิดอุบัติเหตุในสถานที่ทำงาน หรือเป็นงานที่สำคัญต่อชีวิตและประชาชน หรือเป็นงานที่สำคัญที่ป้องกันความปลอดภัยของประเทศ เป็นงานจำเป็นเร่งด่วนอันเนื่องมาจากเครื่องจักร หรือเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เป็นงานที่จำเป็นต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือเป็นงานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอุตสาหกรรม

นายจ้างสามารถเรียกร้องให้ลูกจ้างทำงานเป็นผลลัดได้ ทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อหนึ่งวันหรือมากกว่า 48 ชั่วโมงต่อหนึ่งสัปดาห์ได้ ทั้งนี้ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การจ่ายค่าจ้าง ในสัญญาจ้างงานลูกเรือต้องมีการกำหนดเงื่อนไขการจ่ายค่าจ้างให้แก่คนประจำเรือหรือบุคคลอื่นในนามของคนประจำเรือ ในจำนวนไม่เกินอัตราค่าจ้าง 1 เดือน ในสัญญาจ้างลูกเรืออาจมีกำหนดเงื่อนไขการแบ่งจ่ายส่วนหนึ่งของค่าจ้างให้แก่ญาติที่ใกล้ชิดของลูกเรือ ทั้งนี้จำนวนเงินที่บางจ่ายนั้นจะต้องไม่เกินครึ่งหนึ่งของค่าจ้าง ลูกเรือไม่มีสิทธิเรียกร้องและได้รับค่าจ้างในกรณีที่ลูกเรือทำผิดกฎหมาย ละเลยหน้าที่หรือทำการโดยประมาท หรือไม่สมควรได้รับค่าจ้างระหว่างระยะเวลาเจ็บป่วยจนไม่สามารถปฏิบัติงานได้ถ้าการเจ็บป่วยนั้นเป็นการจงใจให้เกิดขึ้นของลูกเรือ

กฎหมายพาณิชย์นาวี ค.ศ. 1952 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 1997 มิได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุดสำหรับประจำเรือไว้ แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ค.ศ. 1955 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุดลูกจ้างที่ทำงานล่วงเวลาสมควรได้รับค่าล่วงเวลาไม่น้อยกว่า 1.5 เท่าของอัตราค่าจ้างตามปกติ นายจ้างไม่สามารถเรียกร้องหรืออนุญาตให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นลูกจ้างที่ทำงานในวันหยุดจะต้องได้รับการจ่ายค่าจ้างในวันหยุดรวมทั้งค่าล่วงเวลาด้วย ลูกจ้างจะต้องได้รับค่าจ้างในวันหยุดตามประเพณีตามอัตราค่าจ้างปกติที่ได้รับ ลูกจ้างที่หยุดงานสองวันหรือมากกว่าสองวันติดต่อกันวันหยุดตามประเพณีโดยไม่ได้รับความยินยอมจากนายจ้างไม่สมควรได้รับค่าจ้างเว้นแต่มีเหตุอันควร ลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน รายชั่วโมง หรือลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างตามจำนวนหน่วยของงานที่ทำงานในวันหยุดสมควรได้รับการจ่ายค่าจ้างเป็นสองเท่าของอัตราค่าจ้างปกติที่ได้รับ ลูกจ้างที่ทำงานล่วงเวลาในวันหยุดสมควรได้รับค่าล่วงเวลาไม่น้อยกว่าสามเท่าของอัตราค่าจ้างปกติ ที่ได้รับ ค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางในวันหยุดของลูกจ้างนั้นถ้าอยู่ภายใต้สัญญาจ้างงาน ลูกจ้างสมควรได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ลูกจ้างสมควรได้รับการจ่ายค่าจ้างในการลาหยุดงานประจำปี (Annual Leave) ถ้าลูกจ้างทำงานไม่ครบสิบสองเดือนลูกจ้างสมควรได้รับการจ่ายค่าจ้างตามความเหมาะสม ทั้งนี้ถ้าลูกจ้างขาดงานมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์โดยไม่ได้รับการอนุญาตจากนายจ้างและไม่มีเหตุอันควร ลูกจ้างนั้นไม่สมควรได้รับค่าจ้าง

วันหยุดประจำปี ลูกจ้างสมควรได้รับวันหยุดหนึ่งวันต่อหนึ่งสัปดาห์ นายจ้างสามารถกำหนดวันหยุดให้แก่ลูกจ้างมากกว่าหนึ่งวันได้ โดยนายจ้างมีหน้าที่แจ้งจำนวนวันหยุดแก่ลูกจ้างก่อนวันเริ่มต้นของเดือน ทั้งนี้จำนวนวันหยุดจะต้องทำการบันทึกและเก็บรักษาไว้ในที่ที่เหมาะสมสามารถทำการตรวจสอบได้ ทั้งนี้นายจ้างไม่สามารถบังคับให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้ เว้นแต่ลูกจ้างมีหน้าที่ผูกพันหรือเป็นงานที่ต่อเนื่องโดยนายจ้างจะต้องทำการปิดประกาศวันหยุดตามประเพณีก่อนเริ่มต้นปีปฏิทิน

ลูกจ้างที่ทำงานมาน้อยกว่าสองปี มีสิทธิลาหยุดประจำปีได้แปดวัน ลูกจ้างที่ทำงานมาสองปีแต่น้อยกว่าห้าปี มีสิทธิลาหยุดได้สิบสองวัน ลูกจ้างที่ทำงานมามากกว่าห้าปี อาจละหยุดได้สิบหกวัน

การส่งกลับภูมิลำเนา นายเรือไม่อาจจะทิ้งคนประจำเรือไว้สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เว้นแต่ได้กำหนดไว้ในสัญญาจ้างคนประจำเรือ ทั้งนี้บุคคลที่อยู่บนเรือไม่อาจบังคับให้คนประจำเรือออกจากเรือหรือไปอยู่ในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยเจ้าของเรือมีหน้าที่รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างการส่งตัวคนประจำเรือกลับ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการฝังศพ

3) สวัสดิการ

ที่พักอาศัย สถานที่บนเรือเดินทะเลใกล้ฝั่งของเรือสัญชาติอังกฤษหรือเรือสัญชาติมาเลเซียที่จดทะเบียนในสหพันธรัฐและมีลูกเรือชาวเอเชียอาศัยอยู่ ควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 72 ลูกบาศก์ฟุตหรือมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 12 ตารางฟุต สำหรับเรือที่สร้างก่อนวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1940 ให้ใช้ข้อกำหนดของเนื้อที่ไม่น้อยกว่า ลูกบาศก์ฟุต และพื้นที่บนพื้นไม่น้อยกว่า 366 ตารางฟุตแทน

สำหรับเรือที่มีใช้เรือเดินทะเลใกล้ฝั่งที่จดทะเบียนภายในสหพันธรัฐ และจดทะเบียนก่อนวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1906 หรือเริ่มการต่อเรือวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1940 ให้ใช้ข้อกำหนดของเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 36 ลูกบาศก์ฟุต หรือมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 12 ตารางฟุต

เรือสัญชาติอังกฤษหรือสัญชาติมาเลเซียที่นอกเหนือจากข้างต้น ควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 120 ลูกบาศก์ฟุต หรือมีพื้นที่บนพื้นไม่น้อยกว่า 15 ตารางฟุต

ทุกสถานที่บนเรือควรก่อสร้างอย่างมั่นคง มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เหมาะสมสามารถป้องกันอันตรายจากอากาศหรือทะเล และมีระบบการเปิดปิดที่เหมาะสมสามารถป้องกันกลิ่นซึ่งมาจากสินค้าหรือน้ำใต้ท้องเรือ

อาหารและเครื่องดื่ม กรณีคุณภาพของน้ำบนเรือไม่ได้มาตรฐานหรือมีคุณภาพต่ำ ลูกเรือสามารถแจ้งต่อเจ้าหน้าที่เดินเรือ หรือเจ้าหน้าที่สุขอนามัยท่าเรือได้ ทั้งนี้เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบแล้วต้องแจ้งแก่นายเรือนั้นและทำการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดบันทึกการเดินเรือถึงการตรวจสอบสภาพน้ำบนเรือ

เจ้าหน้าที่ท่าเรือหรือเจ้าหน้าที่สุขอนามัยท่าเรือหรือพนักงานตรวจเรือสามารถขึ้นเรือเพื่อตรวจสอบการจัดหาอาหารและน้ำดื่มให้แก่ลูกเรือและผู้โดยสาร รวมถึงที่พักของคนประจำเรือหรือผู้โดยสารได้ ทั้งนี้หากในระหว่างการตรวจสอบพบว่าการจัดหาอาหารและน้ำดื่มบนเรือพบว่าการจัดการจัดหาอาหารและน้ำดื่มให้แก่คนประจำเรือมีคุณภาพไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่สุขอนามัยสามารถสั่งกักเรือได้จนกว่าข้อบกพร่องดังกล่าวจะได้รับการแก้ไขจนเป็นที่พอใจต่อเจ้าหน้าที่สุขอนามัยท่าเรือ

การรักษาพยาบาล เจ้าของเรือจะต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลโดยไม่หักกลบลบหน้ออกจากค่าจ้างหากนายเรือ คนประจำเรือ หรือเด็กฝึกงานบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยจากการทำงาน (ไม่รวมการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บอันเกิดจากการจงใจของบุคคลเหล่านั้น) เจ้าของเรือต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายจากการผ่าตัดที่จำเป็น ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้ายคนเจ็บจากเรือ เพื่อป้องกันการติดเชื้อ การเสียชีวิต การรับส่งบรรทุกศพและการฝังศพ

หากเจ้าหน้าที่กงสุลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลการบาดเจ็บของคนประจำเรือหรือเด็กฝึกงานภายใต้กฎหมายฉบับนี้ เจ้าของเรือหรือนายเรือจะต้องจ่ายเงินคืนแก่บุคคลเหล่านั้น

ความปลอดภัยในการทำงาน กฎหมายพาณิชย์นาวี ค.ศ. 1952 ฉบับแก้ไข) (เพิ่มเติม ค.ศ. 1997 ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

การตรวจอุปกรณ์สื่อสาร ภูเข้อบังคับการสื่อสาร วิทยุ อุปกรณ์นำร่อง การออกประกาศนียบัตรโดยพนักงานตรวจเรือให้เป็นไปตามสนธิสัญญาความปลอดภัย

กรณีที่เกิดอุบัติเหตุสูญเสียชีวิตหรือทรัพย์สิน เจ้าของเรือและนายเรือมีหน้าที่รายงานอุบัติเหตุ ความเสียหายต่อเจ้าหน้าที่เรือ หรือคณะกรรมการพาณิชย์นาวีภายใน 24 ชั่วโมง

สามารถนำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติความปลอดภัยและสุขภาพในการทำงาน ค.ศ. 1944 มาปรับใช้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

นายจ้างมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัย สุขภาพและความผาสุกของลูกจ้าง รวมทั้งดูแลระบบการทำงาน อุปกรณ์เครื่องมือ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความปลอดภัยและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพลูกจ้างนอกจากนี้นายจ้างยังมีหน้าที่จัดหาข้อมูลและจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยของสุขภาพในที่ทำงานแก่ลูกจ้างรวมทั้งตั้งกฎระเบียบในเรื่องความปลอดภัยแก่ลูกจ้าง

ลูกจ้างมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและสุขภาพของตนเองและผู้อื่นที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของตน ลูกจ้างมีหน้าที่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันหรือปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันที่นายจ้างจัดไว้

3.3 หลักกฎหมายประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้พาณิชย์ กรณีการค้ามนุษย์ในกิจการประมง

3.3.1 การแข่งขันทางการค้า

โลกเราเคยแบ่งการค้าออกเป็นสองค่ายที่เรียกกันว่า โลกเสรี และค่ายคอมมิวนิสต์หรือสังคมนิยม แต่ปัจจุบันถือได้ว่าระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ได้ล่มสลายลงแล้ว ประเทศที่จะเป็นสังคมนิยมอยู่เห็นจะมีเกาหลีเหนือเท่านั้น แต่สภาพเศรษฐกิจก็แย่ เพราะการสร้างผลผลิตในประเทศถูกจำกัดผลประโยชน์ ไม่เหมือนประเทศในโลกเสรีที่ให้เสรีภาพในการประกอบกิจการค้า ไม่จำกัดผลประโยชน์ที่จะได้รับ ใครทำมากก็ได้มากแต่การค้าในระบบเสรี เป็นช่องทางให้เกิดการผูกขาดได้ ธุรกิจใหญ่ที่มีทุนมากจะได้เปรียบพ่อค้ารายย่อย เพราะสู้กับห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ไม่ได้ หากไม่มีการควบคุมให้ดี ไม่ให้ความคุ้มครองกับธุรกิจรายย่อยที่เสียเปรียบในทุกด้าน ประชาชนก็จะได้รับความเดือดร้อน และอาจเดือดร้อนมากถ้าเป็นการผูกขาดสินค้าที่จำเป็นต่อชีวิตในทุกประเทศที่เจริญแล้วจึงได้มีกฎหมายคุ้มครองผู้ที่อยู่ในฐานะเสียเปรียบ กรณีห้างค้าปลีกยักษ์ใหญ่ของต่างประเทศที่เข้ามาตั้งในเมืองไทย ขายสินค้าราคาถูกให้กับประชาชน ดูแล้วน่าจะเป็นผลดี เพราะประชาชนซื้อสินค้าได้ถูก แต่อีกด้านหนึ่งจะทำให้ร้านค้าปลีกที่มีอยู่มากมายไม่สามารถอยู่ได้ เพราะต้นทุนการซื้อสินค้าต่างกัน ราคาขายจึงต่างกันไปด้วย เมื่อร้านค้าย่อยถูกทำลายไปหมดไม่มีคู่แข่งแล้ว ห้างค้าปลีกใหญ่ ๆ เหล่านี้ จะกลายเป็นผู้ควบคุมราคาสินค้าในตลาด ถึงตรงนั้นประชาชนอาจจะต้องซื้อสินค้าแพงขึ้น

ผลเสียอีกอย่างหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือ ไม่ว่าจะคนไทยเราจะซื้อของถูกหรือแพง ถ้าไรจากการขายสินค้าจะถูกออกไปต่างประเทศ หากเราเปิดให้แข่งขันกันอย่างเสรี ผู้ประกอบธุรกิจในประเทศย่อมไม่มีทางต่อสู้กับนักธุรกิจต่างชาติได้ เพราะเงินทุนของเขามีมากกว่าเรา ในทุกประเทศจึงมี

กฎหมายที่จะป้องกันไม่ให้ผู้มีกำลังมากกว่าเอาเปรียบผู้อื่น ในประเทศไทยเราก็มีพระราชบัญญัติการแข่งขันท่างการค้า พ.ศ. 2542 ที่ออกมาเพื่อป้องกันการควบคุมตลาดของยักษ์ใหญ่ทั้งหลาย เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้คือ ป้องกันไม่ให้มีการผูกขาดการค้าโดยพ่อค้าคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ไว้อย่างมีระบบ และคำนึงถึงความเป็นธรรมในการควบคุมให้ผู้ประกอบการค้าด้วยกัน ไม่เอาเปรียบกันเอง กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ควบคุมผู้ประกอบการค้าด้วยกัน ไม่ให้เอาเปรียบกัน ไม่เกี่ยวกับผู้บริโภคโดยตรง แต่หากไม่ควบคุมผู้ประกอบการค้าให้ดี ในที่สุดผู้บริโภคจะได้รับความเดือดร้อน กฎหมายจึงต้องป้องกันไว้ก่อน พระราชบัญญัติการแข่งขันท่างการค้า พ.ศ. 2542 ฉบับนี้มีขอบเขตของคำว่า "ธุรกิจ" นั้นครอบคลุมถึง กิจกรรมในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การเงิน การประกันภัย และการบริการใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจ 2 กลุ่ม อันได้แก่

1) “ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้จำหน่าย ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย หรือผู้ซื้อเพื่อผลิตหรือจำหน่ายต่อซึ่งสินค้าหรือผู้ให้บริการในธุรกิจ

2) “ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันท่างการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด โดยต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไป หรือ เป็นผู้ประกอบธุรกิจ 3 รายแรก ในตลาดที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไป⁷³

หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย

พระราชบัญญัติการแข่งขันท่างการค้านี้ ได้กำหนดข้อห้ามที่สำคัญไว้ 5 ประการ ตามมาตรา 25-30 มีสาระสำคัญที่พอสรุปได้ดังนี้

1) การใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ มาตรา 25 ห้ามผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด กระทำการ 4 อย่างคือ⁷⁴

(1) ห้ามกำหนดหรือรักษาราคาสินค้าหรือบริการอย่างไม่เป็นธรรม คือตรึงราคาไว้อย่างไม่เป็นธรรม เช่น ยอมขายต่ำกว่าทุนเพื่อให้ผู้ประกอบการรายอื่นไม่สามารถขายสินค้าได้

(2) กำหนดเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมให้ลูกค้าของตน ถูกจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อสินค้า ตัวอย่างเช่น บังคับลูกค้าว่าถ้าจะซื้อสินค้าชนิดหนึ่ง (ซึ่งมักเป็นที่ต้องการของตลาด) ต้องซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่งควบคู่ไปด้วย

⁷³ สราวุธ เบญจกุล, “แข่งขันท่างการค้า,” ผู้จัดการออนไลน์ (26 พฤศจิกายน 2555), ค้นวันที่ 2 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9550000144107>

⁷⁴ มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันท่างการค้า พ.ศ. 2542

(3) กระทบการใด ๆ เพื่อลดปริมาณของสินค้าให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด เช่น การลดการผลิต ลดการนำเข้า หรือทำลายสินค้าให้น้อยลง โดยไม่มีเหตุอันควร เพราะถ้าผู้มีอำนาจเหนือตลาดทำ จะมีผลต่อราคาสินค้า ที่พอจะเทียบเคียงให้เข้าใจได้ เช่น กลุ่มโอเปกการ์ดการผลิตน้ำมัน แต่ที่สำคัญต้องไม่มีเหตุผลสมควร ถ้ามีเหตุผลสมควรสามารถทำได้

(4) แทรกแซงการประกอบธุรกิจของผู้อื่น โดยไม่มีเหตุผลสมควร ที่จริงการแทรกแซงผู้อื่นย่อมไม่ถูกต้องอยู่แล้ว ไม่ว่าจะมีความสมควรหรือไม่ปัญหาที่สำคัญของมาตรานี้อยู่ที่คำว่า ผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาด คือผู้ประกอบธุรกิจประเภทใด มีหลักเกณฑ์อย่างไร ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยข้าราชการจากกระทรวงพาณิชย์และภาคเอกชนไม่น้อยกว่าครึ่ง เป็นผู้กำหนดว่าผู้ประกอบการที่มีส่วนแบ่งตลาดและยอดขายเท่าใด ในธุรกิจประเภทใด จะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด ซึ่งในปัจจุบันมีประกาศออกมาบ้างแล้วเกี่ยวกับผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีก และผู้ประกอบธุรกิจรถจักรยานยนต์ ดูตัวอย่างเฉพาะธุรกิจค้าปลีกที่ถือว่าเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด

2) การรวมธุรกิจ มาตรา 26 ห้ามผู้ประกอบธุรกิจ รวมกิจการอันอาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ตามที่คณะกรรมการการแข่งขัน ทางการค้ากำหนด แต่ไม่ได้เป็นการห้ามขาด หากมีความจำเป็นที่จะต้องรวมกิจการ ให้ขออนุญาตจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาเสียก่อน ถ้าได้รับความเห็นชอบ ก็สามารถรวมกิจการได้⁷⁵ การกระทำ ความผิดฐานนี้เกิดได้ในกรณีที่ผู้ผลิตรวมกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรวมกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับผู้จำหน่าย หรือผู้บริการรวมกับผู้บริการ อันจะมีผลให้สถานะของธุรกิจหนึ่งคงอยู่และธุรกิจหนึ่งสิ้นสุดลงหรือเกิดเป็นธุรกิจใหม่ขึ้น หรือ การเข้าซื้อสินทรัพย์หรือหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วน of ธุรกิจอื่นเพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ⁷⁶

3) การร่วมกันเพื่อผูกขาด หรือลด หรือจำกัดการแข่งขัน ตามมาตรา 27 ข้อนี้ต่างจากข้อ 2 เนื่องจากข้อนี้ไม่มีการรวมกิจการ แต่เป็นกรณีผู้ประกอบธุรกิจตั้งแต่ 2 ราย ร่วมกันกระทำการ ที่สำคัญต้องเป็นการทำเพื่อเป็นการผูกขาด หรือลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่ง หรือบริการใดบริการหนึ่ง⁷⁷ การกระทำ ความผิดฐานนี้เกิดขึ้นได้หลายกรณี เช่น การที่ผู้ประกอบธุรกิจกำหนดราคาขายสินค้าหรือบริการเป็นราคาเดียวกัน หรือตามที่ตกลงกัน หรือจำกัดปริมาณการซื้อ การขายสินค้าหรือบริการ มีพฤติกรรมร่วมกันที่จะเข้าครอบครองตลาดหรือควบคุมตลาด มีการร่วมกันกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อหรือการจำหน่ายสินค้าหรือการบริการ เพื่อให้ปฏิบัติเป็นแบบเดียวกันหรือตามที่ตกลงกัน หรือมีการกำหนดปริมาณของสินค้าหรือบริการที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายจะผลิต ซื้อ จำหน่าย หรือบริการ เพื่อจำกัดปริมาณให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด⁷⁸

⁷⁵ เบญจพล, การแข่งขันทางการค้า, คำนวนที่ 10 ตุลาคม 2559 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/42633>

⁷⁶ สรวุฑ เบญจกุล, เรื่องเดิม.

⁷⁷ เบญจพล, เรื่องเดิม.

⁷⁸ สรวุฑ เบญจกุล, เรื่องเดิม.

4) ห้ามจัดจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียวในราชอาณาจักร มาตรา 28 ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าต่างประเทศ กระทำการใด ๆ ให้ผู้บริโภคไม่สามารถซื้อสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศได้ ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์มือถือที่มีรหัสเฉพาะในประเทศไทย จะไม่สามารถนำมาใช้กับระบบโทรศัพท์ในประเทศไทยได้ แต่ปัจจุบันได้ยกเลิกไปเรียบร้อยแล้ว เพราะขัดกับกฎหมายฉบับนี้

5) การทำให้เสียหาย หรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่น มีกำหนดไว้ในมาตรา 29 ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกีดกันแก่งัดกัน โดยใช้กลไกทางตลาด หรือวิธีการอื่นใด มาตรานี้มุ่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อมที่มักตกเป็นผู้เสียเปรียบในการประกอบธุรกรรมกับคู่ค้าที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งอาจกำหนดเงื่อนไขในการค้าขายที่มีลักษณะเป็นการเอาเปรียบ นอกจากนี้มาตราดังกล่าวมีบทบัญญัติที่ค่อนข้างกว้าง จึงมักถูกมองว่าเป็นมาตรา “ครอบจักรวาล” ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่กว้างมาก ที่มีไว้เพื่อให้ ความยืดหยุ่นแก่สำนักแข่งขันทางการค้าในการกำกับควบคุมพฤติกรรมทาง การค้าที่ไม่พึงปรารถนาและไม่เข้าข่ายมาตรามาตรา 25-27 ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว⁷⁹

3.3.2 กฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ของประเทศไทยประกอบด้วย

- 1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- 2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558
- 3) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560
- 4) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2551 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การปรับปรุงการช่วยเหลือ และคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด⁸⁰ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหนึ่งครั้งโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 เพื่อให้เกิดความเหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปัจจุบันที่มีความรุนแรง ซับซ้อน และเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยกำหนดให้มี มาตรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้พบเห็นเหตุการณ์การค้ามนุษย์แจ้งข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดมาตรการเพิ่มอำนาจทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้น⁸¹ และในปี พ.ศ. 2560 ได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้า

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁸⁰ พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

⁸¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

มนุษย์ โดยแก้ไขบทนิยามคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และ “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับปรุงบทบัญญัติ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และกำหนด ฐานความผิดซึ่งได้กระทำต่อเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปีให้ทำงานหรือให้บริการอันอาจเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของบุคคลนั้น รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติม บทกำหนดโทษให้เหมาะสม⁸² และเพื่อให้การป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณา พิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมจึงได้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ขึ้น เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคง ของรัฐแล้วยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย⁸³

หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย

1) การกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์

การกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ได้แก่ การเป็นธุระจัดหา ซื้อขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใดโดยมีลักษณะของการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือ เป็นการให้เงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้มีการยินยอมแก่ / ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายถึง การแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิต หรือเผยแพร่วัตถุ สื่อบันเทิง การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ⁸⁴

2) อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

กำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีทั้งบุคคลที่เป็นโดยตำแหน่ง คือ พนักงานฝ่ายปกครองและ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่และบุคคลที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่นั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเพื่อเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดมาตรการที่สำคัญต่าง ๆ ไว้หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในการเรียกให้บุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน การตรวจค้นตัวบุคคล ยานพาหนะ การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร รวมทั้งอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามที่กฎหมายกำหนด⁸⁵

3) บทกำหนดโทษ

โทษสำหรับความผิดฐานค้ามนุษย์นั้น นอกจากผู้ลงมือกระทำความผิดและผู้เตรียมเพื่อกระทำ ความผิดแล้วยังกำหนดโทษสำหรับผู้สนับสนุนการกระทำผิด อุปการะโดยให้

⁸² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

⁸³ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559

⁸⁴ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

⁸⁵ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่ผู้กระทำความผิด ช่วยเหลือด้วยประการใดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการจับกุม เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ ชักชวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด นอกจากนี้ยังกำหนดโทษหนักขึ้นสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงานหรือกรรมการองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กรรมการ อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดให้ความผิดฐานค้ำมนุษย์เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย⁸⁶

4) การช่วยเหลือและความคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากคดีค้ำมนุษย์

กำหนดมาตรการที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ไว้หลายประการ เช่น การให้ความช่วยเหลือ แก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย รวมทั้งกำหนดให้ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหม ทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้เสียหายในความผิดฐานเข้ามาออกไปหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี หรือ ความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม⁸⁷

3.3.3 การคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเล

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในเรือประมงทะเลของประเทศไทยประกอบด้วย

- 1) พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558
- 2) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

⁸⁶ หมวด 6 บทกำหนดโทษ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

⁸⁷ หมวด 4 การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

เนื่องจากสภาพการจ้างงาน การทำงานบนเรือเดินทะเลมีลักษณะและสภาพของงาน ซึ่งมีความแตกต่างจากการทำงานของลูกจ้างทั่วไปที่ต้องทำงานบนเรือเดินทะเลที่มีความเสี่ยงภัยทางทะเล และมีระยะเวลาการทำงานที่ต่อเนื่องยาวนาน ประกอบกับความสัมพันธ์ของคนทำงานบนเรือกับเจ้าของเรือบางส่วนมิได้มีความสัมพันธ์ตามสัญญาจ้างแรงงาน และกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันคือ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานไม่อาจให้ความคุ้มครองแก่คนประจำเรือให้ได้รับความเป็นธรรม และมีมาตรฐานสภาพการจ้าง การทำงาน และความปลอดภัยและสุขอนามัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁸⁸

นอกจากนี้ การทำงานของคนประจำเรือยังเกี่ยวข้องกับกิจการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศที่ต้องนำมาตรฐานสากล คือ อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2549 (Maritime Labour Convention, 2006) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) มาปฏิบัติต่อแรงงานทางทะเลเป็นกรณีเฉพาะสมควรที่ประเทศไทยจะต้องมีกฎหมายพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558 เพื่อกำหนดมาตรฐานการทำงานของลูกจ้างและคนประจำเรือ และการออกใบรับรองด้านแรงงานทางทะเลแก่เรือขนส่งทางทะเลที่ซีกธงไทยเพื่อคุ้มครองแรงงานทางทะเลอันจะเป็นการรับรองว่าแรงงานทางทะเลจะได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมตามมาตรฐานสากล เพื่อป้องกันการใช้มาตรการของรัฐเจ้าของท่าเรือต่อเรือไทยที่เดินทางระหว่างประเทศ เช่น การกักเรือ การตรวจเรือ การสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่อง และเพื่อประโยชน์ในการวางมาตรการควบคุม กำกับ ดูแล และบริหารจัดการในการออกใบรับรองด้านแรงงานทางทะเลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล⁸⁹ และเพื่อเพิ่มมาตรการในการควบคุม ฝึกระวัง สืบค้น และตรวจสอบการประมง อันเป็นการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถ ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และโดยที่การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำให้แล้วเสร็จโดยรวดเร็ว เพื่อมิให้กระทบ ต่อการส่งออกสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของประเทศไทย ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจ หลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงมีการตราพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558⁹⁰

หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย

1) การคุ้มครองการใช้แรงงานประมงทะเลก่อนที่จะออกทำการประมงทะเล
อายุขั้นต่ำของลูกเรือประมง ห้ามมิให้นายจ้างรับเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปีบริบูรณ์ทำงานบนเรือประมง และอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ทำงานในเวลากลางคืน ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือความปลอดภัย เว้นแต่เป็นการฝึกอบรมที่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า หรือเป็นการฝึกอบรมตามตำแหน่งหน้าที่ ที่คนประจำเรือต้องทำในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งต้องไม่ส่งผลร้ายต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของคนประจำเรือตามมาตรา 16 ทั้งนี้เพราะสภาพการทำงานในกิจการประมงทะเล เป็นงานที่หนักและเสี่ยงอันตราย ประกอบกับการทำประมงในปัจจุบันเป็นเชิงพาณิชย์ขนาด

⁸⁸ พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ.2558

⁸⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁹⁰ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ใหญ่ที่ออกทะเลเป็นระยะเวลาานาน ดังนั้น อายุขั้นต่ำในการทำงานของลูกเรือประมงทะเล ควรมากกว่า 18 ปีขึ้นไป⁹¹

การตรวจสุขภาพก่อนลงเรือ ห้ามคนประจำเรือที่ไม่มีใบรับรองแพทย์มาแสดงว่ามีความพร้อมด้านสุขภาพในการทำงานบนเรือ ซึ่งในสภาพงานที่หนักและอันตราย ลูกจ้างควรจะได้รับ การตรวจสุขภาพและสมรรถภาพก่อนลงเรือประมง⁹²

การฝึกอบรมลูกเรือประมง เนื่องจากงานประมงทะเลเป็นงานในลักษณะพิเศษที่ต้อง มีทักษะและความเข้าใจในสภาพการจ้างงานก่อนลงเรือประมงจริง ดังนั้น การอบรมให้ความรู้แก่ ลูกเรือประมง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้น เพื่อให้ลูกเรือรู้สภาพการทำงานจริง และเป็น การตัดสินใจก่อนทำงานในเรือประมงจริง⁹³

2) สภาพการทำงาน

สัญญาจ้างหรือข้อตกลงในการจ้างงาน การตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานในกิจการ ประมงทะเล นายจ้างจะต้องจัดทำสัญญาจ้างแรงงานเป็นหนังสือ ซึ่งถ้าไม่มีการทำสัญญาการจ้าง แรงงานส่วนใหญ่ ลูกเรือมักไม่ทราบถึงข้อตกลงในการจ้างงาน และค่าตอบแทน ตลอดจนรายละเอียด สำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้ลูกเรือมักถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่มีสถานะแสดงความเป็น ลูกจ้างและนายจ้างยืนยันเมื่อเกิดข้อพิพาท ยิ่งเมื่อเป็นแรงงานข้ามชาติมักจะถูกเอารัดเอาเปรียบโดย เมื่อเรือเข้าฝั่งผู้ประกอบการบางรายจะเรียกตำรวจมาจับลูกเรือที่เป็นแรงงานข้ามชาติ เพื่อไม่ต้องจ่าย ค่าจ้างแรงงานที่ติดค้าง⁹⁴

ชั่วโมงการทำงาน เจ้าของเรือต้องจัดให้คนประจำเรือมีชั่วโมงการพักผ่อนไม่น้อย กว่า 10 ชั่วโมง ในรอบ 24 ชั่วโมง และไม่น้อยกว่า 77 ชั่วโมงในรอบ 7 วัน⁹⁵

ค่าจ้างขั้นต่ำ คนประจำเรือจะได้รับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมาย เพื่อให้คน ประจำเรือได้รับ อัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม การพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ สำหรับคนประจำเรือ ให้คำนึงถึงมาตรฐานการครองชีพ ต้นทุนการประกอบกิจการ ราคาของสินค้า และบริการ ความสามารถทางธุรกิจ ผลิตภาพแรงงาน และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งธรรมเนียมปฏิบัติในการจ้างงานของคนประจำเรือด้วย⁹⁶

วันหยุดประจำปี ให้เจ้าของเรือจัดวันหยุดประจำปีให้แก่คนประจำเรือ ปีหนึ่งไม่น้อย กว่า 30 วัน โดยได้รับค่าจ้าง ทั้งนี้ ให้เจ้าของเรือเป็นผู้กำหนดล่วงหน้า และห้ามเจ้าของเรือให้คน ประจำเรือทำงานในวันหยุดประจำปี⁹⁷

⁹¹ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

⁹² มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

⁹³ มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

⁹⁴ มาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

⁹⁵ มาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

⁹⁶ มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

⁹⁷ มาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

การส่งกลับภูมิลำเนา เจ้าของเรือต้องจัดการให้คนหางานเดินทางกลับภูมิลำเนา โดยออก ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการเดินทางกลับของคนหางาน พร้อมทั้ง แจ้งเป็นหนังสือให้นายทะเบียนทราบภายใน 15 วันนับแต่วันที่มิหน้าที่จะต้องจัดการดังกล่าว⁹⁸

3) สวัสดิการ

ที่พักอาศัย ให้เจ้าของเรือจัดให้มีบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานเหมาะสม จำเป็น และเพียงพอแก่คนประจำเรือ⁹⁹

อาหารและน้ำ เรื่องของอาหารและน้ำที่นายจ้างควรจะต้องจัดให้แก่ลูกจ้าง โดยให้เจ้าของเรือจัดอาหารและน้ำดื่มที่มีคุณภาพ คุณค่าทางโภชนาการ และปริมาณ ที่เพียงพอต่อคนประจำเรือ โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และศาสนาของคนประจำเรือ โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากคนประจำเรือ¹⁰⁰

การรักษาพยาบาล กำหนดให้เจ้าของเรือต้องจัดให้มี อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการรักษาพยาบาล บนเรือ การฝึกอบรมการปฐมพยาบาล และแพทย์ หรือ คนประจำเรือผู้ทำหน้าที่ด้านการรักษาพยาบาล ให้เจ้าของเรือออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการได้รับบาดเจ็บของคนประจำเรือที่ทำงานบนเรือ ซึ่งเกิดขึ้นนับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติหน้าที่จนถึงกำหนดวันส่งตัวกลับให้เจ้าของเรือออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ การจัดให้ทำประกันภัยทางทะเล และให้เจ้าของเรือต้องจัดให้มีการบริหาร จัดการ และดำเนินการ ด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยบนเรือให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด¹⁰¹

ความปลอดภัยในการทำงาน เจ้าของเรือต้องจัดให้มีการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยบนเรือ¹⁰² และเจ้าของเรือต้องจัดให้คนประจำเรือได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม ระหว่างที่อยู่บนเรือ การคุ้มครองแรงงานด้านความปลอดภัยในการทำงานของลูกเรือชาวประมง สภาพแวดล้อมในการทำงานทุกประเภทว่า สถานที่ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ลูกจ้างใช้จะต้องปลอดภัย¹⁰³

⁹⁸ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

⁹⁹ มาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

¹⁰⁰ มาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

¹⁰¹ มาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

¹⁰² มาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

¹⁰³ มาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558

บทที่ 4

บทวิเคราะห์การใช้มาตรการกีดกันทางการค้าและผลกระทบ จากการกีดกันทางการค้า โดยอาศัยการค้ามนุษย์

4.1 วิเคราะห์นโยบายและมาตรการทางกฎหมายจากการใช้มาตรการกีดกันทาง การค้าของไทยและต่างประเทศ

ผลจากการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศทุกประเทศพยายามลดอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ เช่น มาตรการด้านภาษีศุลกากร (Tariff Barriers) มาตรการที่ไม่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTB) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการจัดทำ “ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยกฎการค้าและภาษีศุลกากร หรือ GATT (General Agreement on Trade and Tariff)”

การที่ไทยเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) รวมถึงการอยู่ภายใต้กรอบการค้าเสรีต่างๆ ทำให้ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยต่างเผชิญหน้ากับการค้าเสรีที่มีแนวโน้มจะไม่มีกีดกันหรืออุปสรรคทางภาษีระหว่างกันอีกต่อไป แต่กลับจะต้องเผชิญกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีใช้ภาษี (Non - Tariff Barriers: NTBs) ซึ่งรัฐบาลแต่ละประเทศหรือกลุ่มประเทศต่างๆ มีแนวโน้มที่จะใช้มาตรการที่ไม่มีใช้ภาษี เพื่อคุ้มครองทั้งการบริโภคและการผลิตในประเทศเพิ่มมากขึ้น ภายใต้เงื่อนไขคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาการส่งออกเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเผชิญกับมาตรการต่างๆ ที่ประเทศคู่ค้าได้จัดทำขึ้น

มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) เป็นกฎระเบียบข้อบังคับที่รัฐบาล ประเทศต่าง ๆ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นสร้างอุปสรรคต่อการส่งออกของประเทศคู่ค้าหรือเพื่อกีดกันการนำเข้าที่ไม่สอดคล้อง กับความตกลงระหว่างประเทศ โดยทั่วไปพบว่าประเทศต่างๆ นำมาตรการที่ไม่มีใช้ภาษีมาใช้อย่างเข้มงวดเกินไป จนทำให้ ประเทศอื่นมองว่าเป็นมาตรการที่ไม่เป็นธรรม กลายเป็นอุปสรรคทางการค้าที่ไม่มีใช้ภาษีเกิดขึ้น เช่น การกำหนดคุณภาพที่เกินมาตรฐานสากลหรือการเข้มงวดในการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และใช้เวลาในการตรวจสอบนานมากจนอาจทำให้สินค้าเกิดความเสียหายตลอดจนการปฏิบัติด้านพิธีการศุลกากรที่ไม่เป็นธรรม เช่น

- 1) การบริหารโควตาภาษี (Tariffs Rate Quotas: TRQs)
- 2) สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare)
- 3) มาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Trade-Related Environmental Measures)
- 4) การปิดฉลากสินค้าตัดแต่งสารพันธุกรรม (Genetically Modified Organisms: GMOs)
- 5) มาตรฐานแรงงาน (Trade and Labour Standard)

6) การใช้มาตรการฝ่ายเดียวและอ้างว่าประเทศคู่ค้าไม่ปฏิบัติตามความตกลงของ WTO อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา

7) กฎระเบียบเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบสินค้าและพิธีการศุลกากร

8) เงื่อนไขการลงทุนและนโยบายการแข่งขัน

สำหรับประเทศไทยในความเป็นจริงผู้ประกอบการไทยที่ส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศกำลังประสบกับปัญหาถูกกีดกันทางการค้ามากขึ้น โดยเฉพาะการกีดกันจากมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น สหภาพยุโรปห้ามนำเข้าและห้ามวางจำหน่ายอุปกรณ์ไฟตกแต่งและของเล่นเด็กจากไทย โดยให้เหตุผลว่าไม่ได้มาตรฐานด้านความปลอดภัย หรือการที่สมาคมกึ่งแห่งรัฐหลุยส์เซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกากำลังตรวจสอบและอาจห้ามนำเข้ากุ้งจากไทย โดยให้เหตุผลว่ามีการใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมกึ่ง เป็นต้น และประเด็นที่สำคัญในตอนนี้ที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าส่งออกสินค้าในธุรกิจประมงของไทยที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีในเรื่องของมาตรฐานด้านแรงงาน

มาตรฐานแรงงาน (Labour Standard) คือ กฎเกณฑ์การปฏิบัติการใช้แรงงานเกี่ยวกับสภาพการจ้าง และสภาพการทำงาน เช่น ชั่วโมงการทำงาน วันหยุด และความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งมาตรฐานแรงงาน ที่มีถูกนำมาอ้างคือ มาตรฐานแรงงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวบทอนุสัญญาพื้นฐานแบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดว่าด้วยแรงงาน บังคับ หมวดว่าด้วยด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานอาชีพ หมวดว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการร่วมเจรจาต่อรอง และหมวดว่าด้วยการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดซึ่งครอบคลุมสิทธิพื้นฐานของคนทำงาน

สำหรับประเด็นมาตรฐานแรงงานถือเป็นมาตรการที่มีใช้ภาษีภาษีอีกรูปแบบหนึ่งในการกีดกันทางการค้า กล่าวคือ มีการกีดกันสินค้าที่ผลิตจากอุตสาหกรรมที่ไม่มีมาตรฐานแรงงานตามเกณฑ์ของประเทศผู้นำเข้า หรือไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานแรงงานสากล การนำประเด็นมาตรฐานแรงงานมาโยงกับการค้าโดยเฉพาะการค้าระหว่างประเทศเริ่มเห็นได้ชัดในการเจรจา GATT รอบอูรุกวัยแต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรแม้ต่อมา เมื่อมีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ก็ยังคงมีประเด็นมาตรฐานแรงงานในการเจรจาของ WTO จะเห็นได้ว่ามาตรฐานแรงงานเริ่มมีบทบาทและส่งผลกระทบต่อการค้ามากยิ่งขึ้น

ดังนั้น โดยภาพรวมแล้วจึงสรุปได้ว่า การค้ามนุษย์ด้านแรงงานสามารถนำมาใช้เป็นเงื่อนไขในการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันได้โดยผ่านความเชื่อมโยงกับอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศขั้นพื้นฐาน และกฎหมายภายในของประเทศที่ใช้มาตรการดังกล่าว และพบว่าประเทศที่นำเงื่อนไขนี้มาใช้ในการค้าระหว่างประเทศอย่างชัดเจนคือ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปในนามของประเทศสมาชิก ดังนั้นถ้าหากประเทศไทยได้ปรับปรุงทำตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ก็จะไม่สามารถนำประเด็นการค้ามนุษย์ในเรื่องของแรงงานประมงมาเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้าของไทยได้อีกต่อไป

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของไทยและต่างประเทศ

4.2.1 ด้านการแข่งขันทางการค้า

กฎหมายการแข่งขันทางการค้า เป็นกฎหมายเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจการค้าในประเทศอย่างมาก ทั้งในด้านของการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นในตลาด รวมทั้งผู้บริโภคที่จะได้ประโยชน์จากการแข่งขันสามารถเลือกซื้อสินค้าได้หลากหลาย มีคุณภาพ และราคาถูกลง เป็นต้น ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะให้ความสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้อย่างเข้มข้น ที่ผู้ประกอบการธุรกิจทุกรายไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ กลาง เล็ก จะต้องปฏิบัติตามอย่างเท่าเทียมกัน การแข่งขันที่เสรีย่อมนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้ที่มีต้นทุนต่ำกว่าเท่านั้นจึงจะสามารถดำรงความเป็นผู้ชนะในการแข่งขันได้ สำหรับผู้แพ้ที่มีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าก็จำเป็นต้องออกจากตลาดไป โครงสร้างตลาดส่วนใหญ่จะเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่ง และตลาดผู้ขายน้อยราย โดยโครงสร้างตลาดในลักษณะดังกล่าว มีส่วนทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่มีความได้เปรียบและใช้อำนาจตลาดที่มีอยู่กลั่นแกล้งหรือจำกัดโอกาสในการดำเนินธุรกิจของคู่แข่งที่มีขนาดเล็กกว่าได้ง่าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะที่มุ่งปกป้องตลาดให้มีการแข่งขันไม่ให้เกิดการผูกขาดและมีพฤติกรรมการค้าที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายที่เรียกกันว่า “กฎหมายการแข่งขันทางการค้า” หรือบางประเทศใช้คำว่า “กฎหมายป้องกันการผูกขาด” ความแตกต่างของประเทศอาจก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันทางการค้า เนื่องจากในบางประเทศมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ แต่มีแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์และค่าจ้างแรงงานถูก อาจเสียเปรียบประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่า เนื่องจากอาจมีเงินลงทุนในประเทศเหล่านี้ไปลงทุนในประเทศที่มีการพัฒนาค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นกลุ่มแรกๆที่จะได้รับผลกระทบ หากไม่มีเครื่องมือในการกำกับดูแลการค้าให้เป็นธรรม ซึ่งถ้าแต่ละประเทศสมาชิกมีบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า และมาตรการบังคับใช้ที่ไม่เท่าเทียมกัน อาจส่งผลให้กฎหมายถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทำลาย หรือจำกัดศักยภาพในการแข่งขันและเป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดได้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของไทย สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย

การกำกับดูแลรายมาตรา	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศไทย
การใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ (Abuse of Dominant)	✓	✓	✓
การรวมธุรกิจที่อาจก่อให้เกิดการผูกขาด (Mergers and Acquisitions)	✓	x	✓
การตกลงร่วมกันอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขัน (Restrictive Agreements)	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

การกำกับดูแลรายมาตรา	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศไทย
การปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices)	✗	✗	✓

แหล่งที่มา: The ASEAN Secretariat, Public Outreach and Civil Society Division, 2017.

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง มีการบังคับใช้ ✗ หมายถึง ไม่มีการบังคับใช้

ประเทศไทยประกาศใช้ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นการจำกัดการแข่งขันที่เป็นมาตรฐานสากล ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีอำนาจเหนือตลาด ตามมาตรา 25 การควบคุมการควบรวมธุรกิจ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการรวมธุรกิจระหว่างคู่แข่ง เพื่อผูกขาดตลาด ตามมาตรา 26 การควบคุมมิให้ผู้ประกอบการสองรายขึ้นไปทำการตกลงร่วมกันเพื่อที่จะจำกัดหรือกีดกันการแข่งขันในตลาด หรือ ‘ฮั้ว’ กันตามมาตรา 27 รวมทั้งการควบคุมมิให้ธุรกิจมีพฤติกรรมทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ตามมาตรา 29 ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าดังกล่าว มีผลบังคับใช้กับการประกอบการและธุรกิจทุกประเภท ยกเว้น รัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ สหกรณ์การเกษตร รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และจากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศจะพบว่า กฎหมายในประเทศมาเลเซียไม่ได้มีข้อยกเว้นให้กับรัฐวิสาหกิจแต่อย่างใด เพราะโดยทั่วไปแล้วกฎหมายจะให้การยกเว้นแก่พฤติกรรมทางการค้าที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ กติกาของภาครัฐอยู่แล้ว เพราะมาตรการของภาครัฐนั้นไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ก็ไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องให้การยกเว้นรัฐวิสาหกิจเป็นการเฉพาะ

เกณฑ์ผู้มีอำนาจเหนือตลาดต่างประเทศกับประเทศไทยก่อนที่จะมีการกำหนดนิยามของผู้มีอำนาจเหนือตลาดการควบคุมการแข่งขันทางการค้ายังไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากก่อนที่จะนำบทบัญญัติพระราชบัญญัติ การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 25 ไปใช้จะต้องมีการพิสูจน์ให้ได้ก่อนว่าผู้ประกอบการนั้นมีอำนาจเหนือตลาดจริงหรือไม่ ตามกฎหมายแล้วการที่ผู้ประกอบการมีอำนาจเหนือตลาดยังไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมายจนกว่าจะมีพฤติกรรมจำกัดหรือกีดกันการแข่งขันตามที่กฎหมายห้ามไว้ในข้อเท็จจริงการรอฟิจสูจน์ว่ามีอำนาจเหนือตลาดจริงหรือไม่ก็ไม่ทันการต่อการแก้ปัญหาเนื่องจากกฎหมายกำหนดว่าผิดก็ต่อเมื่อมีพฤติกรรมหรือการกระทำไปแล้วซึ่งต่างจากสหรัฐอเมริกา โดยสหรัฐอเมริกาใช้หลักการดูพฤติกรรมเป็นหลักโดยไม่ต้องรอฟิจสูจน์ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 จะเห็นว่ากฎหมายไทยยังขาดการบังคับใช้ที่เป็นรูปธรรมและข้อบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือตลาด

การป้องกันการผูกขาดโดยผู้บริโภคน และการฟ้องร้องในสหรัฐอเมริกา และกฎหมายมาเลเซีย จะเปิดโอกาสให้เอกชนผู้ได้รับความเสียหายจากการผูกขาดสามารถฟ้องร้องต่อผู้ผูกขาดได้โดยตรงอัน

เป็นการลดภาระการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาล ส่วนของไทยยังไม่มีกรฟ้องร้องของผู้บริโภคต่อกรณีการผูกขาด ปัญหาการ ป้องกันการผูกขาดโดยผู้บริโภคและการฟ้องร้องของประเทศไทยมีจุดอ่อน การที่ผู้บริโภคจะฟ้องร้อง ต้องไปดำเนินการผ่านกฎหมายพระราชบัญญัติคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 โดยผู้บริโภคจะต้องมีคำวินิจฉัยหรือคำตัดสินของคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าที่ได้สืบสวนสอบสวนจนเป็นที่แน่ชัดแล้วว่า ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมผูกขาด ขณะที่คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไม่เคยมีคำวินิจฉัยหรือคำตัดสินว่ามีผู้ประกอบการในตลาดมีพฤติกรรมผูกขาดเลย

การควบคุมการแข่งขันในแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่าในประเทศที่มีพัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา นั้นมีกฎหมายที่รัดกุมในการกำหนดเกณฑ์การแข่งขัน เช่น การกำหนดผู้มีอำนาจเหนือตลาดว่าเป็นเช่นไร พฤติกรรมการมีอำนาจเหนือตลาดเป็นแบบใด การรวบรวมกิจการเป็นอย่างไร และที่สำคัญมีระบบตรวจสอบที่เข้มแข็งโดยกรรมการควบคุมการแข่งขัน การค้าเป็นองค์กระอิสระที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวน ดำเนินคดี และส่งฟ้องศาลได้ด้วยตนเอง สหรัฐอเมริกาคณะกรรมการควบคุมการแข่งขันทางการค้าปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ การสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องมีผลทางคดีและมีการ บังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่กฎหมายไทยคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไม่มีอำนาจเช่นดังกล่าวต้องมีผู้ร้องเรียนจึงจะสอบสวนได้และการฟ้องร้องก็ต้องส่งคดีไป

หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวมาแล้วหลายปี ยังไม่เคยพบว่ามีกรกล่าวโทษหรือดำเนินการแก่ผู้ประกอบการเลย จึงอาจกล่าวได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง ขณะเดียวกันก็ยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน และผลการพิจารณาข้อร้องเรียนโดยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแต่อย่างไร สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนภาคธุรกิจหมดความเชื่อถือในองค์กรและกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว จึงไม่มีการร้องเรียนปัญหาใด ๆ ปัญหาความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเกิดจากปัจจัยที่หลากหลายเชื่อมโยงกัน แต่ทั้งนี้รากเหง้าของปัญหานั้นเกิดจากรูปแบบขององค์กรที่ไม่ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองรวมทั้งการครอบงำของธุรกิจขนาดใหญ่ ฉะนั้นเมื่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าถูกอำนาจดังกล่าวครอบงำกฎหมาย รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจึงไม่ได้ให้ความสำคัญทั้งในด้านการพัฒนากฎระเบียบที่จำเป็นในการบังคับใช้กฎหมาย งบประมาณ ตลอดจนบุคลากร

4.2.2 ด้านการค้ามนุษย์

แม้ว่าวัตถุประสงค์ของ Trafficking Victims Protection Act 2000 ของสหรัฐอเมริกา พระราชบัญญัติต่อต้านการค้ามนุษย์ ค.ศ.2007 ของประเทศมาเลเซีย และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศไทยกฎหมายทั้งสามฉบับ จะมีความคล้ายคลึงกัน คืออนุวัติการพันธกรณีตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะ องค์กร แต่ก็มีมีความแตกต่างกันในมุมของการบังคับใช้ซึ่ง Trafficking Victims Protection Act 2000 มีความเป็นทั้งกฎหมายภายในของสหรัฐอเมริกาและความเป็นสากล

หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บทของการต่อต้านการค้ามนุษย์อันสืบเนื่องจากบริบทที่ยาวนานทางประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ปกป้องคุณค่าทางเสรีภาพ และศักดิ์ศรีขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ เป็นค่านิยมสากล ซึ่งถือเป็นคุณค่าทางอุดมการณ์ของ หลักสิทธิมนุษยชนและคุณค่าของความเป็นค่านิยมสากลที่สหรัฐอเมริกาใช้เป็นทฤษฎีและหลักการจัดระเบียบเพื่อกำกับดูแลและติดตามการปกป้องคุณค่าทางอุดมการณ์ของหลักสิทธิมนุษยชนและค่านิยมสากลดังกล่าว ประกอบกับการที่ Trafficking Victims Protection Act 2000 กำหนด Tiers ต่างๆ เป็นตัวชี้วัดและประเมินประสิทธิผลของการดำเนินการของแต่ละประเทศ ในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ความสมบูรณ์แบบทั้งในแง่เนื้อหาสาระและ โครงสร้างของกลไกการบังคับใช้กฎหมายอันน่าจะถือเป็นบรรทัดฐานระหว่างประเทศที่ไทยควรนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงพระราชบัญญัติในอนาคตเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในส่วนของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของไทยนั้น มีขึ้นเพื่อกำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำตามอนุสัญญาและพิธีสาร เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยสอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญาและพิธีสารจัดตั้งกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และปรับปรุงการช่วยเหลือและคุ้มครอง สวัสดิภาพผู้เสียหายให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหายเป็นสำคัญ ซึ่งแม้ว่า พระราชบัญญัติจะมีจุดเด่นในด้านการป้องกันและคุ้มครองผู้เสียหายหรือเหยื่อของการค้ามนุษย์ แต่เนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้มีความเข้มข้นน้อยกว่า Trafficking Victims Protection Act 2000 ในแง่ของการบูรณาการจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้พระราชบัญญัติของไทยยังขาดการบูรณาการในแง่ของอำนาจการบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินการทั้งต่อผู้ค้ามนุษย์รายใหญ่ และรายย่อย

4.2.3 ด้านการคุ้มครองแรงงานประมง

เนื่องจากการเดินเรือทะเลนอกจากจะต้องมีกฎหมายมาให้ความคุ้มครองกับตัวเรือ การขนส่งทางทะเล รวมถึงกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่สินค้าที่ต้องส่งให้กับผู้รับตราส่งแล้ว ยังต้องมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองกับคนที่ทำงานบนเรือในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ การรักษาพยาบาล สวัสดิการของคนประจำเรือซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากในเรื่องของการทำงานในเรือเดินทะเลนั้นจะเห็นได้ว่าสภาพการจ้างงานก็ดี สภาพการทำงานก็ดี รวมถึงความเป็นอยู่ของคนประจำเรือย่อมมีความแตกต่างกับคนทำงานบนฝั่ง จึงเกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของคนประจำเรือ เพื่อให้ความมั่นใจกับคนประจำเรือในการทำงานว่าจะได้รับความคุ้มครองในชีวิตและมีความปลอดภัยตลอดการทำงานบนเรือนั้น ๆ

จากการศึกษาการคุ้มครองแรงงานในงานเดินเรือทะเลของไทย สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย โดยทั้ง 3 ประเทศนี้ มีกฎหมายพาณิชย์นาวีซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานในงานเดินเรือทะเล โดยส่วนใหญ่จะออกเป็นพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ในบางประเทศอาจมีกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย และในบางประเทศจะมีการออกกฎหมายระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดเป็นการเฉพาะสำหรับการคุ้มครองบางประเด็น

สาระสำคัญของการใช้กฎหมายพาณิชย์นาวีหรือกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในเรือเดินทะเลของไทยและต่างประเทศมีดังนี้

- 1) เงื่อนไขคุณสมบัติการทำงานของคนประจำเรือ
- 2) การจ่ายค่าจ้าง
- 3) ชั่วโมงการทำงานและเวลาพัก
- 4) ความปลอดภัยในการทำงาน
- 5) อาหาร น้ำดื่ม ที่พัก และสวัสดิการต่างๆ
- 6) การส่งคนประจำเรือกลับ

โดยทั้งไทย สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย ต่างก็มีบทบัญญัติในการคุ้มครองแรงงานในงานเดินเรือทะเลดังที่กล่าวมาในข้างต้น ทั้งนี้เพราะต้องการยกระดับมาตรฐานแรงงานในประเทศ เพื่อป้องกันมาตรการคว่ำบาตรทางการค้าที่จะนำมาใช้กับทุกประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งจะส่งผลเสียต่อผู้ประกอบการโดยการห้ามการส่งออกไปยังประเทศเป้าหมาย การผลักดันให้มีการบังคับใช้มาตรฐานแรงงานในประเทศกำลังพัฒนาจะกลายเป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้าอย่างแอบแฝง แม้ว่าจะอ้างเรื่องสิทธิมนุษยชนและศีลธรรมก็ตาม

จากการศึกษาประเด็นการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานของประเทศไทย และในต่างประเทศพบว่าทั้ง 3 ประเทศจะให้ความสำคัญในการให้ ความคุ้มครองลูกจ้างในเรื่องหลัก ๆ เช่น การกำหนดอายุขั้นต่ำของแรงงานในการทำงานบนเรือ การตรวจสอบสุขภาพ การกำหนดอัตราค่าจ้าง การจ่ายเงินเดือน ระยะเวลาการทำงาน สัญญาการจ้างงาน และสวัสดิการ เป็นต้น ดังปรากฏในตาราง

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบประเด็นสำคัญของกฎหมายการคุ้มครองแรงงานภาคประมง

	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศ มาเลเซีย	ประเทศ ไทย
1. การคุ้มครองแรงงานก่อนออกทะเล			
- อายุขั้นต่ำของลูกเรือ	✓	✓	✓
- การตรวจสอบสุขภาพ	✓	✓	✓
- การฝึกอาชีพแรงงาน	✓	x	✓
2. สภาพการจ้างงาน			
- สัญญาจ้าง	✓	✓	✓
- ชั่วโมงการทำงาน	✓	✓	✓
- การจ่ายค่าจ้าง	x	✓	✓
- วันหยุดประจำปี	x	✓	✓
- การส่งกลับภูมิลำเนา	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศ มาเลเซีย	ประเทศ ไทย
3. สวัสดิการ			
- ที่พักอาศัย	✓	✓	✓
- อาหารและเครื่องดื่ม	✓	✓	✓
- การรักษาพยาบาล	x	✓	✓
- ความปลอดภัยในการทำงาน	✓	✓	✓

จะเห็นวากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานประมงทะเลของทั้ง 3 ประเทศ ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานนั้นถือเป็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญมาก โดยกฎหมาย ได้บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างโดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการจ้าง แรงงาน และได้รับค่าตอบแทนตามสมควรที่สามารถให้แรงงานและครอบครัวดำรงชีวิตได้อย่าง สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กฎหมายมีลักษณะขอบังคับเกี่ยวกับการทำงานในทางไม่รัดรอนสิทธิ ประโยชน์ของลูกจ้างหรือทำให้ลูกจ้างต้องรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด มีทั้งขอรห้ามและขอบปฏิบัติที่นายจ้างลูกจ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามไม่ให้นายจ้างและลูกจ้างตกลงทำสัญญากัน โดยกำหนดเงื่อนไขให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์หรือได้รับการคุ้มครองน้อยกว่าที่ กฎหมายบัญญัติ กำหนดความผิดและโทษทางแพ่งและอาญาโดยเคร่งครัดกับนายจ้างที่กดขี่ ข่มเหงละเมิดสิทธิแรงงาน ขั้นพื้นฐาน การห้ามเลือกปฏิบัติและกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง แรงงานประมงทะเลในต่างประเทศได้ กำหนดให้การคุ้มครองลูกจ้างประมงทะเลทุกคน

4.3 วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการกีดกันทางการค้าโดยอาศัยการค้ามนุษย์ ที่มีผลต่อธุรกิจภาคประมง

4.3.1 ปัญหาและผลกระทบด้านการส่งออกสินค้าในธุรกิจภาคประมง

ประเทศไทยพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง การส่งออกเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยที่มีความสำคัญมากขึ้นโดยลำดับ จึงเป็นที่น่าวิตกว่าหากมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากขึ้น อาจจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการส่งออกของไทยและสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญ

การค้ามนุษย์ทำให้ภาพรวมการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะการส่งออกสินค้าประมง เช่น กุ้ง และทูน่า ปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยเป็นการเปิดทางไปสู่การใช้มาตรการการคว่ำบาตรทางการค้าจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาต่อไป ถ้าหากไทยถูกคว่ำบาตรจริงก็จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมงอุตสาหกรรม อาหารแช่แข็ง และอุตสาหกรรมกุ้งค่อนข้างมาก เนื่องจาก

สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกหลักของสินค้า กุ้ง และทูน่าจากไทย รวมทั้งยังมีผลในเชิงจิตวิทยาที่ประเทศคู่แข่งทางการค้าจะนำไปขยายผลเพื่อโจมตีอุตสาหกรรมการค้าของไทยว่ามีการค้ามนุษย์ใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ ส่งผลให้สูญเสียรายได้จากการส่งออกสินค้าเป็นจำนวนมาก

แม้ว่ามาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีจะมีผลกระทบระยะหนึ่งแล้ว แต่ปัญหายังคงไม่ได้รับการแก้ไขมากนัก เนื่องจากภาครัฐดำเนินมาตรการเชิงตั้งรับมากเกินไป ฐานข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี และข้อมูลเชิงเทคนิคและวิชาการที่เกี่ยวข้อง การทำงานที่ยังขาดการประสานกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ รวมทั้งผู้ประกอบการยังขาดความตระหนักในเรื่องนี้

4.3.2 ปัญหาและผลกระทบต่อผู้ประกอบการในธุรกิจภาคประมง

ผู้ประกอบการในธุรกิจส่งออกได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้า ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตไปจนถึงการกระจายสินค้า อีกทั้งยังไม่สามารถคาดการณ์การใช้มาตรการได้ ในช่วงเปลี่ยนผ่านนี้ผู้ประกอบการในประเทศย่อมต้องเผชิญความท้าทายจากต้นทุนการประกอบกิจการที่สูงขึ้นทั้งในการทำประมงจับสัตว์น้ำ หรือในธุรกิจต่อเนื่องทั้งแปรรูปเบื้องต้นไปถึงแปรรูปขั้นปลาย ซึ่งในกรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมส่งออกอาหารไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง หากมองไปในระยะข้างหน้า อุตสาหกรรมส่งออกอาหารไทยยังต้องเผชิญความท้าทายจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอีกไม่น้อย ผู้ประกอบการพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานของแต่ละประเทศ แต่ต้องเผชิญกับความท้าทายด้านต้นทุน เวลา การเข้าถึงข้อมูล นอกจากปัญหาค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติตามเงื่อนไขการกีดกันทางการค้าแล้ว ผู้ประกอบการยังต้องรับมือกับความยุ่งยากในกระบวนการผลิตด้วย

การกีดกันทางการค้ามีผลกระทบต่อทั้งรูปแบบของการพัฒนาและความเจริญรุ่งเรือง รวมทั้งปัญหาความอดอยาก ตัวอย่างง่าย ๆ ของผลกระทบที่เกิดขึ้นคือกระบวนการส่งออกสินค้า ประเทศกำลังพัฒนามักมีรายได้สำคัญมาจากการส่งออก เมื่อการส่งออกสินค้าต้องเจอกับกำแพงต่างๆ ในการกีดกันการค้า การส่งออกย่อมชะงัก ผู้ส่งออกขาดรายได้ ทำให้ลดการสั่งสินค้าจากผู้ผลิต ซึ่งส่วนมากเป็นเกษตรกรที่ผลิตสินค้าการเกษตรที่เน่าเปื่อยเสียหายได้

ทัศนคติเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้ประกอบการอาจจะมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น สินค้าและบริการยังสามารถขายได้ ไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการคิดเช่นนี้ทำให้ผู้ประกอบการตกเป็นฝ่ายตั้งรับยอมเป็นผู้รับผลกระทบ การรอให้เกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไขเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการที่ปรับตัวช้าได้รับผลกระทบมากกว่าผู้ประกอบการที่เริ่มปรับตัวก่อน การปรับตัวหรือกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับมาตรฐานต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นอาจมีต้นทุนในการปรับเปลี่ยนและต้องอาศัยเวลาในการปรับตัว ซึ่งผู้ประกอบการอาจเสียประโยชน์บ้างในระยะสั้น แต่จะได้ประโยชน์มากในระยะยาว และยังส่งผลดีต่อภาพรวมของสังคมและประเทศด้วย ทั้งนี้แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ทั้งภาครัฐและผู้ประกอบการต้องทำบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่และทำงานประสานกัน เพื่อที่จะสามารถนำพาเศรษฐกิจประเทศไปรอดในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงได้

การที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษามากขึ้น แม้ว่าจะมีผลกระทบด้านลบบ้าง แต่ผลด้านบวกที่เกิดขึ้น คือ เป็นแรงผลักดันให้ผู้ผลิตต้องยกระดับคุณภาพการผลิตสินค้าและบริการ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และได้ประโยชน์จากผลพลอยได้ที่เกิดขึ้น จากการที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมด้วย แนวโน้มในอนาคตมาตรฐานที่ถูกสร้างขึ้นจากรัฐอเมริกาหรือสหภาพยุโรปหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว น่าจะถูกผลักดันให้กลายเป็นมาตรฐานของโลก และมีการพัฒนาเงื่อนไขของการกีดกันการค้าที่เข้มงวดมากขึ้น และมีรูปแบบการกีดกันทางการค้าแบบใหม่ออกมามากขึ้น เช่น ปัจจุบันเริ่มมีแนวคิดเกี่ยวกับการนำมาตรการป้องกันภาวะโลกร้อนมาใช้ โดยระบุว่า สินค้าที่จะนำเข้าประเทศนั้น ในกระบวนการผลิตต้องไม่มีส่วนในการทำลายชั้นบรรยากาศ หรือมาตรการด้านจริยธรรมผู้ประกอบการ โดยกำหนดให้บริษัทผู้ผลิตจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม หรือต้องทำกิจกรรม CSR (Corporate Social Responsibility) เป็นต้น หากผู้ประกอบการในประเทศไทยไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานเหล่านี้ย่อมสูญเสียโอกาสทางการตลาดจากโลกที่กำลังเปิดกว้างและเชื่อมโยงกันมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์

4.3.3 ปัญหาและผลกระทบต่อแรงงานในธุรกิจภาคประมง

แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายเพื่อคุ้มครองแต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพ เพราะกฎหมายไม่ได้ปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์จะเห็นวากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานของประเทศไทยยังมีข้อยกเว้นในการคุ้มครองแรงงานภาคประมงหลายประการ และขาดมาตรการในการให้การคุ้มครองแรงงานตามกฎหมาย ขาดสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ที่เทียบเท่ากับแรงงานในกิจการประเภทอื่น ไม่มีมาตรฐานการดำเนินชีวิตในระหว่างอยู่บนเรือ สถานการณ์ด้าน กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติการคุ้มครองแรงงานภาคประมงจึงไม่ตอบสนองต่อปัญหาที่มีอยู่และเกิดขึ้น ไม่เพียงพอต่อสภาพการทำงานจริงเป็นเพียงกฎหมายเพื่อลงตา เป็นความพยายามของ รัฐเพียงแค่นำกฎหมายมากล่าวอ้างว่าได้มีข้อกำหนดให้การคุ้มครองแรงงานเพื่อทำการค้ากับนานาประเทศ มิได้เป็นการคุ้มครองแรงงานภาคประมงอย่างแท้จริง จึงเป็นปัญหาเชื่อมโยงทำให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานในภาคประมงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้ประกอบการกิจการภาคประมงมีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมากจึงเกิดขบวนการคานมนุษย์เพื่อจัดให้แรงงานซึ่งเป็ปัญหาทำให้เกิดปัญหาการคานมนุษย์ในแรงงานภาคประมงมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษา ที่ว่าปัญหาการบังคับใช้แรงงานในภาคประมงนอกน่านน้ำ ปรากฏมิติของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในหลากหลายแง่มุม สภาพปัญหาที่คนพบสรุปประเด็นได้ คือ

1) การบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด ยังไม่สามารถทำได้โดยมีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้เสียหาย ไม่สามารถเข้าถึง หรือไม่ได้รับการสนับสนุนให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้การพิจารณาในชั้นพนักงานสอบสวนก็ไม่ขยายผลไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง และยังตัดผู้กระทำความผิดในวงจรออกไปเกือบทั้งหมด และกระบวนการพิจารณาและดำเนินคดีที่ล่าช้าทำให้ผู้เสียหายเปลี่ยนความประสงค์ไม่ต้องการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

2) การบังคับใช้กฎหมายในส่วนของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานในพื้นที่ยังไม่มีความร่วมมือในการช่วยกันปราบปรามเข้าจับกุมและ

ตรวจสอบเรือต้องสงสัย นอกจากนั้นแล้วเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถเข้าทำการตรวจสอบเรือที่สงสัยได้อย่างสะดวกในเวลากลางคืนเพราะ ตามมาตรา 27(4) วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่มีใจความว่าหากเป็นการเข้าค้นในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นจะต้องดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือรองผู้กำกับการตำรวจขึ้นไป หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับเจ็ดขึ้นไป ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดำรงในตำแหน่งดังกล่าวนี้มีจำนวนน้อย และผู้ที่ดำรงตำแหน่งในระดับสูงนี้จะไม่สะดวกเข้าร่วมในการปฏิบัติงานเข้าตรวจค้นเรือต้องสงสัยเนื่องจากในหน้าที่การงานนั้นมีภาระหน้าที่ที่มีอยู่แล้วค่อนข้างมาก ฉะนั้นจะทำให้กระบวนการที่จะเข้าตรวจสอบเรือไม่สะดวกและล่าช้าไม่ทันทั่วถึง

3) ระบบการออกเอกสาร คนประจำเรือ (Seaman Book) และการตรวจเรือประมงขาดประสิทธิภาพ และยังมีการปลอมแปลงเอกสารคนประจำเรือ โดยเฉพาะผู้เสียหายที่ถูกล่อลวงมามีถูกสวมรูปในเอกสารปลอม กระบวนการแจ้งและตรวจตราเรือประมงที่เขาก่อนออกน่านน้ำยังไม่ปรากฏประสิทธิภาพ เทาที่ควรกฎหมายและระเบียบที่ไม่ได้ถูกนำมาบังคับใช้จริง สถานะจำนวนลูกเรือ และเรือที่ออกจากท่าไปไม่สามารถตรวจสอบได้ในระบบของทางราชการ ขาดข้อมูลและสถานะจำนวนที่แท้จริงของแรงงานประมงทะเล

4) สภาพการทำงานในขงออกทะเลไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับการทำงานที่แน่นอน ไม่ได้กำหนดเวลาการทำงานเวลาพักวันหยุด เป็นการทำงานตามสภาพที่เกิดขึ้นในลักษณะทำงานไปพักไป กล่าวคือเมื่อเจอฝูงปลาตามที่ต่างๆ ไตงก็ต้องการให้ลูกเรือจะรวมกันวางอวน หรือทำงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจับปลา และสัตว์น้ำจนแล้วเสร็จ ในระหว่างนี้จะต้องทำงานติดต่อกันตลอดไม่มีเวลาพัก วันทำงาน เวลาทำงาน และเวลาพักจึงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่พักฝูงปลาปริมาณปลา และสัตว์น้ำที่จะจับในแต่ละครั้ง

5) ในขงออกทะเลลูกจ้างในเรือประมงมีโอกาสประสบอันตรายและเสี่ยงภัยหลายประเภท เช่น ประสบอันตรายจากการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำประมงส่งผลให้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต การเจ็บไขจากการตรากตรำ ทำงานในทะเล อันตรายจากสังคมในเรือที่ขาดคุณธรรม ภัยจากโจรสลัด ภัยทางธรรมชาติ ภัยจากการรุกรานน้ำ และไปจับปลาในเขตหวงห้ามทำให้ลูกเรือบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย หรือถูก จับกุม ถูกจำคุกในต่างประเทศโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือดูแลที่ดีจากเจ้าของเรือ

6) สภาพการจ้างงาน อัตราค่าจ้างอัตราค่าจ้างจะเป็นลักษณะการจ้างตามธรรมเนียมการปฏิบัติจากสภาพการทำงาน ในเรือประมงนอกน่านน้ำในแต่ละเที่ยวมีระยะเวลาานาน เจ้าของเรือจึงไม่ออกไปจับปลารวมกับลูกจ้างแต่จะมอบหมายให้ไตงทำหน้าที่ควบคุมดูแลแทนโดยเป็นผู้รับลูกจ้างเขาทำงานในเรือ และกำหนดค่าตอบแทนการทำงานให้กับลูกจ้าง การรับลูกจ้างเขาทำงานเป็นการตกลงด้วยวาจา ไม่มีหลักประกัน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการที่สหรัฐจัดอันดับการแก้ไขปัญหาและปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย หากมองถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตที่จะได้รับ คือผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าจากสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะสินค้าส่งออกที่มีการใช้แรงงานผิดกฎหมาย และปัญหาการค้ามนุษย์เป็นสำคัญ นอกจากนี้มาตรการกีดกันทางการค้าจากสหรัฐแล้ว เป็นไปได้ว่าประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรป อาจใช้เป็นข้ออ้างในการชะลอการนำเข้าสินค้าจากไทย หรือใช้มาตรการกีดกันทางการค้าได้ในอนาคต ขณะเดียวกันยังเป็นสิ่งที่ทำลายภาพพจน์ของไทยในเวทีโลก และอาจมีผลกระทบต่อแนวโน้มการลงทุน และการระงับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แม้ว่าปัจจุบันสหรัฐอเมริกา จะยังไม่มีมาตรการคว่ำบาตรทางการค้ากับกลุ่มประเทศที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังก็ตาม แต่นัยสำคัญของข่าวสารที่ได้ถูกกระจายออกไปแล้ว ได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก และอาจทำให้บริษัทข้ามชาติบางแห่งทบทวนนโยบายการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ถูกกล่าวหาว่ามีการค้ามนุษย์ ดังเช่นอุตสาหกรรมประมงของไทย นอกจากนี้ ไทยยังอาจสูญเสียความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการค้าและไม่เกี่ยวข้องกับการมนุษยธรรม รวมทั้งอาจถูกสหรัฐอเมริกา คัดค้านไม่ให้ได้รับการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก เป็นต้น

จากรายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริการะบุว่าประเทศไทยเป็นประเทศต้นทางปลายทาง และทางผ่านเพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี เหยื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ เหยื่อส่วนใหญ่ซึ่งเข้ามาในประเทศไทยจะถูกบังคับ ชูเชื้อ หลอกลวง ให้เข้าสู่การใช้แรงงานหรือถูกกดขี่ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคประมง นอกจากนี้ ได้มีรายงานพฤติกรรมการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ตามแนวชายแดน ซึ่งอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานที่ไม่มีเอกสารประจำตัวระหว่างไทย และประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ลาว พม่า และกัมพูชา โดยแรงงานเหล่านี้ต่อมาได้กลายเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ชายชาวพม่า กัมพูชา และไทยส่วนใหญ่ต้องตกเป็นเป้าหมายบังคับเกณฑ์แรงงานในเรือประมงสัญชาติไทยที่ล่องเรืออยู่ในบริเวณน่านน้ำทะเลไทย และน่านน้ำสากล ลูกเรือประมงบางคนอยู่ในทะเลเป็นเวลาหลายปีติดต่อกัน และได้รับค่าแรงน้อยนิด บางคนยังถูกข่มขู่และทุบตีบ่อยครั้งมีการข่มขู่ว่าจะตัดเงิน รวมทั้งการไม่จ่ายเงินค่าจ้างเต็มจำนวน การทำธุรกิจประมงนี้จึงเป็นกิจการที่ไม่มีระเบียบกำกับทั่วไป ลูกเรือประมงไม่มีการทำสัญญาว่าจ้างเป็นลายลักษณ์อักษรกับนายจ้าง และยังพบว่ารูปแบบการบังคับใช้แรงงานนี้ยังคงดำเนินต่อไป และจากการติดตามตรวจสอบของนานาชาติทำให้นายหน้าค้ามนุษย์ต้องหันไปใช้วิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้การตรวจจับอาชญากรรมเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

หากประเทศไทยถูกสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการกีดกันทางการค้าอย่างจริงจัง คาดว่าในเบื้องต้นจะสร้างความเสียหายอย่างมาก โดยเฉพาะภาคการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมการประมง อาหารทะเล อาหารทะเลแช่แข็ง อาหารที่แปรรูปจากอาหารทะเล หากรวมถึงสินค้าอุตสาหกรรม ต่อเนื่องกับการใช้แรงงานที่ถูกมองว่าเป็นปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ เพราะประเทศไทยใช้แรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น เมื่อทำให้เกิดปัญหาทั้งการจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม และการละเมิดสิทธิแรงงานการค้ามนุษย์จึงเกิดขึ้น เป็นผลให้การประมงไทยต้องเผชิญหน้ากับวิกฤติปัญหาที่สำคัญ คือ การค้ามนุษย์เพื่อนำมาเป็นแรงงานประมง นอกจากนี้แล้ว คณะกรรมาธิการยุโรปด้านประมงและทะเล สหภาพยุโรป (EU) ได้ให้ “ใบเหลือง” เพื่อแจ้งเตือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเรื่องการขาดมาตรการที่เพียงพอ ในการต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ซึ่งทั้ง 2 ปัญหา ได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในประเทศไทย และยังส่งผลกระทบต่อการค้าด้านอุตสาหกรรมประมงไทย รวมทั้งอาจทำให้ไทยต้อง ถูกคว่ำบาตรหรือการถูกมาตรการกีดกันทางการค้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ภาคอุตสาหกรรมประมงระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันประเด็นการค้ามนุษย์ด้านแรงงานเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้เพื่อ ประโยชน์ในการค้าระหว่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการสร้างความเชื่อมโยงกลไกกฎหมายภายในประเทศเข้ากับมาตรฐานด้านแรงงานขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในระดับระหว่างประเทศ เพื่ออ้างอิงมาใช้โดยมิก่อให้เกิดข้อโต้เถียงคัดค้าน ซึ่งปัจจุบันพบว่าสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปในนามของประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นตลาดการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญของไทยให้ความสำคัญและมีการนำประเด็นดังกล่าวมาใช้ในการค้าระหว่างประเทศอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ในขณะที่การแก้ปัญหาของไทยเกี่ยวกับในเรื่องนี้นั้น ยังมีลักษณะเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสำหรับการกล่าวหาเป็นคราว ๆ ไป ส่วนการแก้ปัญหาการบริหารจัดการภายในประเทศ ยังคงเป็นกระบวนการและขั้นตอนในเชิงสัญลักษณ์ของทางราชการ เช่น การจัดตั้งคณะทำงาน การกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ หรือการกำหนดให้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการเดิมที่เคยปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ขณะที่ในทางปฏิบัติยังคงพบว่าการค้ามนุษย์ด้านแรงงานก็ยังคงเกิดขึ้นสืบเนื่องตลอดมา

ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาของไทยอาจสามารถดำเนินการได้ในสองกรณีใหญ่ๆ กล่าวคือ การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานโดยเร่งด่วนให้เกิดความเชื่อถือต่อประเทศคู่ค้าเพื่อรักษาตลาดของสินค้าดังกล่าวเอาไว้ และกรณีที่สองหากคาดว่าจะยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาภายในประเทศเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้ภายในระยะอันใกล้ ก็อาจแสวงหากลุ่มตลาดที่เห็นว่ามีความศักยภาพเพื่อรักษาปริมาณการส่งออกสินค้าแต่ละประเภทและรักษาเสถียรภาพของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวไปในขณะเดียวกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 หลักเกณฑ์การป้องกันมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี

สำหรับปัญหาและอุปสรรคการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีในการค้าระหว่างประเทศ ภาครัฐและภาคเอกชนของไทยต้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ เพื่อหาทางลดผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีที่ยังคงมีอยู่ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุดของการใช้เขตการค้าเสรี

1) ภาครัฐต้องสนับสนุนให้ภาคเอกชนผู้ประกอบการมีความรู้ มีข้อมูลความเท่าทันอย่างชัดเจนในเรื่องของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีที่ยังคงมีอยู่ ตลอดจนควรเป็นที่ปรึกษาที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำกับภาคเอกชนในการส่งออก และจัดการกับมาตรการกีดกันทางการค้าต่างๆ ด้วย โดยอาจจะทำในรูปแบบ One Stop Service แก่ผู้ประกอบการเอกชนในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาอย่างเป็นทางการ

2) ภาคเอกชนควรเร่งพัฒนาคุณภาพสินค้า โดยคำนึงถึงมาตรฐานสากลและกฎระเบียบของประเทศคู่ค้าสำคัญ ๆ ทั้งด้านสุขอนามัย และสวัสดิภาพแรงงาน เพื่อกระตุ้นให้การส่งออกของไทยขยายตัวตามเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างต่อเนื่อง

3) เร่งรัดประสานงาน ติดตามผล และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อคงขีดความสามารถในการแข่งขันโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าในธุรกิจภาคประมง และแสวงหาตลาดการค้าที่มีได้เป็นประเทศที่นำเงื่อนไขการค้ามนุษย์ด้านแรงงานมาใช้ในการค้า ระหว่างประเทศ และเป็นตลาดที่มีศักยภาพหรือโอกาสรองรับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรม กลุ่มเป้าหมาย

4) การจัดตั้งหน่วยงานสำหรับ ติดตามและเฝ้าระวังประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าภายใต้กรอบของ WTO ในภาพรวม ได้แก่ ควรมีการติดตามความคืบหน้าในการจัดทำมาตรฐานระหว่างประเทศ รวมทั้งข้อพิพาทใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ควรมีการปรึกษาหารือ กับประเทศคู่ค้าถึงความสอดคล้องของมาตรการกับความตกลงเป็นระยะ ๆ และเผยแพร่ข้อมูล ดานมาตรฐานสินค้าและมาตรการต่างๆของประเทศคู่ค้า ให้แก่ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก และสนับสนุนทั้งด้านข้อมูล และบทวิเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการตั้งรับ และปรับตัวต่อมาตรการกีดกันทางการค้า

5.2.2 นโยบายในการควบคุมการกีดกันทางการค้าโดยอาศัยการค้ามนุษย์ในธุรกิจ

ภาคประมง

ปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมงมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพการทำงานในเรือประมง และความต้องการใช้แรงงานที่เข้มข้นในภาคธุรกิจประมงจึงเกิดแรงงานผิดกฎหมาย โดยมีนายหน้าลักลอบนำแรงงานเข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยผิดกฎหมายและลักลอบนำพามาทำงานบนเรือประมง และที่สำคัญกฎหมายของไทยที่หลายหน่วยงานรับผิดชอบไม่เอื้อต่อการเข้าตรวจสอบในการทำประมง และคุ้มครองคนทำงานบนเรือประมง

บทบาทของภาครัฐในการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์รูปแบบของแรงงานภาคประมงทะเล

1) บังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความชอบธรรมและการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วไม่ล่าช้า และจะต้องสามารถขยายผลไปยังตัวการที่กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องเพื่อนำตัวมาดำเนินคดี และบังคับใช้กฎหมายต่อนายจ้างที่ละเมิดสิทธิแรงงานในที่ทำงานอย่างจริงจัง

2) สร้างกลไกการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยจัดให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมการขนส่งทางน้ำพณิชยการ กรมประมง และศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเล โดยออกบัตรพนักงานตรวจให้กับทหารเรือ ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สามารถทำการเข้าตรวจเรือได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องให้ผู้ที่เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นจะต้องดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือรองผู้กำกับตำรวจขึ้นไป หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับเจ็ดขึ้นไปจะต้องเข้าร่วมตรวจค้นในเวลากลางคืนด้วยเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเข้าตรวจสอบเมื่อมีเหตุอันเป็นที่น่าสงสัย และจัดกำลังบุคลากรเจ้าหน้าที่เข้าไปเข้มงวดกวดขันดูแลปัญหาอย่างต่อเนื่องและเอาผิดทางวินัยโดยเด็ดขาดกับเจ้าหน้าที่ ที่ใช้อำนาจโดยมิชอบ

3) การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การสัมมนา ทั้งในระดับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่สหวิชาชีพ ประกอบด้วย ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง อัยการ ศาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ ทหารองค์กรเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ พัฒนา ทักษะและเทคนิคในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตลอดจนปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

4) ควบคุมให้มีการจดทะเบียนเรือการขออนุญาตการใช้เรือเพื่อทำการประมง เพื่อป้องกันการสวมทะเบียนเรือ และมีการแก้ไขปัญหาผู้ปฏิบัติงานบนเรือที่ไม่มีเอกสาร หรือใบรับรองที่ถูกต้อง โดยพิจารณาลดขั้นตอนการดำเนินการขอเอกสาร และลดค่าใช้จ่ายในการนำลูกจ้างขึ้นทะเบียน ควรมีการผ่อนผันและขยายเวลาให้แรงงานต่างด้าวมีเวลาไปขึ้นทะเบียนแรงงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย จัดโควตาการจ้างแรงงานต่างด้าวให้เพียงพอต่อความต้องการของแรงงานภาคประมง

5) จัดให้มีการประชุมกับผู้ประกอบการอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความตระหนักแก่นายจ้างในธุรกิจภาคประมง ในเรื่องของสิทธิแรงงานที่เท่าเทียมกันระหว่างแรงงานข้ามชาติและแรงงานไทย โดยเฉพาะในเรื่องอัตรา ค่าแรงขั้นต่ำ ชั่วโมงทำงานสูงสุด วันหยุดประจำ การทำงานล่วงเวลาโดยสมัครใจ และการจ่าย ค่าล่วงเวลาตามสมควร ทั้งนี้ควรกระตุ้นให้นายจ้าง ตระหนักและสนใจเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้สมาคมผู้ประกอบการมี บทบาทในการช่วยกันสอดส่องดูแลการคุ้มครองแรงงาน

6) จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิตบนเรือ สภาพการจ้างงาน สภาพการทำงาน อัตราค่าจ้าง และสวัสดิการ ให้แรงงานทราบก่อนเข้าทำงาน อาชีพประมงทะเล และสร้างมาตรการความปลอดภัยให้กับลูกจ้าง เช่น ควบคุมให้มีการจัดทำสัญญาจ้างก่อนลงเรือ

7) การจัดสวัสดิการลูกจ้างจัดมาตรฐานคุ้มครองแรงงานภาคประมงเกี่ยวกับการคุ้มครองด้านการดำเนินชีวิตในเรื่องเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิต อาหารถูกหลักอนามัย และเพียงพอ จัดให้มียารักษาโรค เวชภัณฑ์ที่จำเป็น ตลอดจนการอบรมการรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้กับลูกจ้าง และจัดสถานที่ทำงานบนเรือ ที่อยู่อาศัย ห้องน้ำ ห้องพยาบาล รวมถึงเครื่องมือ อุปกรณ์ในการทำประมงที่ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตอาชีพแรงงานประมงทะเลให้เทียบเคียงกับคุณภาพชีวิตแรงงานในโรงงาน และแรงงานจะไม่มองอาชีพนี้เป็นอาชีพที่เลวร้ายเหมือนปัจจุบัน

8) พิจารณาเพิ่มอัตราค่าจ้าง เพิ่มสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในแรงงานภาคประมงให้เหมาะสมกับการทำงานที่หนักและเสี่ยงอันตราย เพื่อดึงดูดแรงงานให้มีแรงจูงใจในการกลับเข้ามาทำงาน เมื่อแรงงานภาคประมงไม่ขาดแคลน นายจ้างก็ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหาแรงงานที่ผิดกฎหมายส่งผลให้ปัญหาการค้ำมนุษย์หมดไป

9) การรณรงค์ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมมือป้องกัน และแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ได้อย่างเข้าใจ และตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน และประชาสัมพันธ์ถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับประชาชน และเพื่อให้ตระหนักถึงโทษทางกฎหมาย เพื่อลดปัญหาการละเมิดสิทธิและความรุนแรงต่อแรงงาน เพื่อขจัดปัญหาการค้ำมนุษย์

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานภาคประมงทะเล ทำให้ทราบว่ากฎหมายเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานภาคประมงนั้นมีความสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเนื่องจากเป็นกรอบขั้นพื้นฐานที่จะช่วยในการป้องกันไม่ให้เกิดการค้ำมนุษย์ในแรงงานภาคประมง กล่าวคือการจัดให้มีมาตรฐานการคุ้มครองแรงงานเกี่ยวกับการจ้างงาน สภาพการทำงาน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการต่าง ๆ ที่แรงงานพึงจะได้รับตลอดจนการได้รับการคุ้มครองในการดำเนินชีวิตอยู่บนเรือในระหว่างการทำงานทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพแรงงานภาคประมงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจะเป็นแรงงานจูงใจให้แรงงานเต็มใจที่จะเข้ามาทำงานมากขึ้น รัฐสามารถลดการผ่อนผันในการนำเข้าของแรงงานต่างด้าว ส่งผลให้ประเทศไทยไม่เกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน ผู้ประกอบการก็ไม่จำเป็นต้องจัดหาแรงงานอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งจะเป็นการทำให้ประเทศไม่เกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ในแรงงานภาคประมงในที่สุด

บรรณานุกรม

- กนกพร ชัยประสิทธิ์. ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ. วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 3, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559): 1-12.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ มาตรการที่มีใช้ภาษี (Non – Tariff Measures: NTMs) และอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs).** ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://www.moc.go.th/index.php/moc-news-center-eng/item/non-tariff-measures-ntms-non-tariff-barriers-ntbs-11-2556.html>
- กรมประมง กองประมงต่างประเทศ กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ. **การค้าสินค้าประมงของไทย.** กรุงเทพมหานคร: กรมประมง, 2557.
- กรมประมง กองประมงต่างประเทศ กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ. **การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ (ฉบับที่1).** กรุงเทพมหานคร: กรมประมง, 2554.
- กรมประมง กองประมงต่างประเทศ กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ. **รายงานปริมาณและมูลค่าสินค้าประมงของไทย.** ค้นวันที่ 17 พฤษภาคม 2559 จาก http://www.fisheries.go.th/foreign/fisher2/index.php?option=com_goods&view=imports&layout=search&Itemid=140
- กรมสวัสดิการและการคุ้มครองแรงงาน. **ข้อเสนอแนะการป้องกันการค้ามนุษย์.** ค้นวันที่ 3 มกราคม 2558 จาก <http://singburi.labour.go.th/data/kamanus.pdf>
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **รพม.เปิดสัมมนาการพัฒนาความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายและนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ.** ค้นวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 จาก http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=4195
- กาญจนารักษ์ อินทปิ่นดี เลิศลอย. หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ. ภาษีกฎสาร. 7, 2 (ธันวาคม 2554-มกราคม 2555): 4-8.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **ผู้ประกอบการจะรับมือกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีอย่างไร,** ค้นวันที่ 26 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.kriengsak.com/node/1359>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **ยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนไทยในโลกไร้พรมแดน.** ค้นวันที่ 4 เมษายน 2559 จาก <http://www.kriengsak.com/node/1363>
- เกสร จันทรรุติรัตน์. **เศรษฐกิจระหว่างประเทศ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.
- โกศล ฉันทิกุล. **คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2543.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **ศัพท์สิทธิมนุษยชน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2555.

- คณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก. **บทบาทของไทยในองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)**. ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://www.iei.or.th/media/www/file/345/70972451378717363.doc>
- ความร่วมมือมือสากลเพื่อสนับสนุนชาวประมง (IDSF). **คู่มือไอซีเอสเอฟ: ความเข้าใจอนุสัญญาว่าด้วยการทำงานในภาคการทำประมงปี 2007**. Chennai: International Collective in Supporting of Fishworkers, 2007.
- จิรัตติกาล สุริยะ. **ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556.
- ชฎากานต์ วรรณวงศ์. **ผลกระทบจากการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน [NTBs] ต่อการส่งออกปลาหูฉลามของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.
- ชยันต์ ต้นติ้วสดากการ. **นโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยในช่วงปี 2543-2549**. เอกสารวิจัยหมายเลข 5. กรุงเทพมหานคร: โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก), 2549.
- ทัชชมัย ฤกษ์สุต. **แถมและองค์การการค้าโลก**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2551.
- ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. **การกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ: มาตรการกีดกันที่มีใช้ภายใน**. วารสาร มจร. วิชาการ 15, 29 (2554): 113-129.
- ธีรวัฒน์ ไม้สุวรรณกุล. **การคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเล: ศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2547.
- นวลรัชนี เสถียรมาศ. **นโยบายของทำเนียบขาวในการต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมาย**. สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ นครลอสแอนเจลิส 22 ธันวาคม 2557. ค้นวันที่ 28 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.thaitradeusa.com/home/wp-content/uploads/2015/01/ทำเนียบขาวออกประกาศแผนการที่จะต่อสู้กับการประมงผิดกฎหมาย-2.pdf>
- บริษัท เอ็กเซลเลนท์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด. **การคุ้มครองแรงงานในงานเรือเดินทะเล**. กรุงเทพมหานคร: กรมสวัสดิการแรงงานและคุ้มครองแรงงาน, 2545.
- บัญญัติ ศิริปรีชา. **การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน, 2553.
- บัณฑิต หลิมสกุล. **องค์การการค้าโลก (WTO) ในบริบทของเศรษฐกิจที่ไร้พรมแดน เล่ม 1-2**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- เบญจพล. **การแข่งขันทางการค้า**. ค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2559 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/42633>

- ปรีชญา พุดน้อย. **มาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกของ ไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2537.
- พงษ์นคร นครสันติภาพ. **บทบาทของตำรวจตรวจคนเข้าเมืองด้านการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: กองบังคับการสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2555.
- พจน์ อร่ามวัฒนานนท์. **สภาพการค้า...ชี้ผลการจัดอันดับ TIP Report 2016 กระทรวงการ ต่างประเทศสหรัฐ**. ค้นวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 จาก http://www.thai-frozen.or.th/news_tffa/file_news/news_245.pdf
- พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558. **ราชกิจจานุเบกษา**. 132, 108ก (13 พฤศจิกายน 2558): 1.
- พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542. **ราชกิจจานุเบกษา**. 116, 22ก (31 มีนาคม 2542): 7.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541. **ราชกิจจานุเบกษา**. 115, 8ก (20 กุมภาพันธ์ 2541): 1.
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551. **ราชกิจจานุเบกษา**. 125, 29ก (6 กุมภาพันธ์ 2551): 28.
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558. **ราชกิจจานุเบกษา**. 132, 34ก (28 เมษายน 2558): 27.
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2560. **ราชกิจจานุเบกษา**. 134, 12ก (27 มกราคม 2560): 19.
- พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ.2558. **ราชกิจจานุเบกษา**. 132, 98ก (8 ตุลาคม 2558): 21.
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.2559. **ราชกิจจานุเบกษา**. 133, 46ก (24 พฤษภาคม 2559): 1
- มนูญ กิ่งเซ่ง. **ผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี: กรณีศึกษาการส่งไก่สดแช่แข็ง ไปสหภาพยุโรป**. ปัญหาพิเศษ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. **ทฤษฎีการค้า**. ค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2559 จาก [http://www.stou.ac.th/Study/Services/Sec/60340\(2\)/Trade.html](http://www.stou.ac.th/Study/Services/Sec/60340(2)/Trade.html)
- วิไล เจียมจรุงกิจ. **การค้าระหว่างประเทศไทย-ออสเตรเลีย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.
- ศิระ สว่างศิลป์. **แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย: ศึกษาเปรียบเทียบ Trafficking Victims Protection Act 2000 ของสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551**. รายงาน การศึกษาส่วนบุคคล การฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต สถาบันการต่างประเทศ เทเวศร์ วิทยาลัยการต่างประเทศ, 2557.
- สมพงษ์ เพ็ญอารมณ และคณะ. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้อตกลงทางการค้าเสรี**. กรุงเทพมหานคร: จามจุรี โปรดักท์, 2549.
- รสรายุทธ ยะกะก. **การค้ามนุษย์ในประเทศไทย**. 5, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558). ค้นวันที่ 2 ตุลาคม 2559 จาก http://e-jodil.stou.ac.th/filejodil/11_8_499.pdf

- สรารุช เบญจกุล. แข่งขันทางการค้า. **ผู้จัดการออนไลน์** (26 พฤศจิกายน 2555). ค้นวันที่ 2 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9550000144107>
- สำนักงานมาตรฐานแรงงาน. **สภาพการจ้างแรงงานภาคเกษตร (กรณีแรงงานประมงทะเล)**. กรุงเทพมหานคร: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2546.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. **อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีต่อสินค้าเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มสถิติแรงงาน. **สรุปผลที่สำคัญการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ.2557**. ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/workerOutSum57.pdf>
- สุกัญญา เจริญวิทย์. **สรุปสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2549 (Maritime Labour Convention: MLC) ในประเด็นที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพของแรงงานที่ทำงานบนเรือประมง**. ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://www.fisheries.go.th/foreign/fisher2/images/law/sukanya11.pdf>
- องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)**. ค้นวันที่ 25 กันยายน 2559 จาก <http://guru.sanook.com/4056>
- อนุภาพ ปวงสายใจ. **การค้ำมนุษย์**. ค้นวันที่ 18 พฤษภาคม 2559 จาก <http://slideplayer.in.th/slide//2084445>
- อนุสรณ์ อินบุตร. **แนวทางการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กรณีศึกษาแรงงานภาคประมงทะเล**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- อัจฉรีย์ ศุภวรรธนะกุล. **หลักการพื้นฐานขององค์การการค้าโลก**. ค้นวันที่ 28 กันยายน 2559 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/62802>
- เอกลักษณ์ หลุ่มชมแข. **ล้วงลึกขบวนการค้าแรงงานประมง**. ค้นวันที่ 16 กันยายน 2559 จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/17719-ล้วงลึกขบวนการค้าแรงงานประมง.html>
- เอกลักษณ์ หลุ่มชมแข. **ลูกเรือประมงความท้าทายภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน**. ค้นวันที่ 13 สิงหาคม 2559 จาก http://www.notforsale.in.th/autopagev4/show_page.php?topic_id=877&auto_id=7&TopicPk=
- The ASEAN Secretariat, Public Outreach and Civil Society Division. Handbook on Competition Policy and Law in ASEAN for Business 2013. Retrieved April 10, 2017 from <http://www.mycc.gov.my/sites/default/files/Handbook%20on%20Competition%20Policy%20and%20Law%20in%20ASEAN%20for%200Businesses%202013.pdf>
- Boister, Neil. An Introduction to Transnational Criminal Law. **Journal of International Criminal Justice**. 13, 5 (1 December 2015): 1166–1169.

- EU ยื่น 'ใบเหลือง' ให้ไทยปฏิรูปอุตสาหกรรมประมง. ค้นวันที่ 1 กันยายน 2559 จาก http://ewt.prd.go.th/ewt/region/1ewt_news.php?nid=17374&filename=mainpage_intranet
- International Labour Organization (ILO). **Decent Working Conditions, Safety and Social Protection–Work in Fishing Convention No. 188 and Recommendation No. 199**. Retrieved May 16, 2016 from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_161209.pdf
- International Labour Organization (ILO). **Work in Fishing Convention, 2007 (No. 188) and Recommendation, 2007 (No. 199)**. Retrieved May 16, 2016 from http://www.ilo.org/global/industries-and-sectors/shipping-ports-fisheries-inland-waterways/WCMS_177280/lang--en/index.htm
- Nuttapong. **การค้าระหว่างประเทศ**. ค้นวันที่ 21 พฤษภาคม 2559 จาก http://megaclever.blogspot.com/2008/07/blog-post_8307.html
- U.S. Department of State. **Tier Placements**. Retrieved August 14, 2017 from <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2016/258696.htm>
- U.S. Department of State. **Trafficking in Person Report 2014**. US.: United State of America, Department of State, 2514.
- U.S. Department of State. **Trafficking in Persons Report 2015**. Retrieved May 16, 2016 from <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2015/index.htm>
- U.S. Department of State. **Trafficking in Persons Report 2016**. Retrieved April 30, 2016 from <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt>
- U.S. Department of State. **Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000**. Retrieved May 16, 2016 from <https://www.state.gov/documents/organization/10492.pdf>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวพรรณนิภา สวยลึก

ประวัติการศึกษา

บริหารธุรกิจบัณฑิต (หลักสูตรนานาชาติ)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2557

รางวัลและทุนการศึกษา

รับทุนการศึกษาของคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ประจำปีงบประมาณ 2558

รับรางวัลเรียนดีหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขากฎหมายและการจัดการ คณะนิติศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ประจำปีการศึกษา 2559